



*Juny 2006*  
**Massanassa**





Edita: AJUNTAMENT DE MASSANASSA

Alcalde-President: VICENT PASTOR CORDOÑER

Regidor de Cultura: SALVADOR GARCÍA I APARISI

Supervisió: COMISSIÓ INFORMATIVA MUNICIPAL DE CULTURA

Coordinació: AUROM

Portada: MANUEL BOU NIEVA

Impressió: IMPRENTA ROMEU S. L.

Depòsit Legal: V-2574-2005

Els articles del present llibre son responsabilitat exclusiva dels seus autors,  
no coincidint necessàriament en l'opinió de l'Ajuntament de Massanassa.

# Sumari

- 4 SALUTACIÓ DE L'ALCALDE
- 6 SALVA DEL RECTOR
- 7 SALUDA DEL REGIDOR DE CULTURA I ESPORTS
- 9 PROGRAMA DE LES FESTES MAJORS DE SANT JOAN
- 14 PROGRAMA MÚSICA I FESTA
- 15 PROGRAMA SETMANA ESPORTIVA

## ENTITATS

- 16 COFRADÍA DEL STMO. CRISTO DE LA VIDA
- 18 COFRADÍA VIRGEN DE LOS DESAMPARADOS
- 19 JUNTA LOCAL FALLERA
- 20 FALLA L'ALQUERIA
- 21 FALLA JAUME I
- 22 FALLA POBLE MASSANASSA
- 23 FALLA EL DIVENDRES
- 24 CENTRE D'ESTUDIS MUSICALS DE MASSANASSA
- 25 CENTRE INSTRUCTIU MUSICAL DE MASSANASSA
- 26 ORFEÓ POLIFÒNIC DE MASSANASSA
- 27 LA SOCIEDAD DE JUBILADOS Y PENSIONISTAS
- 28 COLOMS, COLOMBAIRES I LA GRIP AVIAR
- 30 MENJADOR ESCOLAR
- 32 GIMNASIA DE LA 3ª EDAD
- 33 AMAS DE CASA TYRIUS
- 34 AUTO-TAXIS L'HORTA SUD
- 35 MONESTUDI
- 36 PER UNA VEGADA ELS LLAUDADORS HAN GUANYAT
- 39 C. D. B. MASSANASSA
- 42 VETERANOS MASSANASSA C. D.
- 43 MASSANASSA CLUB DE FÚTBOL
- 44 ELS ESCACS A L'ESCOLA
- 47 LA PENYA EL CARRO
- 48 ESCOLA MUNICIPAL DE TEATRE
- 49 NOVEDADES DE LA TERRETA
- 50 FIBROMIALGIA Y YOGA
- 52 LA SOCIEDAD DE CAZADORES DE MASSANASSA
- 55 MÚSICS DE MASSANASSA
- 56 DES DE LA COLLA DE CÒRRER PAROTET



## HISTÒRIA LOCAL

- 58 LA REINAXENÇA A MASSANASSA
- 70 UN OLÉ PARA MIS NIÑAS DEL LUIS VIVES
- 72 ELS ARBRES DEL CAMÍ NOU
- 73 RECUPERANDO MEMORIA
- 74 EL BARRANC
- 75 Y HABITÓ ENTRE NOSOTROS
- 76 QUÉ DÍA
- 78 RECORDANDO A LA ORQUESTA CÁTALA
- 82 CARTA RELATO
- 84 LES CARDERES DE MASSANASSA
- 86 RECORDANDO
- 89 UN BARQUET FET AMB UN FULL DE CANYA
- 92 EL TRAMUSSER
- 94 DOS TROSSETS DE LA MEUA VIDA
- 96 PARIR
- 98 UNA JOVEN PROMESA YA CONSOLIDADA

## COL-LABORACIONS LITERARIES

- 99 AQUELLA BARCA TAN GRANDE
- 99 Y LOS SUEÑOS
- 100 DE CIELOS Y OTROS CIELOS
- 102 TALLER D'ESCRITURA
- 103 CAPRICHOS
- 104 LUNA O LA COMETA
- 105 PONGAMOS POR EJEMPLO
- 106 CUENTOS PARA LUCÍA
- 109 II CONCURS LITERARI I.E.S. MASSANASSA
- 113 MASSANASSA, UN SENTIMIENTO

# Salutació de l'Alcalde

Estimats veïns i veïnes:

De nou i amb l'arribada de les festes patronals, la revista "La Terreta" em dona l'ocasió de dirigir-me a vosaltres per tal de felicitar-vos les festes i desitjar-vos que les passeu en bona harmonia i sobre tot amb molta felicitat.

Des de la passada edició de la Terreta, han ocorregut al nostre poble alguns fets que breument és de justícia remarcar, perquè van configurant la història de Massanassa. En primer lloc crec que devem ressaltar la finalització de les obres de canalització del barranc de Xiva al pas per la nostra població. Estes obres que varen començar en l'any 2002 han segut respectuoses amb el medi ambient i han aconseguit augmentar la seguretat del nostre poble

que tradicionalment ha mirat al barranc amb prevenció; a dia de hui podem dir que el risc de sofrir una riuada en el casc urbà ha desaparegut pràcticament. Altres fets destacables són l'augment de la freqüència de les parades del ferrocarril a la nostra estació, pel que suposa de millora de les comunicacions del nostre poble, unit a la urbanització de la zona de l'estació o l'apertura de l'Avinguda de Josep Alba i Alba que serà un nou eix vertebrador del poble i de passeig del veïnat. Estes obres i altres que estan a la vista de tot el món, van configurant un poble més amable i més acollidor un POBLE PER A VIURE, amb moltes coses susceptibles de millorar però amb un ritme constant de progrés.



Les festes d'este any, com no podria ser d'altra manera, mantenen els actes més tradicionals (processó, cavalcada, ofrena, etc.) amb altres sense tanta tradició però que ja comencen a formar part importan de la nostra festa (Massarroch, les fogueres de Sant Joan, els playbakcs de les falles, la fira de les cultures, etc).

Com alcalde de Massanassa, vós convide a tots a que participeu en els actes que la Comissió de

Cultura ha organitzat amb tota la il.lusió i que l'alegria i germanor que sempre han presidit la festa del poble ens faça passar uns moments molt agradables em companyia dels amics i familiars que ens acompanyen en les fetes d'enguany. Bones Festes.

VICENT PASTOR CODONER  
ALCALDE DE MASSANASSA

# Salva del

# Rector



L'arribada del 24 de juny sol deixar perplexos als qui no han nascut a Massanassa: el dia festiu de Sant Joan a Massanassa s'anomena "Festa Major al Santíssim Crist de la Vida".

El Sant Precursor, que preparà el camí al Redemptor, fa cessió del pas una volta més a Qui és més important que ell: la "veu" dona pas a la "Paraula", el qui és testimoni a Qui és el Camí, la Veritat i la Vida.

El Santíssim Crist de la Vida se sent molt honorat per aquell que no entengué la seu pròpia vida d'altra manera sinó en funció del Qui venia a continuació d'ell. No era Joan la llum, sinó que vingué a donar testimoni de la llum; més encara, Joan arriba a afirmar: "convé que jo amaine i Ell cresca".

Massanassa tragué al carrer en processó la Sagrada Imatge del Santíssim Crist de la Vida

com a últim recurs front a la malaltia del còlera en 1.865, i ho va fer el 24 de juny -dia de St. Joan- d'aquell any. Començà la milloria i quedà establida, per al futur, una data tan significativa; per a Massanassa, una fita molt especial.

Que la festa dedicada al Patró Principal de la població (al Santíssim Crist de la Vida) en el dia de Sant Joan, precedida pels dies de la Novena - que volen ajudar-nos a conèixer millor i voler més al Crist- ens ajuden de veres a viure amb millor fonament cada vegada la nostra fe cristiana.

¡Bones Festes a tots i a totes!

**JOAN RUIX CONELLES**  
RECTOR DE LA PARRÒQUIA

# Saluda del Regidor de Cultura i Esports

La festa és alegria i motiu de reencontre. Tots els pobles, totes les ciutats i comunitats humanes tenen un temps de “festa”, un temps en el que aparten els seus quefers quotidians i el dediquen a divertir-se, a relacionar-se en els seus veïns, els amics, els familiars, d’una manera distinta a la de tots els dies; inclús aquelles persones que ens són desconegudes o en les que no tenim cap relació es convertixen, gràcies a la festa, en més pròximes, més familiars.

La festa complirà per tant el seu cicle, ens convidarà a participar del seu rite que obrirem i tancarem amb la música i el soroll alegre de la traca. Entre l’inici i el final tindrem uns dies del mes de juny plens d’activitats per a tots els ciutadans, els menuts i els majors, homens i dones sense cap distinció perquè tots som veïns d’un mateix poble.

La festa de Sant Joan l’organitza l’Ajutament però en ella té una importància fonamental la participació de les entitats locals, entitats que col·laboren desinteressadament en la preparació dels actes i que són qui els duen endavant en gran mesura. Sense elles la festa no tindria el caràcter popular que té ara, ja que elles representen una part molt important de l’entramat social del poble.



I és a eixe poble, al conjunt de veïns de Massanassa i amics que ens visiten, als qui convida afectuosament a que participen en les nostres festes, que es deixen prendre per l’esperit d’alegria i convivència que ens porten els sons de la música i que passem tots junts uns agradables dies de Festa.

SALVADOR GARCÍA I APARISI  
REGIDOR DE CULTURA I ESPORTS



# major a casa

Más y mejores servicios para hacer la vida más fácil a nuestros mayores



**SOLIMAR**  
GERORESIDENCIALES

**Geroresidenciales Solimar SL** es la respuesta perfecta en la Comunidad Valenciana a las necesidades de nuestros mayores.

Nuestros centros distribuidos por la zona sur de la provincia de Valencia disponen de unas amplias y confortables instalaciones, poniendo a su disposición las más avanzadas tecnologías junto a un equipo de profesionales cualificados que le proporcionará un servicio personal de calidad y humanizado.

Además nuestra empresa es la responsable del servicio **Major a Casa**, programa pionero de la **Conselleria de Bienestar Social** en la prestación de servicios asistenciales en el domicilio de los usuarios. Toda nuestra actividad de gestión y promoción de centros residenciales cuenta con el apoyo y colaboración del **grupo Bancaja**.

**i información:**



En los servicios sociales del Ayuntamiento o en el teléfono:

**96 125 52 95**

GENERALITAT VALENCIANA  
CONSELLERIA DE BIENESTAR SOCIAL



- ✓ comida en el domicilio
- ✓ lavandería domiciliaria
- ✓ limpieza en el hogar





# Programa de les Festes Majors de Sant Joan

## DIMARTS 6

17'00 h.: Repartiment de la Revista Festiva i Literària La Terreta pels carrers de la població.

## DIMECRES 7

17'00 h.: Repartiment de la Revista Festiva i Literària La Terreta pels carrers de la població.

## DIJOUS 8

17'00 h.: Repartiment de la Revista Festiva i Literària La Terreta pels carrers de la població.

## DIVENDRES 9

22'00 h.: **Passacarrer amb La Xaranga**, que anunciarà l'inici de les festes amb un recorregut per diversos carrers de la població.

22'45 h.: A la Plaça de les Escoles Velles, **PRESENTACIÓ DE LES FESTES MAJORS DE SANT JOAN 2006**, amb l'espectacle musical de l'Orquestra **BELLISSIMA**.

## DISSABTE 10

12'00 h.: Una **BATUCADA** anunciarà el **II FESTIVAL DE LES CULTURES DEL MÓN**.

12'30 h.: Des de la Plaça del País Valencià, inici del **I MARATÓ FOTOGRÀFIC** de Massanassa.

17'00 h.: A la plaça de les Escoles Velles inici del **II FESTIVAL DE LES CULTURES DEL MÓN** que comptarà amb tallers (teles, percussió, ...) contacontes, projecció de vídeos, actuacions musicals, artesanía i gastronomia internacional, ONG's, etc.

22'00 h.: A la plaça de les Escoles Velles sopar "de sobaquillo" dins del marc del **II FESTIVAL DE LES CULTURES DEL MÓN**.

## Juny 2006



22'30 h.: A la plaça de les Escoles Velles actuació musical amb el grup "**Aboi**".

## DIUMENGE 11

10'00 h.: Continua el **II FESTIVAL DE LES CULTURES DEL MÓN**.

22'00 h.: A la plaça de les Escoles Velles sopar "de sobaquillo" dins del marc del **II FESTIVAL DE LES CULTURES DEL MÓN**.

23'00 h.: A la plaça de les Escoles Velles actuació de: **GABRIELA CASTILLO** amb el seu espectacle: "**ARGENTINA, CANCIONES DEL ALMA**".

## DILLUNS 12

19'30 h.: A la Sala d'Exposicions "Gabriel Cualladó" de l'Edifici Socio-Cultural, inauguració de **l'EXPOSICIÓ D'ESMALTS I PACHWORD** a càrrec dels alumnes de **l'ESCOLA PERMANENT D'ADULTS**.

## DIMARTS 13

17'00 h.: A la Plaça de les Escoles Velles **PARC INFANTIL** per a tots els xiquets i xiquetes.

18'00 h.: A la Plaça de les Escoles Velles **ORXATA I FARTONS** per a tots els xiquets i xiquetes.

## DIMECRES 14

17'00 h.: A la Plaça de l'Alqueria **PARC INFANTIL** per a tots els xiquets i xiquetes.

18'00 h.: A la Plaça de l'Alqueria, **ORXATA I FARTONS** per a tots els xiquets i xiquetes.



#### **DIJOUS 15**

- 17'00 h.: A la zona del Divendres **PARC INFANTIL** per a tots els xiquets i xiquetes.
- 18'00 h.: A la zona del Divendres, **ORXATA I FARTONS** per a tots els xiquets i xiquetes.
- 22'30 H.: A la zona del Divendres **GRAN BERBENA i DISCO MÒBIL.**
- 22'30 H.: Al Saló d'Actes de l'Edifici Socio-Cultural **representació teatral a càrrec del**

**grup de teatre de Massanassa, E.C.T. (Espontanis Café Teatre), amb la seua obra: "EL SÉPTIMO ESCALÓN".**

#### **DIVENDRES 16**

- 17'00 h.: A la Plaça del País Valencià **PARC INFANTIL** per a tots els xiquets i xiquetes.
- 18'00 h.: A la Plaça del País Valencià **ORXATA I FARTONS** per a tots els xiquets i xiquetes.
- 19'00 h. : A la Sala d'Actes de l'Edifici Socio-Cultural, projecció en vídeo de l'Exposició del I Marató Fotogràfic de Massanassa i lliurament dels premis.
- 22'00 h.: A la Plaça de l'Alqueria, **SOPAR POPULAR** (organitzat per la Falla l'Alqueria) i **GRAN BERBENA, amb l'actuació de l'Orquestra SON SIETE LOS MAGNÍFICOS.**
- 23'00 h.: A la Plaça de les Escoles Velles, **FESTIVAL DE BANDES DE MÚSICA**, amb l'actuació de les següents bandes de música:

## DISSABTE 17

20'00 h.: a la Sala d'Actes de l'Edifici Socio-Cultural representació teatral a càrrec de l'Escola Municipal de Teatre Infantil amb l'obra **ROVELL d'OU**

22'00 h.: A la Plaça de les Escoles Velles, **GRAN ESPECTACLE MUSICAL amb l'actuació de la cantant SORAYA.**

## DIUMENGE 18

11'00 h.: A la Plaça de les Escoles Velles, inici del **XV DIA DE LA BICI** (es donaran obsequis a tots els participants i en acabar, al Poliesportiu, es rifaran dos bicicletes).

11'00 h.: Al Poliesportiu Municipal, **PARC INFANTIL** per a tots els xiquets i xiquetes.

14'30 h.: Al Poliesportiu Municipal, **FESTIVAL DE PAELLES (l'Ajuntament oferirà l'arròs i l'oli).**

19'00 h.: A la Sala d'Actes de l'Edifici Socio-Cultural, segona projecció en video de l'Exposició del I Marató Fotogràfic de Massanassa.

22'00 h.: A la Plaça de les Escoles Velles, **GRAN FESTIVAL DE PLAYBACK**, a càrrec de les falles de la població: **Falla Alqueria, Falla Poble, Falla Jaume I i Falla El Divendres**



## DILLUNS 19

22'30 h.: A la Plaça de les Escoles Velles **CINE D'ESTIU** amb la projecció de la pel·lícula.

## DIMARTS 20

22'30 h.: A la Plaça de les Escoles Velles **CINE D'ESTIU** amb la projecció de la pel·lícula **MIOS, TUYOS Y NUESTROS.**

## DIMECRES 21

18'00 h.: des del carrer de València fins a la plaça de les Escoles Velles, representació de l'espectacle de teatre de carrer: **CANCIÓN DEL PIRATA**, pel grup **Teatro de la resistencia.**

22'00 h.: A la Plaça de les Escoles Velles, **SOPAR POPULAR** (organitzat per l'Associació de Jubilats) i **GRAN BERBENA**, amb l'actuació de la magnífica Orquestra "MONTECARLO".





### DIJOUS 22

- 19'00 h.: Eixint de la Font Cabilda, **GRAN CAVALCADA DE SANT JOAN**, amb la participació de tot el poble i les Entitats Socials i Festives, recorrerà els següents carrers: Comtes de Trigona, Blasco Ibañez, Torrent, Pare Ignaci Casañ, 9 d'octubre, Pl. de l'Alqueria, Corts Valencianes, Concepció Arenal, Sant Miquel, Ausiàs March, Pare Ignaci Casañ, Gregori Maians, Colom, València, Pl. de la Constitució, Major, Pl. de l'Església i Pl. del Regne de Valencia.
- 22'30 h.: A la Plaça de les Escoles Velles **CINE D'ESTIU** amb la projecció de la pel·lícula **EL CODIGO DA VINCI**

### DIVENDRES 23

- 20'00 h.: Eixint de la Plaça de l'Alqueria, tradicional **OFRENA DE FLORS**, que recorrerà els següents carrers: 9 d'octubre, Sant Miquel, Ausiàs March, Pare Ignaci Casañ, Favara, Constantí Llobart, Pi i Margall, València, Pl. de la Constitució, Major, i finalitzarà en l'Església Parroquial de Sant Pere.
- 23'00 h.: A la Plaça del País Valencià **GRAN BERBENA**, amb una magnífica **DISCOMÒBIL**
- 24'00 h.: A la Plaça del País Valencià **CREMA DE LA FOGUERA DE SANT JOAN** i disparada de focs d'artifici.
- 00'30 h.: A la plaça del País Valencià, **GRAN PARRILLADA DE LLONGANISSES I BOTIFARRES** per a tots els veïns.

### DISSABTE 24

- 07'00 h.: **DESPERTADA** amb tronadors i cohets, pels carrers de la població.
- 09'00 h.: **VOLTEIG DE CAMPANES**.
- 11'00 h.: **PASSACARRER** de la banda de Música del Centre Instructiu i Musical de Massanassa.
- 12'00 h.: **SOLEMNE MISSA EN LA PARROQUIA DE SANT PERE**, oferida al Santíssim Crist de la Vida. Missa acompanyada de **L'ORFEÓ POLIFÒNIC DE MASSANASSA**
- 14'00 h.: **GRAN DISPARADA**, que començarà a la Plaça de l'Alqueria i finalitzarà a la Plaça de l'Església.
- 14'30 h.: A la Plaça de l'Església, **GRAN MAS-CLETADA**.
- 20'00 h.: **ENRAMADA DE LA MURTA**, pels carrers on discorrerà la Processó.
- 22'30 h.: **TRADICIONAL PROCESSÓ** en honor al Santíssim Crist de la Vida, amb la participació de les Confraries acompanyant a les seues respectives Andes i que recorre-rà els següents carrers: Pl. de l'Església, Resurrecció, Furs, Pl. de la Constitució, Joaquin Seguí, Constantí Llobart, Pi i Margall, València, Peris i Valero, Dr. Cajal, José Baixauli Crehuà, València, Joan de Joanes, Llibertat, Verge del Remei, Pl. de la Constitució, Major, Pl. de l'Església i Pl. del Regne de Valencia. Al finalitzar es dispararan focs d'artifici.
- 01'00h.: A la Font Cabilda, es dispararà un **MAGNÍFIC CASTELL DE FOCs D'ARTIFICI**.



# Programa

## Música i Festa X

### SANT JOAN 2006

AJUNTAMENT DE MASSANASSA  
REGIDORIA DE CULTURA

**del 25 de juny a l'1 de juliol**

#### **DIUMENGE 25**

A les 23'00 h.: **Saló d'Actes del CIMM**  
Gala d'apertura: Homenatge a Salvador Seguí  
Cor infantil Juan Bautista Comes  
Eugenia M<sup>a</sup> Rodríguez, Soprano  
Javier Rubio Liarte, Tenor  
Orfeó Polifònic de Massanassa

#### **DILLUNS 26**

A les 23'00 h.: **Jardins de la Societat La Terreta**  
Big Band del Conservatori Superior  
"Salvador Seguí" de Castelló  
Carlos Amat, Director

#### **DIMARTS 27**

A les 22'00 h.: **Jardins de la Societat La Terreta**  
Orquestra del Conservatori Superior  
"Salvador Seguí" de Castelló  
Daria de Lamo, Oboe  
José Luis del Caño, Director

#### **DIMECRES 28**

A les 23'00 h.: **Jardins de la Societat La Terreta**  
Nit d'Opera  
"La Serva Padrona" de Pergolesi

#### **DIJOUS 29**

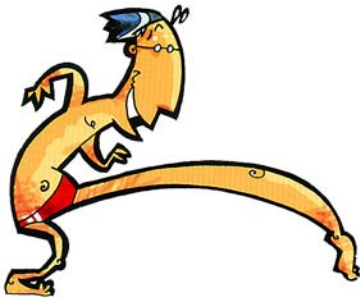
A les 23'00 h.: **Jardins de la Societat La Terreta**  
Música de Pel·lícules amb projecció d'escenes cinematogràfiques  
Orquestra Simfònica de la Valldigna  
Vicent Balaguer, Director

#### **DIVENDRES 30**

A les 23'00 h.: **Jardins de la Societat La Terreta**  
Duo de Violí i Piano  
Vasko Vassilev, Violí, Concertino del Covent Garden de Londres  
Ludmil Angelov, Piano

#### **DISSABTE 1**

A les 20'00 h.: **Església Parroquial de Sant Pere**  
Dia dels Cors  
Orfeó Polifònic de Massanassa



# Programa Setmana esportiva

**20 de Maig**  
**II CONCURS ESPECIAL**  
**COLOMBICULTURA**  
LA TERRERA  
Des de les 19,00 h.

**25 de Maig**  
**FUTBOL AMATEUR**  
POLIESPORTIU MUNICIPAL  
20,00 h.  
MASSANASSA C.F. - CARCAIXENT C.F.

**29 de Maig**  
**BÀSQUET BENJAMÍ**  
POLIESPORTIU MUNICIPAL  
A partir de les 18,00 h.

**30 i 31 de Maig**  
**TRIANGULARS BÀSQUET ALEVÍ**  
POLIESPORTIU MUNICIPAL  
A les 19,00 h.

**1 de Juny**  
**BÀSQUET CADET**  
POLIESPORTIU MUNICIPAL  
A partir de les 18,00 h.

**6 de Juny**  
**EXHIBICIÓ GIMNÀSTICA RITMICA**  
POLIESPORTIU MUNICIPAL  
A partir de les 19,00 h.

**7 de Juny**  
**EXHIBICIÓ JUDO**  
POLIESPORTIU MUNICIPAL  
A partir de les 19,00 h.

**7 i 8 de Juny**  
**MULTI-JOCS ESPORTIUS**  
PATI ESCOLA LLUÍS VIVES  
Xiquets/es de 4 a 8 anys  
A partir de les 18,00 h.

**10 de Juny**  
**XVIII VOLTA A PEU**  
FRONT A L'INSTITUT  
A partir de les 17,30 h.

**10 de Juny**  
**SOLTA DE COLOMS**  
LA TERRETA  
A partir de les 19,00 h.

**FUTBOL BASE**  
POLIESPORTIU MUNICIPAL  
JA HI HA UN FOLLET INFORMATIU PEL POBLE

**VIII TROFEU JUVENIL**  
**"PACO LERMA"**  
POLIESPORTIU MUNICIPAL  
JA HI HA UN FOLLET INFORMATIU PEL POBLE

**17 de Juny**  
**XV TORNEIG ESCOLAR ESCACS**  
SALA GABRIEL CUALLADÓ  
Des de les 10,30 h. fins les 14,00 h.

**17 de Juny**  
**VI TROFEU VETERANS**  
**POBLE MASSANASSA**  
POLIESPORTIU MUNICIPAL  
Veterans Massanassa C.F.  
Robella Veteranos  
A partir de les 18,00 h.

**18 de Juny**  
**XIX TORNEIG D'ESCACS**  
SALA GABRIEL CUALLADÓ  
Des de les 10,30 h. fins les 14,00 h.

**18 de Juny**  
**XV DIA DE LA BICI**  
EIXIDA PLAÇA ESCOLES VELLES  
Eixida a les 11,00 h.

**18 de Juny**  
**III TORNEIG EXHIBICIÓ DE TENNI**  
POLIESPORTIU MUNICIPAL  
Des de les 10,00 h. i posterior entrega de trofeus.

**18 de Juny**  
**TIR DE GUATLA**  
CAMP DE TIR DE SILLA

**1 i 2 de Juliol**  
**TIR I ARROSEGAMENT PROVINCIAL**  
POLIESPORTIU MUNICIPAL  
A partir de les 10,00 h.

# Cofradía del Stmo. Cristo de la Vida Massanassa

Próximo ya el mes de Junio, en el que celebramos la novena dedicada al Stmo. Cristo de la Vida, os detallamos a continuación los días y horas de la misma.



La Cofradía del Santísimo Cristo de la Vida da las gracias a todas las cofradías y constituciones que toman parte en la procesión del Santísimo Cristo por la colaboración y homenaje que rinden a la imagen.

Como no también, resaltar al grupo de portadores que con su devoción a nuestra querida y venerable Imagen del Santísimo Cristo de la Vida, colaboran en los traslados a las parroquias para la novena y nuestra gran procesión.

## IGLESIA DE SAN ANTONIO

Los días **7, 8 y 9** a las 22:00 horas.

## IGLESIA DE SAN PEDRO APOSTOL

Día **10** Sábado a las 20:15 horas  
DEDICADA A LOS MASSANASEROS  
RESIDENTES EN OTRAS POBLACIONES.

Día **11** Domingo  
FESTIVIDAD DEL STMO. CORPUS

Día **12, 13 y 14** a las 22:00 horas

Día **15** a las 22:00 horas, celebración de Misa Solemne como final de la Novena, a la que quedáis todos invitados.

Agradecemos vuestra asistencia a los actos de la novena.



# Mirar la creu de Jesús

Mirar la creu de Jesús, contemplar-la -també en les diverses manifestacions artístiques que s'han donat al llarg de la història de l'art-, no és un exercici pietós, només.

Miren, en Jesús, els crucificats de la terra, i podem contemplar, en nosaltres, la nostra disposició en el combat contra el mal i el pecat.

Mirar és meditar, és comprendre, és compartir. Mirar amb fe i amor és com una comunió. Mirar amb fe i, des de la fe, vol dir confiança, agraïment i voluntat d'entrega.

Mirant la creu aprenem generositat i perdó. I mirant el Crist crucificat també sabem de la seua victòria, que venç la serp del mal i del pecat.

Mirant el Crist crucificat podem viure millor allò que celebrem en l'eucaristia perquè és Ell mateix que s'ens dóna, pa partit, sang vessada, de d'amor fins al final. Pa partit i compartit. Som cridats a ser eucaristia per als altres, amb la força de l'Esperit de Jesús. Que quan ens acostem a combregar amb Crist, arribem dia rera dia testimonis, entre els germans, de la immensa riquesa del seu amor.



# Cofradía Virgen de los desamparados

Hace 25 años que Massanassa cuenta con la imagen de Ntra. Sra. de los Desamparados, se formó una junta que regularmente cada tres años se renueva, este año tengo el honor de haber cumplido con dicha tradición y pasar el testigo a otra persona que con tanta ilusión como nosotras, harán posible que el 1 Domingo de Mayo se siga celebrando el traslado y la misa en honor a Ntra. Sra. de los Desamparados.

He tenido el honor de tener más que compañeras, amigas y nuestros maridos unos excelentes colaboradores en todo lo que les he necesitado.

Empezamos en el 2003 y cada año hemos tenido una ilusión para con la Virgen, el primer

año le pintamos la urna en la iglesia de San Antonio, el segundo le hicimos los faldones del carro, y este último año le hemos hecho un traje nuevo para poder vestirla como se merece.

Quiero dar las gracias al pueblo de Massanassa por su ayuda y colaboración en todo lo que hemos hecho.

Amigas y compañeras gracias a todas por vuestra ayuda y en los momentos de desánimo os he tenido.

Deciros solo una cosa:

“Sois como las estrellas que aunque no os vea, siempre estareis ahí.”

Gracias



Presidente de la Junta Local Fallera



# Junta Local fallera de Massanassa

Un año más la Junta Local Fallera brinda todo su apoyo a la Corporación Municipal en el desarrollo de nuestras fiestas patronales. Como nuevo Presidente quiero expresar todo mi agradecimiento a las comisiones falleras y a todos los integrantes de la Junta, ya que si su inestimable colaboración no sería posible el trabajo que desarrollamos.

Igualmente deseo mostrar mi más sincera enhorabuena a la nueva Comisión de la Falla El Divendres que comienza su andadura en este año.

Por último quiero animar desde aquí a toda la población a que se involucre con el mundo fallero para que año tras año podamos incrementar los objetivos cada vez más ambiciosos que se marca la Junta Local Fallera de Massanassa.

Felices Fiestas

## JUNTA LOCAL FALLERA MASSANASSA

PATROCINA  
EXPSICIÓN DE INDUMENTARIA VALENCIANA

A CARGO DE **MON FALLER**

SALA DE EXPOSICIONES DE  
**CAJA RURAL**

CALLE VALENCIA Nº 25

DESDE EL DÍA 17 AL 25 DE JUNIO

DE 17 A 20,30 H.



# Falla l'Alqueria

La comissió de la Falla l'Alqueria, us desitja que passeu bones festes.

Com tots els anys estem col·laborant el més possible en tots els actes que ens sol·licita l'ajuntament, la qual cosa és un orgull per a nosaltres.

Així esperem la col·laboració de tot el poble per tal de gaudir d'unes festes en harmonia.

Un salut.



Lourdes Rincón i López. Fallera Major



# Falla Jaume I

Les falleres Majors Mari Carmen i Esther i també en nom de tota la comissió volem aprofitar este espai que el M.I. Ajuntament i la comissió de Festes ens oferig, per a saludar a tota la població de Massanassa i desitjarvos que tingau unes bones festes.

La falla Jaume I vol felicitar les festes de San Joan a la "Falla Poble de Massanassa", "Falla Poble de Massanassa", "Falla L'Alqueria", "Junta Local Fallera de Massanassa" i a tota la corporació municipal...i també com no felicitem a la nova comissió que acaba de naixer en Massanassa la de la "Falla Divendres" a la que els desitgem tota la sort del món i els fem saber que la Falla Jaume I els obri les seues portes.

Bones festes patronals per a tots els Massanassers i Massanasseres, entitats, falles i Junta Local de Massanassa.

Vos esperem per a disfrutar tots xunts en pau i jermanor de la Festa de San Joan.

Estos cosos tan atlètics son les futbolistes de la nostra comissió. Elles son unes figures depurades, i en jugar al futbol estan empenyades encara que sempre acaben goletjades.



Fallera Major i Fallera Major Infantil

La comissió de la Falla Jaume I celebra per cinquè any cinçecutiú la tradicional fira d'Abril. Esta es dedica cada any als andaluços i andaluçes de la nostra comissió i com no també de la barria.



# Falla Poble



## Massanassa

La Falla Poble Massanassa, dona les gràcies a la Revista La Terreta un any més per poder saludar a tots els Massanassers . Acabades les falles, tenim les festes del nostre poble, i en la que molt gustosament participem a petició de l'Ajuntament.

Per a nosaltres participar representa un orgull i gustosament colaborem des de fa 30 anys activament en estes festes patronals en actes com: play-baks, berenar d'orxata i fartons, cavalgata, ofrena, provesó ...

desitgem a tot el poble de Massanassa que participem en tots els actes programats, disfrutant de la festa i del ambient de este volgut poble.



Comissió



Fallera Major



Fallera Major Infantil

# Falla El Divendres

La Falla El Divendres os desitja a tot el poble de Massanassa unes bones festes patronals en honor a Sant Joan.

Aprofitant l'oportunitat que nos dona La Terreta per dirigirnos al nostre poble con falla recien instalada en la població i oferirnos el participar amb estes festes nos plena de orgull.

I per últim una salutació de la Comisio de la falla El Divendres a tot el poble de Massanassa.

Bones Festes.



Comissió

# L'educació,



CENTRE D'ESTUDIS MUSICALS  
DE MASSANASSA  
ESCOLA DE MÚSICA

Educar, ensenyar comportaments, valors, actituds... és un treball tan important que ningú pot cridar-se a andana: és tasca de tots els ciutadans. Cadascú des de responsabilitats diferents, família, escola, societat, però tots des de l'obligació d'implicar-nos en esta llavor.

Pot ser que als nostres dies en estar conformant-se una societat més individualista, menys comunitària, més replegada sobre l'individu, està perdent força un valor tradicional als nostres pobles pel qual els més major es sentien amb responsabilitat i autoritat en l'educació dels més joves.

Anys enrere –sent menut- recorde com a qualsevol persona major del meu poble li se reconeixia l'autoritat suficient com per cridar l'atenció als xavals que estàvem en alguna malifeta, i allò que és més important, els xavals obeïem. ¿Què hagués passat de no “fer-los cas” o faltar-los el respecte a aquelles persones més majors? No vull saber si mon pare o ma mare s'hagueren “enterat”.

Avui en dia esta consciència social s'ha perdut o es troba molt difuminada. No és ocasional passejar pel poble i trobar-te a la xicalla que a la vista dels seus pares estan maltractant un abret del jardí o un moble del parc. Segurament –ho podeu experimentar- si amb tot respecte i temor li crides l'atenció al xiquet et trobaràs a la mare o pare que, des de lluny i en un to una mica desafiant, es dirigiria a tu per a dir-te: què ha fet el meu xiquet? o, pot ser, es quedaran mirant-te, sense intervindre per fer-li la reflexió oportuna al fill. Cal preguntar-nos: Esta forma d'actuar és millor o pitjor, anem avant o enrere?

És un fet anecdòtic, però preocupant per quan s'esten a altres àmbits de la societat. S'està perdent el sentit de col·lectivitat i donant passos enrere cap a un individualisme aïllant. Difícilment i a partir d'estos paràmetres podrem exigir després respecte a tot allò que pertany al col·lectiu: el mobiliari públic, hisenda pública, via pública, el respecte al descans del veïnat...

## una tasca de tota la comunitat



Ens endinsem en nosaltres mateix absolutitzant drets, propietats privades.... pensant que l'educació em pertany a mi com a pare/mare i en tot cas al mestre, sempre i quan coincideixca amb el meus criteris; però ¡Ay! d'aquell que tinga l'atreviment d'intervenir en aquest terreny que és meu. No ens parem a pensar que segurament aquella persona que amb modals li crida l'atenció al meu fill puga tenir raó, que s'està intervenint en la correcció d'una mala actitud presa, d'una acció mal realitzada, d'un compromís no dut a terme.

Però, sense posar en dubte que s'actua així des de la bona fe de pares protectors i creguts que el seu obrar és el correcte; que estan defensant els interessos dels seus fills, vos convida a pensar si no serà precisament tot el contrari: que estem creant persones sense límits, incapaços d'enfrontar-se als seus propis conflictes, acrítics, envanits, “consentits”.

¿No vos sembla que seria més positiu parar-nos a reflexionar i acceptar que aquella persona que des de la seua qualitat de veí, de mestre, de dirigent de l'associació a la que pertany el meu fill, en definitiva des del seu lloc de ciutadà, pot ser tinga raó i caldrà fer-li cas i conseqüentment reclamar al meu fill/a que accepte la seua correcció, la seua autoritat? ¿No construirem, actuant d'esta manera, una persona més



crítica, responsable, més social, més integrada en la col·lectivitat? ¿No estarem preparant-lo millor per a que en un futur sàpiga resoldre els problemes per sí mateix i veure en l'altre que li s'acosta una ajuda i no un enemic? ¿No cregueu que serà positiu donar-los criteris als nostre fills perquè siguin ells els que enfronten el problema, envers de córrer tan precipitadament a substituir-los?

En el pitjor dels casos: que no tinga raó la persona que li ha cridat l'atenció al meu fill, què pot passar? Res greu, per supòst. Caldrà, aleshores, fer-li comprendre al nostre fill que l'altre s'ha equivocat i que, amb el major respecte, deurà de fer-li-ho saber. Estarem ajudant-lo a créixer en autonomia.

Mala cosa és viure en una societat autoritària on la por siga el mòbil de l'actuar, però no ens podem passar a l'altre extrem on els límits, els topes socials queden rebassats per la inconsciència i la mala educació. Un tipus de societat, en la que l'"autoritat" -no el poder ni la imposició- quede des de menuts desprestigiada.

Caldrà, i és una tasca a la que tots estem cridats, esforçar-nos per construir una societat on la persona siga la mesura, on es treballa per fer créixer els seus drets, però, al mateix temps, on cada un siga conscient de les pròpies obligacions, que no poden ser altres que el respecte dels drets dels demés.

Una reflexió per acabar: tot el que avui invertim en educació, demà ens ho estalviarem en repressió.

No deixem d'actuar. Que la inhibició, la pesera, aquell "no ens compliquem la vida", no ens porte a deixar de banda la tasca educativa que ens obliga a tots. Seria una irresponsabilitat.

# Centre Instructiu Musical de Massanassa

Autoritats, banda de música, cartell anunciador.... Inauguració tenim.

Doncs no, però marxem pel bon camí, perquè ja des de l'Ajuntament s'han donat unes primeres passes molt importants.

Tant de bo que no tarde i que de nou acudim en passacarrer a fer-nos la foto autoritats, músics i poble. I que al rerefons de la foto apareguen els entramats d'unes obres.

Voldrà dir que ens acostem a la meta que tant estem desitjant:

L'AUDITORI DE MASSANASSA.

Este motiu de goig no ens pot dur a oblidar el local en el que estem convivint i fent música des de la refundació de la Banda: un lloc humil, però entranyable i farcit d'història. Gràcies des d'ací als rectors de Massanassa que de manera desinteressada han fet possible que el puguem fruit.



President de l'Orfeo Polifònic de Massanassa

# Orfeo Polifònic

## de Massanassa

Potser alguna vegada tingueu l'oportunitat i el gust d'assistir a un concert, la qual cosa suposa escoltar música en viu i en directe, ja siga instrumental o vocal.

Des de l'Orfeo Polifònic de Massanassa vos oferim diverses vegades a l'any esta oportunitat; durant els concerts intentem desplegar la nostra sensibilitat i recursos tècnics perquè les peces estiguen ben interpretades i agraden a l'espectador, donant a conèixer als altres el resultat de moltes hores d'assaig.

Partint del silenci, que és el marc ideal de la música per a aconseguir la màxima concentració del què interpreta i el nivell òptim d'escolta per part del públic, volem despertar sentiments, records, nostàlgies, etc.

En l'Orfeo portem ja més d'11 anys treballant, en esta segona etapa, i estem aconseguint les metes que ens proposem al començar cada curs.

Quan acaba cada concert, missa, etc., la major part dels comentaris del públic solen girar entorn del grau de satisfacció que ha proporcionat la interpretació, i puc constatar, sense pecar de vanitós, que solen ser molt positius, indicant que dia a dia ens anem superant, i moltes vegades no s'expliquen el

nostre "amateurismo" o la falta d'estudis musicals de molts membres, després d'assistir a una bona actuació.

L'Orfeo ho formem un grup heterogeni de persones, a qui ens unix la devoció pel cant coral, respectant les idees personals de cada u.

En este últim any, hem fet un gran esforç, per a estrenar en el Palau el "Rèquiem" de Salvador Giner, junt s'altres corals amigues, a més de participar en trobades, encontres corals i celebracions religioses, sense oblidar la part social de convivència, amb algun viatge cultural i de recreació.

Bé amics, nosaltres continuem des del nostre lloc, portant el nom de Massanassa per unes cotes altes de dignitat, de saber fer; per això, cada vegada que es parla de Massanassa en el món musical, l'Orfeo està present, invitant-lo constantment a participar en actes musicals més enllà del nostre poble. Continuarem treballant i elevant el llistó de les nostres actuacions, i a vosaltres vos demane que vos integreu en este projecte, ja siga com escoltants o com a membres actius del nostre Orfeo. Vos esperem.

Un abraç i bones festes



# La Sociedad de Jubilados

## y pensionistas de Massanassa

Un año más la sociedad de jubilados y pensionistas de Massanassa agradece al ayuntamiento y demás entidades de Massanassa la colaboración de estas para la realización de todos los actos que se celebran durante el mes de Mayo para la semana de la 3ª edad así como las personas que nos ayudan desinteresadamente para que todos los socios puedan participar en los juegos que se celebran en la semana de la 3ª edad y degustar nuestros buñuelos con chocolate y fartons y demás.

Y al mismo tiempo quisiera comentar que el año pasado el día de la comida de hermandad hicimos una excursión cultural al Pantano de Alarcón, y este año la excursión se ha realizado a Cuenca para visitar la catedral y las casas colgantes.

Al mismo tiempo quisiera comunicar a todos los vecinos de Massanassa que los jubilados de Massanassa invitan a toda la población para que puedan venir a todos los viajes que realizan los jubilados aunque no sean socios.



# Coloms, colombaires

## y la grip aviar

Hui en día encara n'hi ha moltíssima gent que desconeix que es la colombicultura i que son els “coloms deportius” o “coloms de pica”. I com a conseqüència d'açò, trobem societats de colombaires caiguent en picat en pobles veïns com puguen ser Catarroja o Benetusser, aon cada día ne'n queden menys...

Per sort aci en Massanassa, no passa lo mateix, al contrari que als nostres pobles veïns, aci la societat està sempre al voltant dels 50 socis, apuntant-se inclus gent de fora del poble, com puguen ser de Catarroja, Benetusser o Castellar.

Vinc a dir açò perque pareix mentira que una afició tan bonica i tan antiga com puga ser la colombicultura, molts dels joves de la nostra comarca, i del nostre poble no sapien en que consistix.

Bo, puix des de la societat “La Protectora” soles podem desijar i demanar a tots els joves que estiguen llegint est escrit, que s'interessen pels coloms deportius i que vinguen a La Terreta un día de concurs a informar-se i assistir a una prova real; aixina sabran de que se tracta i de si realment es interessant o no; i perque no dir-ho, a dependre algo mes d'esta bonica cultura valenciana.

Enguany ha vingut marcat per la “grip aviar”. Una grip que soles ha dut que problemes al mon dels coloms de pica... i no s'han tractat de problemes de salut, mes be, problemes d'enteniement, puix els coloms deportius no tenen absolutament NINGUN risc de contagi d'esta nova enfermetat, cosa que molta gent desconeix...

¿Per qué? Raons.

- La grip aviar afecta sobretot a aus de corral, silvestres i aquàtiques, i els coloms de pica no perteneixen a cap de les nomenades.





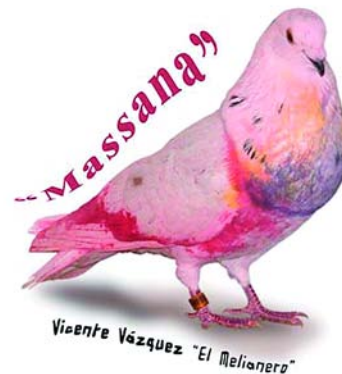
**Campeon concurso Navidad  
Massanassa 2005**



José Navarro Sanchez

**CAMPEON REGULARIDAD  
CONCURSO LOCAL**

Massanassa Junio 2005



- Els coloms de pica son coloms ensenyats per a que perseguixquen a la coloma de solta, per lo tant mai poden entrar en contacte en atres aus que puguen transmetre l'enfermetat.

- Els coloms de pica tenen un radi màxim de vol, de entre 1 i 2 km des del casc urbà de la població.

- Els coloms de pica estan tancats hasda el 90% de les hores del dia, per lo tant soles estan a l'aire lliure durant 2 o 3 hores aproximadament, temps en el que estan totalment vigilats i controlats.

- Els coloms deportius s'amollen a un hora determinada i, quant acaba la vesprada, son ells mateixos qui tornen a casa per a dormir; mai passen la nit a l'intenperie.

- Per si acàs se perguera el contacte visual de la solta, la coloma sempre du un transmissor adjunt a les plomes de la coa, el qual mos permet localisar els coloms i arribar hasda a on estiguen, i per tant, agarrar-los i portar-los de nou a casa.

Además, els nostres coloms deportius tots els anys a l'acabar el periodo de muda, son desparasitats i vacunats per veterinaris titulats, per a previndre qualsevol tipo d'enfermetat coneguda.

Per lo tant vos comuniquem que podeu estar tranquils en este tema, i no preocupar-vos per la grip aviar en els coloms deportius, puix no ni ha cap risc de contagi.

Ací vos adjuntem unes quantes fotografies, entre elles podeu vore al campeó de nadal "Fideuà" de José Navarro, i al campeó del concurs de regularitat del 2005 "Massana" del Melianero.

Com tambe podeu vore a Paquito junt als coloms en el polideportiu municipal de Massanassa, foto prou interessant.

Per a qualsevol pregunta soles teniu que posar-vos en contacte en la nostra societat, ya siga per mail ([clublaprotectora@hotmail.com](mailto:clublaprotectora@hotmail.com)), a traves de la nostra NOVA web ([www.clublaprotectora.es](http://www.clublaprotectora.es)), o acodint en persona al nostre punt de reunió La Terreta en el carrer de Valencia, ací en Massanassa.

# Menjador escolar

Al menjador a més d' :

- Oferir un Servei de qualitat
- Fomentar una alimentació equilibrada
- i Insistir en la importància de tenir uns bons hàbits davant el menjar... també treballam altres valors que ens fan créixer com a persones, al mateix temps que ens divertim.

Els valors que hem treballat enguany amb els xiquets i xiquetes han sigut el Compromís, la Solidaritat, la Tolerància, l'Esforç i el Respecte. En definitiva "Un món de bons valors", el tema que hem triat aquest curs per celebrar Carnestoltes. Tot l'equip que formem el menjador treballam activament durant tot l'any a fi d'aconseguir tots els objectius proposats

Com es pot veure participem activament en totes les festes .

!!! No ens perdem ni una !!! Carnestoltes 2006



Entre tots construim eixe món on ens agradaria viure. Treballem tant i amb tantes ganes que entre tots aconseguim ser ... Uns autèntics PIROTÈCNICS . A falles la Plaça de l'Ajuntament ha sigut substituïda pel gimnàs, els petards per centenar de globus i junts hem gaudit d'unes autèntiques falles

I com mana la tradició, quan el rellotge marca les 14:00h comença la nostra particular globotà.



Entrada al menjador



Entre tots explotem una gran quantitat de globos fent un soroll ensordidor.

Som també FALLERS I FALLERES .Els més menuts fan un passapati vestits amb la banda i el faixí. Recorren tot el pati del Lluís Vives al ritme del tabalet.



Som PASQUERS I PASQUERES. Per Pasqua juguem a la corda i ens mengem la tradicional Mona de Pasqua.

Som uns grans ARTISTES. Durant el curs celebrem tres Play-Backs. Participen un gran nombre de



xiquets i xiquetes que treballen dur perquè tot vaja bé. Després de molts assatjos aquest és el resultat. ¡¡¡ “D’ací a Operación Triunfo”!!!



També som uns grans **ESCRITORS I ESCRIP-TORES**. Quan arriba el mes d’Abril celebrem el dia del Llibre i ho fem organitzant un Concurs Literari.



Aquest any hem celebrat la seua II Edició. Tots els participants han presentat contes molt originals. S’ha valorat el contingut, l’originalitat i l’estructura.

Els més menuts han participat al Concurs a la



Millor Il·lustració. Ha sigut tot un ¡¡¡ÈXIT!!!. Tenim uns dibuixants amb molt de futur, tant és així que tots varen rebre un regal.



Com podeu comprovar al menjador potenciem l’escriptura, la lectura, el dibuix...

Aprofitem qualsevol moment per fer festa. Festes d’allò més originals.....on els xiquets poden jugar a botar dins castells inflables, jocs amb pallassos ... a l’estiu per calmar el calor guerres amb globus d’aigua...Als més menuts quan arriba el fi de curs, els diplomem per haver aconseguit menjar de tot.



Portavoz del grupo

# Gimnàstica de la tercera edad

## Sabrosa combinación

Como todo buen valenciano nos gustan los sabrosos buñuelos. Y esa masa tiene su proceso. Primero, se trabaja amasándose bien. Luego se deja que la pasta suba y suba hasta rebosar, dando a entender que ya está a punto para su elaboración.

Pues bien, así estamos en en las clases de gimnasia de mantenimiento de la tercera edad. Como la masa del buñuelo, cada vez somos más, sube y sube, ya somos 60 asistentes. A veces, nos pasa por la mente, que nos gustaría que el local fuese de goma para que pudiera estirarse.

Ya lo tienen en cuenta los que le corresponde y tenemos la seguridad que, el día menos pensado, nos darán la noticia del traslado a un local más amplio.

Pero no, por ese motivo, vamos a dejar de tener el placer de invitar a toda persona, que tenga años

acumulados, para que venga a compartir estas clases gratuitas. Son los martes y jueves de 9-10 del 15 de septiembre al 15 de junio, allí bajo la batuta de nuestra encantadora y eficiente monitora: Mari Carmen.

Hacemos un poco de cada: gimnasia, estiramientos, baile y anécdotas que nos hacen reír. Esa hora se nos pasa en un periquete.

Pero, sobre todo, encontraréis amistad y respeto, dones que en el tiempo que vivimos son muy bien recibidos. Os esperamos para que podáis comprobarlo por vosotros mismos.

Bueno, por último, queremos realzar la labor que el Ayuntamiento a través de la Regidoria de Servicios Sociales nos brinda. Gracias.





# Amas de casa Tyrius

Como otros años desde estas páginas saludamos a todas nuestras socias y al pueblo en general y les damos a conocer todos nuestros trabajos y actividades que desarrollamos durante el curso.

Estamos abiertas a todas nuestras socias para lo que deseen de nosotras y nuestra Entidad.

Con nuestros cursos y viajes hacemos que nuestras socias aprendan y se lo pasen muy bien.

Este curso hemos hecho varios viajes que resultaron muy amenos, esperamos contar con vosotras para todo.



Fundador de Auto-taxis L'Horta Sud

# Auto-taxis

Reunidos las cuatro personas que formábamos equipo, José Luis, Paco, Antonio y el que suscribe, decidimos formar una empresa que diera servicios de transporte a través del taxi y que abarcara toda L'Horta Sud.

Todo ello se lo comunicamos al Sr. Alcalde de este Illtre. Ayuntamiento entonces en funciones el cual después de todos los trámites correspondientes y tras celebrar un pleno extraordinario, él y su corporación acordaron por mayoría que se ubicara un repetidor con teléfono en el recinto del depósito del agua.

Seguidamente el ingeniero de telecomunicaciones Sr. Palop nos dio la concesión de la frecuencia, colaborando también en nuestros inicios el técnico Juan Carlos.

Un compañero de una emisora de Paterna nos facilitó los estatutos de su empresa, con los cuales pudimos ver los deberes y obligaciones que tiene una Entidad, pudiendo así constituir la nuestra que denominamos "Auto-Taxis L'Horta Sud".

El gestor Pedro Monteagudo se encargó de hacer los trámites necesarios para que la Entidad que habíamos constituido como Comunidad de Bienes, pudiera comenzar a desarrollar su trabajo.

Doy gracias a todas las personas que he mencionado por habernos ayudado a cumplir nuestros deseos. Sin olvidar a Radio L'Horta 93.1 que tanto hizo por difundir nuestros servicios.

También doy las gracias a mis compañeros Millán y Carlos por la placa que me entregaron como homenaje de esta Sociedad en mi jubilación, igualmente doy las gracias a la Entidad Taxis Levante por el reconocimiento que me brindaron con otra placa homenaje.

Quiero comunicar a todos mis compañeros activos y a los que ya no están porque no les

## L'Horta Sud



convenía seguir en esta Entidad, que todo el esfuerzo que aquí se hizo y se está haciendo sea para mantener este listón tan alto como L'Horta Sud se merece.

Agradezco a todas las empresas, Ayuntamiento y Clientes que mantienen el número de teléfono, que con sus llamadas hacen posible mantener viva toda L'Horta Sud.

Pido disculpas si alguna vez no he estado al agrado de alguna persona y sobre todo a mi mujer e hijos por no dedicarles el tiempo que se merecían, y les agradezco la comprensión y el cariño que me han dado en todo momento.

# Monestudi

Nos presentamos a vosotros para que nos conozcáis y os invitamos a que participéis con nuestra ONG. Tenemos nuestra sede en Massanassa.

Nuestra dedicación y nuestro principal objetivo, es el destinado a mejorar las condiciones de vida de niños y jóvenes sin recursos, o de familias desestructuradas, ofreciéndoles formación escolar, técnica y profesional, a través de ayuda y apoyo escolar, facilitando de esta manera el acceso a la cultura de las personas más necesitadas y que por sus propios medios económicos no lo podrían realizar.

Usamos INTERNET y otros medios para facilitar información que sirva para la toma de conciencia de la realidad social en la que viven personas desfavorecidas, así como para difundir valores tales como la solidaridad, la justicia social y el respeto entre los hombres.

Además difundimos nuestra labor con estos medios creando proyectos dirigidos a colectivos necesitados, favoreciéndoles una mejora y bienestar social.

Incentivamos la formación y capacitación para el voluntariado mediante documentación, charlas y cursos.

Apoyamos iniciativas de colectividades desprotegidas conducentes a la mejora de sus condiciones y posibilidades, mejorando su entorno y facilitando un ambiente favorable para lograr los objetivos del proyecto.

Promovemos campañas de educación para el desarrollo y sensibilización sobre todos aquellos problemas que se plantean a la hora de equiparar el nivel educativo y cultural de oportunidades del conjunto de la sociedad, y además apoyamos a todas aquellas entidades que entre sus objetivos se encuentren labores orientadas al beneficio de colectivos marginados.



Monestudi os invita a que participéis con nosotros como voluntarios.

REGALA LO MEJOR DE TI

UNETE A NOSOTROS

HAZTE VOLUNTARIO

[www.monestudi.com](http://www.monestudi.com)

# Per una vegada els llauradors han guanyat

Per fi els llauradors de Massanassa després de 5 anys hem pogut cobrar els danys que causà el desbordament del barranc de Xiva arrasant camps i collites.

Recorde que els llauradors de Massanassa feia molt de temps que anàvem denunciant el mal estat en què es trobava el barranc, donat que feia molts anys que no es netejava i les motes estaven desfetes, fins que va passar el que ens temíem: el 22 d'octubre de l'any 2000 el barranc es desbordava arrasant tot el que es trobava al seu pas. Havia rebentat per dos punts, un en Catarroja i altre en Massanassa soterrant camps pel fang, inutilitzant séquies i carreteres i generant milions de pèrdues per al llaurador.

La indignació era molt gran ja que el projecte de canalització estava paralitzat des de feia molt de temps.

Quan l'Administració va vore el desastre digué que anaven a destinar ajudes per a pal·liar els gastos però com no s'havia declarat zona catastròfica les ajudes foren préstecs a baix interès.

En aquell moment la indignació fou encara major. Ens reuníem el Consell Agrari de Massanassa on es demanà fer una manifestació en la que es denunciava la falta d'ajudes i el mal estat en que es trobava el barranc. La manifestació va concentrar al Consell Agrari i fou recolzada pels sindicats agraris AVA, la Unió de Llauradors, UTECO i la Federació de Cooperatives de València.







No tenint cap contestació per part de l'Administració, alçarem una acta notarial, després recourrem a AVA, la qual ens envià els perits per a evaluar els danys a les infraestructures, la qual cosa cal agrair-los ja que no cobraren res. Al mateix temps els tècnics de la Cooperativa també evaluaren els danys a les collites.

En aquell moment acordàrem emprendre accions judicials contra la Confederació Hidrogràfica del Xúquer.

Recorde que parlàrem amb Vicent Pastor sobre quina seria la persona que ens anava a

assessor i a portar el pleit a terme, aplegant a la conclusió de que la persona era Pepe Rico. Així ho férem. Ell ens va dir que havíem de convocar una reunió amb tots els afectats en el local de la Cooperativa. Les paraules de Pepe Rico foren que el procés seria llarg però que hi havia molt a guanyar i poc a perdre. El pas del temps li ha donat la raó.

Per una part han arreglat el barranc. Per altra els llauradors hem cobrat tot el mal que ens va fer el desbordament, més els interessos produïts durant tot este temps.

Els llauradors afectats pel desbordament sempre li estarem agraïts a Pepe Rico, qui durant tot el procés que durà el pleit va córrer amb tots els gastos d'este.

També volguera donar les gràcies a tots aquells que, amb el seu esforç i dedicació feren possible que recuperàrem allò que havíem perdut.





El C.D.B. Massanassa una temporada mes ha participat en el Campionat que organitza la Federació de Futbol de la Comunitat Valenciana, amb equips en les categories de Benjamí, Aleví, Infantil, Cadet I Juvenil, I per primera vegada en competició oficial en categoria Prebenjamí.

Destacar esta temporada 2005-06 l'Ascens a 2<sup>a</sup> Regional del equip Juvenil, dirigits pel seu entrenador Pedro Palomeque.

Per segon any s'ha repartit el calendari amb les fotos dels equips/jugadors perquè l'acceptació i la demanda és cada any millor. En este punt és d'agrair a les empreses col·laboradores que amb la seua aportació fan possible la seua realització.

En la Setmana Esportiva de les Festes Patronals, es disputen diversos partits amistosos com a colofó a la temporada, dins dels quals cal destacar:

VIII TORNEIG JUVENIL "PACO LERMA"

II TORNEIG FUTBOL-7 MASSANASSA

El diumenge 21 de maig, dins del Torneig "Paco Lerma", realitzarem un senzill però merescut homenatge de reconeixement per la seua trajectòria esportiva, a alguns juaadors de la nostra localitat: Juan Ricart Peris, Paco Portales Guillem, Juan Pastor Ferrandiz, Juan Comes Raga I Paco Vazquez Llorens. El Dissabte 27 de maig, dins del Torneig Futbol-7, rebrà el reconeixement d'anomenar-li Directiu d'Honor del Club, el jugador de la nostra localitat, actualment en la plantilla del Xerez C.F. de la 2<sup>a</sup> divisió A: Vicent Moreno Peris.

Enguany col·laborem en la "II Fira de les Cultures del món" on podran informar-se de la inscripció, activitats, I tot el referent al C.D.B. Massanassa.

També I Durant tot l'any, estem en horari de vesprada en el despatx del Poliesportiu, per a atendre els jugadors, pares/familiars I en general a qualsevol persona que desitge informació respecte al Club.

Per ultim i com sempre, agrair a totes les persones I entitats que col·laboren amb nosaltres, perquè sense la seua ajuda seria molt dificil dur a terme este projecte fet realitat i que en definitiva servix perquè els nostres jóvens practiquen un esport i es divertisquen.

Menció especial en este apartat és el que rep l'Ajuntament (Regidoria d'Esports) per estar sempre recolzant-nos.

#### JUNTA DIRECTIVA

President: Luis Giner Ibor  
 Vicepresident: Jose F. Cuallado Aparisi  
 Secretari: Miguel Ángel Catalá Codoñer  
 Tresorer: Francisco Gutiérrez Martínez  
 Director Esportiu: Paco López Marin  
 Delegat de Camp: Jesús Esteban Zaragoza

Vocal: Francisco López Toledano  
 Pepe Lacreu Navarro  
 Felipe Merino Carranza  
 Pascual Casañ Gozalvez  
 Enrique Puertes Gamon

# Temporada 2005 - 2006



## PRE-BENJAMÍN

---



## BENJAMIN A

---



## ALEVIN A

---



## INFANTIL A

---







**CADETE A**

---

**INFANTIL B**

---



**CADETE B**

---



**JUVENIL**

---



# Veteranos

Aprovechamos la oportunidad que nos ofrece cada año las páginas de nuestra querida y tradicional "LA TERRETA", para felicitar las fiestas patronales a toda la población y desear unos días llenos de paz y alegría.

Año tras año, vamos consolidando nuestro sueño. Nuestro equipo va a más, con la misma ilusión de siempre, con el espíritu joven del que empieza en esto del fútbol y eso que nuestra media de edad está a unos niveles cada vez más altos. El poder practicar nuestro deporte preferido nos proporciona mucha satisfacción, y aunque nuestros cuerpos notan el paso del tiempo (sólo tienen que vernos vestidos de corto), lo llevamos francamente bien.

A parte del campeonato que disputamos normalmente, todos los años seguimos organizando nuestro trofeo de fiestas, invitando a equipos de reconocida categoría y solera, intentando ofrecer siempre un nivel alto.

## Massanassa C.D.

También para finalizar al temporada, disputamos un partido de despedida, siempre con algún equipo de otra provincia. Nos gusta llevar el nombre de nuestro pueblo por todas partes.

Mantener todo esto no está exento de muchos esfuerzos y dificultades, ya que, a parte de nuestra propia financiación personal, siempre estamos buscando colaboradores y patrocinadores que nos ayuden a subsistir. Y desde aquí les damos las gracias y les animamos a que sigan con nosotros. Así mismo, agradecer una vez más al Ayuntamiento todas las facilidades y apoyo que nos ofrece y emplazarles a que sigan luchando por ofrecer a la población unas instalaciones deportivas cada vez más modernas y atractivas. Seguro que sí.

Buenas fiestas a todos.



# Massanassa

## Club de Fútbol

Un any mes desde aquestes línies que ens brinda La Terreta per dirigir-mos al poble, el Massanassa C.F. vol agrair l'esforç de tots els col·laboradors i del M.I. Ajuntament de Massanassa per haver dut a terme una bona temporada esportiva, finalitzada al lloc 6<sup>e</sup>, igualant la millor classificació històrica del club.

El equip després d'un gran començament de temporada, va estar a la part alta de la taula durant el transcurs de la primera volta de la lliga. A partir d'eixe moment l'equip va acusar molt les baixes que anaven produint-se per diferents motius (Lesions i traspasos) i entrarem en una dinamica en la que sols guanyarem un partit en tres messos.

Quant l'equip ja havia perdut totes les opcions d'ascens, la plantilla es va fer forta i tornaren els bons resultats acabant la temporada molt dignament i amb tres victories consecutives i oferint una gran imatge davant els equips punters. Com a mostra dir que sols es va perdre 1 partit dels 10 jugats amb els 5 primers classificats.

Agraim per supost l'esforç dels jugadors i cos tecnic, que son les peses fonamentals per lograr l'objectiu esportiu del club.

Ara esperem donar-li continuació al nostre il·lusionant projecte en l'ajuda dins de la directiva de gent ambiciosa, marcant-se l'objectiu de superar aquesta temporada.

Finalment desitjar unes bones festes de Sant Joan 2006 a tots els massanassers/eres

### JUNTA DIRECTIVA

President: David Ribes  
 Vicepresident: Fernando García  
 Secretari: Manuel Bresó  
 Tresorer: Ricardo Soro  
 Vocal: Pau Medina

### COS TÈCNIC

Entrenador: José Hernández  
 2º Entrenador: José María Peris  
 Massajista: José Felix  
 Delegat: José Alfaro



### PLANTILLA 2005-2006

1. Pablo 2. Toni López 3. Moreno 4. Belleta
6. Juanma 7. Robert 8. Clement 9. Dani Caps
10. Fleixar 11. Navarrés 12. Gavila 13. Gimeno
14. Juan Moreno 15. Israel 16. Baiona 18. Jorge
19. Puga 20. Ivan 21. Arturo 22. Dani Ceba
23. Dani Contel 24. Pedro

		Puntos	J.	G.	E.	P.	GF.	GC.
1.	Alaquàs	65	30	19	8	3	46	19
2.	Chiva	55	30	16	7	7	55	30
3.	Aldaya U.D.	50	30	14	8	8	48	29
4.	Recambios Colón	49	30	14	7	9	52	35
5.	Quart Poblet B	47	30	13	8	9	49	37
6.	Massanassa	46	30	12	10	8	38	33
7.	Cheste	43	30	12	7	11	46	47
8.	Casas	40	30	11	7	12	29	33
9.	Mislata	39	30	11	6	13	46	42
10.	Monte-Sión	39	30	11	6	13	36	41
11.	Silla C.F.	38	30	11	5	14	52	64
12.	Ciudad Paiporta	34	30	9	7	14	33	52
13.	Beniparrell	32	30	7	11	12	41	51
14.	Las Cuevas	32	30	8	8	14	36	41
15.	Camporrobles	27	30	6	9	15	18	47

# Els escacs

Els escacs com a ciència i com a esport, està dotat d'una sèrie de qualitats i de capacitats del tot positives per al normal i millor desenrotllament de xiquets i xiquetes.

Recentment, la seua ensenyança en l'escola, ha sigut recomanada per la UNESCO. A Espanya la introducció dels escacs en l'ensenyança obligatòria ha sigut objecte de debat en el Senat de la Nació, el grup de Coalició Canària presente la moció que hi ha continuació se cita i que va ser aprovada en el ple del senat el dia 10 de març de 1995.

“El Senat insta al Govern de l'Estat perquè en els territoris de la seua responsabilitat, denominats territoris MEC, recomane als centres d'ensenyança de EGB que introduïska els escacs com a activitat extracurricular o extraescolar i com a ensenyança optativa en els últims anys de l'escola secundària obligatòria. I en eixe sentit dirigisca la dita recomanació a les Comunitats Autònomes amb competències.”



## a l'escola



### **BENEFICIS DELS ESCACS:**

Exercita la ment:. El jove necessita una enorme capacitat mental, que li permeta, amb la màxima facilitat, la comprensió i assimilació dels conceptes docents.



# *vine a jugar* XV Torneig d' Escacs Escolar

Club d' Escacs de Massanassa

**Dissabte 17 de juny de 2006**  
Sala d' exposicions Gabriel Cualladó  
(Biblioteca de Massanassa, 1<sup>a</sup> planta)  
Plaça del País Valencià



Club de Ajedrez  
de Massanassa

Torneig Suís a 7 rondes  
10 minuts per jugador  
fins caiguda de bandera  
El torneig començarà a les 10:30h



Ajuntament de  
Massanassa

Trofeus per als 3 primers  
classificats de cada categoria:

Sub-16, Sub-14, Sub-12 y Sub-10

-----  
INSCRIPCIÓ GRATUITA  
EL MATEIX DIA AL LOCAL DE JOC  
-----

# **Torneo de Ajedrez** Club de ajedrez Massanassa

**Domingo 18 de junio de 2006**  
Sala de exposiciones Gabriel Cualladó  
(Biblioteca de Massanassa, 1<sup>a</sup> planta)  
Plaça del País Valencià



Club de Ajedrez  
de Massanassa

Torneo Suizo a 7 rondas  
10 minutos por jugador  
hasta caída de bandera  
El torneo se juega de 10:30h a 14h



Ajuntament de  
Massanassa

## PREMIOS

1º 200 euros y Trofeo	7º 40 euros
2º 120 euros	8º 35 euros
3º 90 euros	9º 30 euros
4º 70 euros	10º 25 euros
5º 60 euros	
6º 50 euros	1er socio 30 euros y Trofeo
	2º socio 15 euros

----- INSCRIPCIONES -----  
General: 9 euros  
Para inscribirse llamar al 607785995 - 661911226  
o por e-mail: ca\_massanassa@hotmail.com  
Inscripción gratuita para ELO mayor de 2300

Activitat formativa: Els escacs té una aplicació didàctica i educativa que millora el rendiment escolar, i esta científicament demostrat que contribueix, extraordinàriament, a elevar les possibilitats de l'aprenentatge en qualsevol tipus d'estudis.

Entreteniment, cura ocupació del temps lliure: Vivim moments difícils per a la nostra joventut, on tot succeïx veloçment, amb canvis ràpids i continus, d'ací la importància que té la practica dels escacs de proporcionar, d'una manera entretinguda i divertida, la capacitat de decisió i adaptació a les situacions noves.

### EL CLUB:

El club d'Escacs de Massanassa comença una nova etapa fonamentada en la promoció i l'ensenyança dels escacs, i estem d'acord amb el Senat perquè els escacs siga una assignatura en les escoles. Per a aconseguir-ho anem a realitzar tres accions a curt i mitjà termini:

1.- Potenciar l'escola pròpia d'escacs dins del club, amb uns cursos d'iniciació i de perfeccionament, que van començar al febrer i van acabar al juny.

2.- Oferir els escacs com a activitat extraescolar en l'ensenyança primària: CP Lluís Vives i Col·legi

de Sant Josep i Sant Andreu, açò serà per al curs 2006/2007.

3.- Estem preparant tota la informació necessària, perquè dins de l'assignatura optativa de l'E.SO "Jocs de lògica i estratègia" que esta aprovada a la Comunitat Valenciana, puguem incloure els escacs en l'Institut de Massanassa, sempre que hagen possibilitats per a això. Per la nostra part no va a quedar.

La relació entre el club i els col·legis és molt important ja que esta és la continuació lògica de les classes i practiques d'escacs. Els horaris dels entrenaments, són en el centre d'Activitats Municipals C/ Germanies 8 B, els dissabtes a la vesprada a partir de les 16 h. i els diumenges a la vesprada a partir de les 18 h.





## Massanassa Campió

Acabat el campionat de segona provincial per equips grup D, l'equip de Massanassa ha quedat Campió, per la qual cosa la temporada pròxima jugarà en primera. Esta és la classificació final:

1 Massanassa	24,5
2 CIM Benimaclet D	22
3 Alaquas C	21,5
4 Zughwang B	1
5 Silla C	17
6 Escola Valenciana C	12,5
7 El Drac-Ateneo Sedaví D	10,5
8 Benifaió B	10
9 ONCE València B	5

L'equip l'han format els jugadors següents: Juli Xirivella Martínez, Rafa Valverde Caballero, Pedro Casado Tornero, Juan José Martín Cifre i Paco Soriano Llorens, enhorabona a tots ells.

## Campionat Social 2006

Una de les metes dels campionats socials és que participe el major numero de socis possibles, i este passara a la història del club per ser el de la recuperació de jòvens/veterans jugadors, només cal mirar la foto, tal vegada faltes tú que en alguna etapa de la teua vida vas passar per este club, anima't i torna, seguim fent història.

En esta foto apareixen jòvens i veterans jugadors analitzant una partida del campionat social 2006.



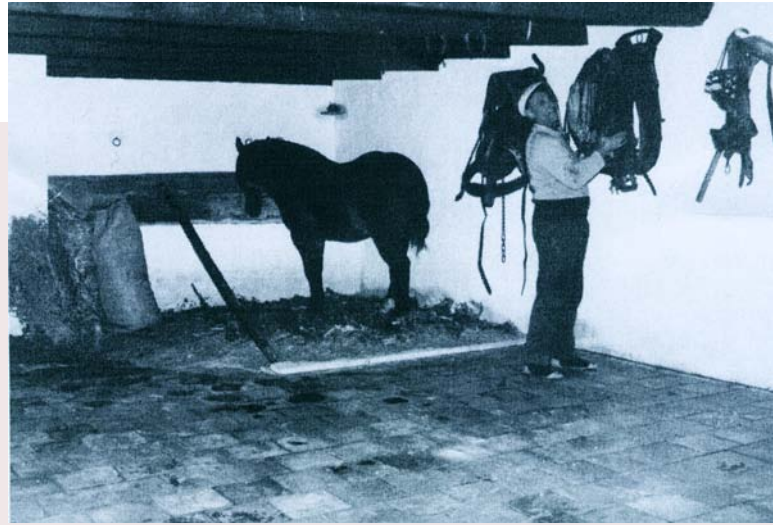
# La penya del Carro

Un any més per aquestes dates tan significatives per a tots el massanassers i massanasseres, la penya El Carro vol desitjar a tots els veïns que passen unes bones festes, amb salut i alegria, i així poder-les disfrutar al màxim, com també nosaltes esperem disfrutar-les.

Aquest any ha estat molt significatiu per a la nostra penya ja que s'ha innagurat la nova pista de tir i arrossegament, situada dins les instal·lacions del poliesportiu municipal, junt a la rotonda del cementeri d'Alfagar, on tots el aficionats d'aquest esport tan autòcton poden practicar-lo i seguir-lo. Així el campionat de "tir i arrastre" que organitzem tots els anys durant les festes es realitzarà en esta nova pista i al què per suposat estan convidats tots els veïns que vulguen disfrutar dels millors cavalls de tir del nostre poble i d'altres pobles de la comarca.

Per altra banda, cal comentar que durant este hivern passat també organitzarem els ja tradicionals actes de la benedicció dels animals i la "cremà" de la foguera en honor a Sant Antoni. I ja que hem esmentat al nostre sant patró quina millor devoció que escriure uns versets populars en el seu honor, arreplegats de la cultura oral dels pobles del territori valencià:

Sant Antoni al poble ha arribat  
amb una mica d'ajuda  
la burra continuament es parava  
ja que és un poc tossuda  
Sant Antoni passeja el porquet  
per fora de la vila  
i el dimoni els vigila  
per fer-los algún mal.  
Sant Antoni ha partit  
cap al camp amb la somera  
però l'animal està atemorit  
perque el dimoni allà els espera.



També des de la penya volem continuar fent memòria de tots aquells homes que amb el carro i l'animal es guanyaven el jornal amb el que criar la família.

Vicent Chisvert i Codonyer, fou un fill de Massanassa, que des de jovenet va estar molt lligat al món de les cavalleries. I no sols com a simple afició, sinó com a eina de treball.

Per a aquest home el cavall era el seu mig de vida, a més d'un membre més de la casa, tenint sempre cura que estiguera sa, alimentat i net. El carro era el seu transport per a arribar al lloc on havia de fer la feina encomanada com xerugar, solcar, passar d'aparatet, entaular i tantes altres. Tenia en l'animal el seu millor amic i el coneixia a la perfecció ja que amb ell compartia moltes hores del dia. I a més de treballar al camp, Vicent també va estar molts anys treballant de carreter en casa Cosme repartint els materials d'obra allà on feien falta al mateix temps que s'emportava les escombreries, en una època on no hi havia transport a motor.

Aquest home fou exemple del bon quefer, donant-li amb el seu treball diari dignitat a allò que tant s'estimava; el seu cavall.

Es per aixó que recordant la figura de Vicent volem homenatjar a tants altres carreters del nostre poble que en un temps passat configuraren tota una cultura de treball al camp i de transport animal. ¡Va per ells!

Directora de l'Escola Municipal de Teatre

# Escola Municipal de Teatre

## In Memoriam David Rosaleny company i amic

Paseu senyores i senyors paseu, este com tots els anys desde fa onze; Benvinguts al teatre.

A pesar de la tristor o tal vegada degut a elles amb més força i ganes que mai.

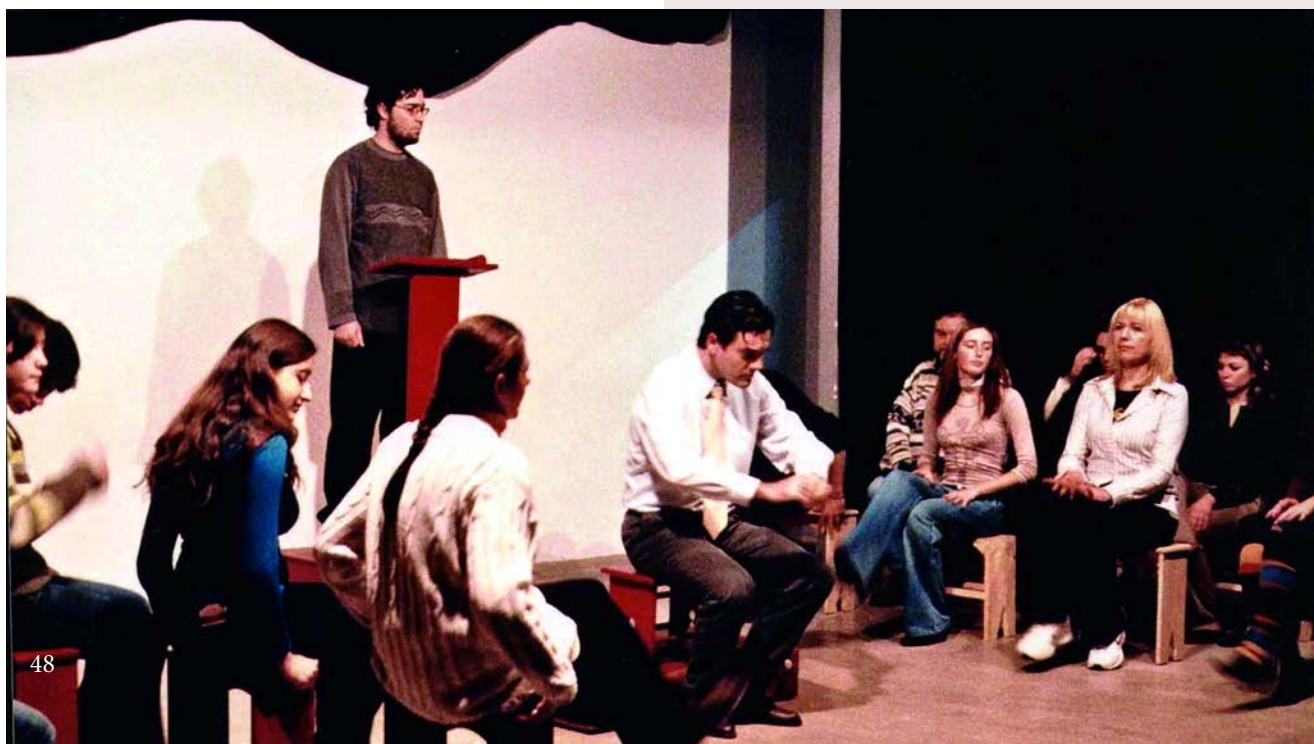
El nostre acord funciona, els actors plenen l'escenari i vosaltres, el públic, el pati de butaques en cada funció. Enguany volem corroborar el pacte i ampliar-lo, bé l'ampliarem quan s'acabe el nou Auditori, de moment seguirem fabricant històries amb l'esperança de fer creixer el vostre interès pel teatre.

Esforç, il·lusió i molta passió son la nostra recepta que compartim amb tots i cadascú dels habitants del nostre poble.

Sempre acabem este xicotet escrit amb paraules d'un dels nostres personatges; ací tenim el del 2006:

“Desperteu l'anim i l'espirit de l'alegria, arraconeu la melancolia, que comença el teatre”

Felicitat i alegria per a tots.





# Novedades de la Terreta

En la Terreta, las novedades y las actividades para mantener la sociedad en buena forma, son los objetivos fundamentales de la directiva, una directiva renovada en la última Junta Anual, celebrada para informar a todos los socios de las acciones ejecutadas durante 2005 y presentar el presupuesto para el ejercicio 2006.

La nueva junta sigue presidida por José Manuel Payá Alegre con Juan Alfonso Millá como vicepresidente. El secretario es Miguel Vendrell Santamaría y el vicesecretario Lamberto Burguet Raga. José Mocholí Mocholí ejerce de contador; Andrés Gómez Nácher de Tesorero y la biblioteca corre a cargo de Eduardo Catalá Alfonso. Completan la junta como vocales Eduardo Robledo Rodríguez; Francesc Mocholí Pons y José Manuel Cabo Piqueras y Pascual Marín Chisvert como nuevas incorporaciones, mientras que dejaban su cargo tras cuatro años de permanencia Francisco Olmos, Mariló Gradolí y Salvador Puchalt.

Y es que la renovación y la adaptación a los nuevos tiempos son tarea fundamental. En la misma sesión también se aprobó la zona para fumadores y no fumadores en el local para adaptarla a la nueva normativa vigente, mientras que la actividad diaria de la Sociedad Cultural y Recreativa sigue su curso gracias a todos los terreteros.

Las mujeres este año han hecho historia con una participación exitosa en el campeo-

nato de parchís con 34 parejas; el balance de socios ha sido positivo; las actividades realizadas, más numerosas que en la edición anterior... y poco a poco, sumando sin un paso atrás, nuestra Terreta sigue gracias a todos los que la quieren, la visitan y disfrutan de ella.

Desde la directiva seguiremos trabajando para que todos y todas se sientan a gusto en nuestra sociedad y seguiremos implicándonos



en todos los actos de la población, con Música y Festa como uno de los grandes acontecimientos del año, y como no, la escritura y saluda en el libro que nos da nombre.

Os invitamos a todos a visitarnos, a que disfrutéis de nuestras instalaciones y que paséis unas buenas fiestas.

# Fibromialgia

En la sociedad actual nuestra vida transcurre entre prisas, para poder llegar a hacer las cosas que pensamos necesarias. Con la prisa aparece el estrés y la ansiedad, que a menudo nos acompaña en el trabajo, en los estudios, en las actividades diarias... Todo ello hace que no podamos disfrutar de la vida y que el cuerpo se debilite poco a poco, apareciendo nuevas enfermedades.

El síndrome de fibromialgia es una forma común de fatiga y dolor muscular generalizado con el que conviven muchas personas en la actualidad. La palabra fibromialgia significa dolor en los músculos y en los tejidos que conectan los huesos, ligamentos y tendones. La causa de la fibromialgia se desconoce.

El futuro de la medicina, si de verdad queremos curarnos y mejorar nuestras vidas, se sustenta en dos pilares:

La medicina preventiva

El tratamiento multidisciplinar

Cuando hablamos de medicina preventiva, hablamos del arte de vivir, de educación para la salud, porque la salud es un equilibrio que debemos preservar y dedicarle hábitos, tiempo,

## y yoga

actitudes mentales. La salud no es propiedad de los médicos. Estos entienden muy bien la enfermedad. Pero cada ser humano es su propio médico cuando cultiva la salud con su forma de vivir.

El enfermo de fibromialgia, como síndrome crónico somático y psíquico, necesita un apoyo social y médico.

Con la práctica de yoga se puede realizar una gran labor ya que el enfermo o enferma de fibromialgia puede aprender técnicas muy valiosas que trabajan en tres ámbitos:

a- El cuerpo: ejercicios y posturas suaves que mejoran la movilidad de las articulaciones y alivia el dolor.

b- La emoción: la respiración profunda yóguica mejora el estado de ánimo, aportando oxigenación y energía a todas las células.

c- La mente: la relajación y la meditación con apoyo de visualizaciones y afirmaciones positivas, mejoran la actitud y la respuesta al dolor.

El yoga es una práctica que tiene una base científica en el sentido de que sus resultados han sido verificados desde la antigüedad y sus técnicas producen efectos predecibles si la práctica es constante, progresiva y metódica.

La gran ventaja del yoga sobre otras técnicas de educación y recuperación física es que es adaptable a todo tipo de personas, edad y condición, ya que cada persona hace su práctica, sin compararse ni tratar de imitar a nadie. Desde su estado actual tratamos de ver lo que cada alumno puede hacer con su cuerpo y valorar positivamente cada avance por pequeño que sea. En la práctica de la relajación dirigida, los alumnos descubren un alivio de las tensiones musculares, una aceptación de sí mismas como personas únicas, sin compararse con nadie, sin tener que demostrar nada. El enfermo suele tener un perfil de persona que se esfuerza tremen-



damente durante toda su vida por sacar su familia adelante, criar a sus hijos, y tener en definitiva, muchas exigencias personales y laborales.

Yoga es dejar de esforzarse por los demás, por lo de afuera y dar importancia a las propias necesidades. Lo mejor que puedes hacer por tus seres queridos es cuidarte bien tú, para no darles preocupaciones a ellos. De la misma manera, el gasto mejor invertido en nuestro sistema sanitario sería el que produjera una mejora de la salud general de la población, con educación en salud: alimentación, ejercicio, hábitos sanos etc. Esto ahorraría costosos tratamientos y métodos de diagnóstico. Necesitamos liberarnos de tanta tecnología y de la dependencia farmacológica, y apoyarnos en los recursos del propio cuerpo. Nosotros en yoga decimos: “Mas meditación y menos medicación”.

Se ha demostrado que las personas que practican meditación de forma asidua, aumentan su secreción endógena de neurotransmisores que alivian el dolor y reducen la ansiedad, lo cual puede ayudar a reducir la necesidad de fármacos externos.

La práctica del yoga no supone la adhesión a ninguna creencia o religión, pero sin embargo es un camino hacia el conocimiento de lo profundo que habita en el ser humano. Puede ayudarnos a desarrollar también de forma segura y con sentido común nuestro ser espiritual. Los alumnos y alumnas de yoga dejan de identificarse solo con su cuerpo y sus dolores, con su mente y sus angustias y descubren una realidad íntima de paz interior, de serenidad que les anima a afrontar cualquier circunstancia por dolorosa que sea. La felicidad de la vida no depende de lo que te pasa, sino más bien de la manera o respuesta con la que afrontas lo que te pasa. Dicen los maestros que el dolor es inevitable en la vida, pero el sufrimiento es opcional (entendido el sufrimiento como la respuesta subjetiva al dolor). La enfermedad no es agradable pero puede ser un estímulo para desarrollar nuestra fortaleza interior.

Si la vida actual nos empuja al esfuerzo, la lucha, el éxito exterior y la riqueza material, el yoga nos acerca a la aceptación, la tranquilidad y el enriquecimiento interior. Podemos ver en la práctica que el yoga nos propone el equilibrio o complemento necesario ante lo que la sociedad moderna nos obliga. Como conclusión final me gustaría destacar que el yoga, es una herramienta muy valiosa para la salud, el bienestar personal y el conocimiento interior.

Felices fiestas



# La Sociedad de Cazadores

## Massanassa

La Sociedad de Cazadores de Massanassa está integrada en la nueva ideología y sensibilidad de entender la caza como actividad ordenada al aprovechamiento sostenible de los recursos, a mantener la biodiversidad y a la mejora del hábitat natural y camina con seguridad hacia su propio futuro. Desde la anterior edición de “La Terreta” ha estructurado el Plan Técnico de Aprovechamiento Cinegético para su coto de caza; ha renovado estatutariamente su estructura y su Junta Directiva y ha incrementado la participación social en sus actividades.

José Ridaura, campeón de Codorniz de 2005

La tirada social de Codorniz de las Fiestas Patronales de 2005 se celebró el 27 de junio en el Campo de Tiro “Albufera”, de Silla, con 55 escopetas, incrementando la participación del año anterior. Se proclamó campeón José Ridaura, con 12/12 pájaros buenos. Subcampeón quedó Javier del Campo, con 11/12, y tercero, Vicente Hervás, con 10/12. José Chilet Perdonat fue campeón de la categoría júnior y Rafael Catalá Forner quedó como subcampeón. La entrega de trofeos se realizó en el campo de tiro, con la participación del concejal de Deportes, Salvador García.

Nuevo Presidente y Junta Directiva de la Sociedad de Cazadores de Massanassa



El día 30 de septiembre de 2005, concluida la anterior legislatura, la Sociedad convocó Asamblea General en la que se aprobó por unanimidad la candidatura presentada para dirigir el colectivo local durante los próximos cuatro años. Así quedó la nueva Junta Directiva.

Presidente: Eduardo Rafael Catalá Alós  
 Vicepresidente 1º: José Yago Morellá  
 Vicepresidente 2º: Juan Antonio Martínez San Luís  
 Tesorero: Juan Manuel Romero Ruíz  
 Secretario: Luís González Blasco  
 Vocales: Ramón Duato Artola, Emilio Martínez Sebastián, Bernardo Gómez Lucas y Francisco Javier Pérez Dominguez.

La Sociedad celebró, acto seguido, Asamblea Informativa sobre la temporada de caza, 2005-2006. En la misma se trataron los pormenores de la Orden Anual de Vedas y de la normativa específica de caza de acuáticas en el entorno del Parque Natural de l'Albufera y se dieron los impresos sobre días hábiles, horarios y otras particularidades. Se entregó, así mismo, el impreso del Estadillo que cada cazador debe cumplimentar para que se puedan confeccionar las estadísticas de capturas y así como otras observaciones, necesarias para el seguimiento adecuado del Plan Técnico de Caza.

### TEMPORADA DE ACUÁTICAS

A pesar de que se había hecho esperar una espléndida campaña, la caza de acuáticas ha sido algo más satisfactoria en los cotos de las sociedades y más pobre de lo previsto en las replazas de los vedados. Los cazadores de Massanassa disfrutaron lances y capturas muy regulares de principio a fin de la temporada. Sigue siendo muy escasa la presencia de las especies migratorias.

#### Rafael Salvador, campeón social, 2006

El deporte tradicional del tiro de Palomas a



Brazo es siempre motivo para la convivencia social. La cena de preparación de la tirada revisió el día 10 de marzo de 2006, en La Terreta, la mayor concurrencia de socios, con asistencia de directivos de sociedades vecinas, como las de Albal, Catarroja y Alfajar. La velada transcurrió con especial animación, secundada por representantes de las autoridades locales y directivos de las entidades cultural-recreativas, la Terreta y la Sociedad de Palomas Deportivas.

La prueba tuvo lugar el domingo, día 12, en el campo de tiro El Garroferal, de Catarroja, con 83 participantes. Acompañó un día espléndido, con buen ganado de palomas y unos soltadores que pusieron su punto de dificultad y deportividad a la tirada.

Escalaron el podio: 1ª y campeón, Rafael Salvador Cumplido, con 13/15 pájaros buenos; 2º y 3º, Emilio Martínez y Francisco Caparrós, ambos con 12/15. José Vila fue campeón de veteranos, con 11/15. Destacamos la participación de seis tiradores juniors, garantía de futuro. Quedó campeón Abel Jiménez Aleixandre, 2º y 3º, Saúl Caparrós y Vicente Martínez, seguidos por Jesús Catalá, José Chilet y Héctor Fernández. Dirigió el tiro Salvador Olmos.



## BRILLANTE GALA Y ENTREGA DE TROFEOS

La Gala Social y Entrega de Trofeos se celebró el 31 de marzo, en los Salones Forsañ, y constituyó una fiesta entrañable con las familias de los cazadores. Acompañaron al presidente Rafael Eduardo Catalá y su Junta Directiva el alcalde del M.I. Ayuntamiento, Vicente Pastor; el regidor de Deportes, Salvador García, y Juan Quiles, como socio y como presidente de la Federación de Caza de la Comunidad Valenciana.

En sus alocuciones, coincidieron en felicitar a los campeones y a todos los participantes, así como el esfuerzo constante de la Junta Directiva. Agradecieron la gentileza de las entidades y empresas colaboradoras y dedicaron especial homenaje a las mujeres de los cazadores. Finalmente, expresaron su concepto de la caza como tradición, deporte, cultura y herramienta de conservación del medio natural.

Cabe resaltar la entrega de la Placa de Honor a José Alfonso Soria, otorgada por la Junta Directiva para celebrar el 30º Aniversario de su colaboración continuada con la sociedad.

## SUBCAMPEONES EN EL TRIANGULAR DE PICHÓN DE L'HORTA SUD

El domingo día 7 de mayo se ha disputado el Triangular de Palomas a Brazo de l'Horta Sud. Participaron las sociedades de Albal, de Catarroja y de Massanassa. La prueba tuvo lugar en el campo de tiro de Catarroja, planteada a 12 pájaros en 3 canchas, en las que brillaron las actua-

ciones de soltadores de primera con títulos de Campeones de España.

Los participantes de la selección de Massanassa, con 221 pájaros buenos, se proclamaron subcampeones, detrás de los de Albal (225), por sólo 4 palomas. Terceros quedaron los de Catarroja, con 192. Juan Casañ Salvador, de Massanassa, ganó la clasificación individual, siendo el único participante que cubrió la tirada con 12/12 resultados positivos.

## FIESTAS PATRONALES

Con motivo de las Fiestas Patronales, la Sociedad se suma a las celebraciones, tomando parte, en la medida de sus posibles, en diversos actos programados. De sus actividades específicas, dentro de la Semana Deportiva, destaca la tirada social de Codorniz, para la que se convoca a todos los socios, el día 18 de junio en el campo de tiro "Albufera", de Silla.



# Músics de Massanassa

## actúen a Valladolid i Salamanca

Fruït de la col·laboració entre l'Orquestra Florida Universitària de Catarroja i el Centre Instructiu i Musical de Massanassa, un grup de joves Massanassers, estudiants de grau mitjà i superior, han participat als concerts que l'Orquestra Florida Universitària ha celebrat a Tudela de Duero (Valladolid) i Salamanca dins del programa organitzat per Caja Duero amb motiu de l'any Mozart.

Al primer concert, repetit els dies 24 i 25 de Març va interpretar junt al Cor Luís de Vitoria de la Universitat de Salamanca, el Rèquiem de Mozart. Al segon, celebrat Diumenge 30 d'Abril l'obra interpretada va ser la Missa de la Coronació, també de Mozart.

Un grup de pares vam tindre l'oportunitat de viatjar a disfrutar dels concerts, i per que no dir-ho, enorgullir-nos del treball dels nostres fills.

És conegut el nombre de joves de Massanassa que estudien Música i l'afició que hi existix al nostre poble a la música en general i la de banda en particular.

Des d'ací anime al nostre Ajuntament a què dins del Programa de Música i Festa programe una nit per als músics de Massanassa, joves que cursen estudis superiors, que actuen ja en diferents orquestres i que podrien fer de pont de connexió per que dites orquestres actuaren al nostre poble.

Enhorabona als Músics, i felicitacions al Centre Instructiu i Musical de Massanassa i a l'Orquestra Florida Universitària pel seu nivell de col·laboració mútua.



C.C. Parotet de Massanassa

Als pocs dies del XXVI Marató Popular de València, escric estes línies que són per a mi com una necessitat comptar-vos algo que vos pot ajudar.

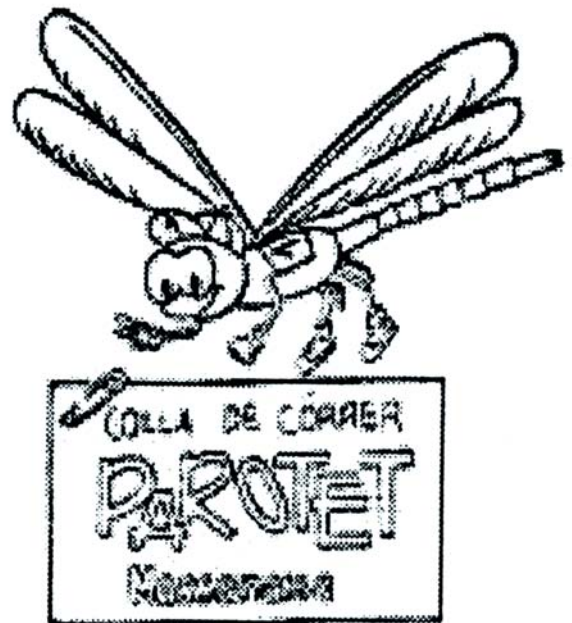
Quan vaig començar a córrer habitualment, fa uns quinze anys, primer era córrer uns minuts els caps de setmana, després es va convertir en una exigència quasi diària, després van vindre les primeres carreres i prompte va aparèixer el “cuquet” de córrer la primera maratón. Des de llavors hem participat en multitud de Carreres Populars, Mitges Maratons i Maratons, fent un muntó d'amics i coneixent molt millor els nostres pobles i ciutats.

Opine que el més important en tot este temps, és la magnífica inversió en salut que he fet i hem fet tots els companys de la Colla de Córrer Parotet i la gran quantitat d'aficionats a la carrera a peu que van sorgint en totes les poblacions; no hi ha poble que no tinga el seu club de córrer, i hi ha noms per a tots els gustos, ací teniu una mostra: Amunt i Avall, Teuladí, Dos Cames, Saltamontes, A la marxeta, Correcaminos, Galápagos, Tragamillas, Tortugues, Passet a Passet, La Rabosa, Els Coixos, La Ribera, Llebeig, Galgos, L'Espenta, Centcames, Ajos Xàtiva, Samaruc, Terra i Mar, Poblats Marítims, Ribapeue, A tota Canya, El Castellet,....

El més important no és guanyar copes, que també n'hi ha que les guanyen en el nostre club, sinó el sentir-nos bé, i tots, no importa l'edat, 20, 40, 50 o 60 anys, tenim a mà esta “medicina” tan barata, saludable i entretinguda.

No sóc metge, però sé dels beneficis de la carrera a peu, que resumint podrien ser: L'entrenament, l'exercici, ens ajuda a controlar el metabolisme dels greixos, fent que disminuïsquen les xifres del colesterol, ens ajuda a

# Des de la Colla de Córrer Parotet



controlar el pes, ajuda a controlar la hipertensió arterial, existint menor propensió a la trombosi, es té major capacitat pulmonar, etc

D'altra banda, estan els beneficis psicològics, ajudant-nos a relaxar-nos i controlar l'estrés i l'ansietat. Els que estem en este ambient sabem que ens fa sentir-nos millor, a l'alliberar el nostre cervell les endorfines, quan fem exercici. I com a conseqüència de tot açò, el fer esport, ens fa portar una vida més saludable.

Així que animar-vos i fer exercici. Per als que passem dels cinquanta, hem de donar-nos compte que el verdader triomf és que passen els anys i seguim en la bretxa, amb menys pèl o més canes, però aguantem, i sobretot, pensar que mai és tard per a començar, amb un bon assessorament, consell i revisió.





Bo amics, ja sabeu que ens teniu en la Colla de Córrer “Parotet” de Massanassa, contactar amb nosaltres és fàcil, tots els dijous a la nit, estem en la nostra seu, en l'edifici municipal del carrer Germanies, o els diumenges, de bon matí, en els quatre cantons del bar Nou, on iniciem l'entrenament social.

Tenim molts projectes, però la nostra activitat d'organització es centra, sobretot, en tres fronts: 1r, la nostra Volta a Peu a Massanassa, a principis de Juny, que enguany entra en la

XVIII edició, 2n La XVII Volta a Peu a L'Albufera a finals d'any i 3r, el Macrofons que enguany reeditem el recorregut que ens va portar fa 10 anys a anar a Checa (Guadalajara), des de Massanassa, amb relleus per parelles successius, cada 5 Km.

Un abraç .

Feliç i esportives festes patronals.

# La Renaixença a Massanassa:

## Poesia a "La Terreta" (1917-1939)

### 1.- LA RENAIXENÇA I "LA TERRETA".

#### 1.1.- MASSANASSA, PRINCIPIS DEL SEGLE XX

Massanassa (Horta sud) es troba 7 kilòmetres al sud de València ciutat. Tot i la proximitat, durant el primer terç del segle XX les relacions amb la ciutat no es pot dir que es donen d'una manera fluïda i massiva, sobre tot perquè no hi havia aquesta necessitat. Talment com la majoria de pobles de la comarca, Massanassa tenia un model econòmic centrat bàsicament en el camp i el xicotet comerç. Un poble format per llauradors i comerciants, que pràcticament s'autoabasteixen i no tenen una necessitat, si més no primordial, de mantenir un contacte complet i fluït amb la capital. El reflexe del moviment cultural capitalí al poble de Massanassa ha de ser, doncs, no immediat sinó més bé tardà. És així com podem explicar les dates en què podem interpretar l'inici d'una "renaixença" a Massanassa. La primera Renaixença valenciana té els seus primers símptomes a la ciutat cap a 1859, amb els primers Jocs Florals, i florirà i es consolidarà al llarg de les dècades següents, sobre tot a partir de 1878-1879, amb Lo Rat Penat i la represa dels Jocs Florals, amb Llorente i Llombart. Podem dir que aquesta primera etapa de la Renaixença culmina l'any 1909, amb la coronació de Llorente a l'Exposició Universal, i és a partir d'aleshores que comencem a albirar la presència dels qui després seran anomenats precisament la Generació de 1909. A Massanassa, però, no serà fins 1917 quan trobem el primer signe de Renaixença.

#### 1.2.- LA TERRETA, PERIÓDICH FESTIU V LLITERARI

A principis de segle passat, la vida cultural de Massanassa s'hi reduiria pràcticament a les manifestacions de costums i folclore locals vin-

culades al món agrari i, sobre tot, a les festes patronals, que es celebren per Sant Joan, en honor al Crist de la Vida i que és, aleshores, el vertader esdeviment social i cultural de l'any, esperat per tots. Quant a manifestacions literàries o publicacions en la nostra llengua, no hem detectat cap rastre. El juny de 1917, fruit de la iniciativa desinteressada d'un grup de sis persones profundament arrelades al poble i amb inquietuds literàries i culturals, al capdavant de les quals hi figura Ramón Codoñer, es publica per primera vegada La Terreta, "periódich festiu i lliterari". La publicació naix estretament vinculada a les festes majors, es nutreix bàsicament de les col·laboracions literàries dels membres de la redacció i es financia a través d'anuncis dels comerços del poble. A mesura que es consolida, les col·laboracions de la gent del pobles, externes a la redacció, van augmentant, així com la diversificació de temes, no estrictament vinculats a les festes majors, i gèneres, des de poesia fins a contes i articles d'assaig i opinió. La Terreta s'ha publicat de manera quasi bé ininterrompuda des de l'any 1917 fins a l'actualitat. D'entrada el nom ja ens aporta molt: *terreta*, aquesta paraula tan pròpia de l'època, per a referir-se al propi espai, a la pròpia casa, València en un sentit genèric i més concretament l'Horta de València, amb un to de diminitiu familiar, afectuós, d'un lleu patriotisme folclòric. El nom, doncs, de la nostra publicació és ja, d'entrada, una vindicació de la pròpia terra. "Periódich festiu i lliterari" és la definició que acompanya invariablement des del primer

dia a la capçalera. D'una banda, festiu. Ja hem explicat que el llibret naix amb una completa vinculació a la celebració de les festes majors patronals, sobre tot per a donar cabuda, a banda de les col·laboracions literàries, al programa de festes i alguna cosa més relacionada directament amb aquests actes. Però això de les festes no és només això. Vorem a través dels textos com la festa es viu com la manifestació cultural i social de més rellevància i com a símbol d'identitat del propi poble. D'altra banda, "l'literari". Hi ha des del principi una consciència i una voluntat de fer literatura, d'oferir literatura, creació literària en la nostra llengua.

### 1.3.- EDITORIALS DE LA TERRETA.

En tot cas, és als textos inicials de les portades, a les "editorials" signades per la redacció, on anirem trobant dades aclaridores sobre el caràcter de renaixença d'aquesta publicació.

El primer text de la primera Terreta publicada diu així: *"No pot ser més modest y sinser; no mos guia interés de lucro de ninguna clase; solamente té per fi la humorá de publicar este periódic, el engrandiment de la festa prinsipal y la unió, fraternitat y progrés del poble, que tans benefisis reportaria en cheneral a totes les clases, sense distinció."* (La Terreta, 1917).

L'engrandiment de la festa principal (la festa com a cultura i identitat) i la unió, fraternitat progrés del poble, com a valors de comunitat i d'avanç, de trobament i de renaixement.

*"(...) aunque ve pera les festes no se presenta engalanà, ataviá de valioses traches, fent ostentació de vanitat ninguna, mes be se presenta modesta, alegre y felís animà per aspiracions nobles.."* (La Terreta, 1919). És a dir, popular, modesta de naixement, però amb aspiracions nobles. I a continuació ens aclareix aquestes aspiracions: *"No aspira mes que a aportar el seu granet d'arena al obra del engandiment local y a donar al foraster la sana impresió de ques este, un poble hui gran d'esperit y que un dia no lluntà, podrà anadir a esta grandea les demás que corespónen a un poble tan digne y tan treballaor com*

*Massanassa."* Altra vegada l'engrandiment local i a més la voluntat de donar grandeses a un poble ja gran d'esperit. Semblaria, doncs, que les paraules parlaren clarament d'una voluntat molt propera a la dels protagonistes de la Renaixença. L'editorial de l'any 20, la quarta Terreta, ens aporta encara un altre element prototípic de la primera renaixença: *"..Però este poble, igual que tots hui, te Is seuspleits interiors que resoldre y no se cansarem de quidrar als bons sentiments (...) Volem també que les banderes polítiques vachen repleganse poc apoc en moiment de concentrasió fraternal"* (La Terreta, 1920). L'apoliticisme, ací només apuntat i més endavant explicitat, apareix com a principi de les primeres Terretes, en favor d'una concentració fraternal per a resoldre els conflictes. Però molt més clar, l'any 32, en una època convulsa, diu l'editorial de La Terreta, al número que fa quinze de la seua història: *"..Quinse afis luchant en un camp d'acsió completament neutral Li donàrem a La Terreta un caràcter festiu que ningú ha pogut lograr qu 'el variarem, perquireixisen d'el haguera segut pa ingresar en un camp polític y políticament no vol este periódic tratar a ningunfill de Massanassa.(...) No volem dir en asó que nosatros no sustentem un noble ideal, però com se veu, no 7 deixem traspasar al sírcul de neutralitat d'estes columnes."*

(La Terreta, 1932).

Aquest és el to que es manté a les editorials al llarg del període que estudiem, amb uns principis de voluntat d'enaltiment del poble, de vinculació a la festa com a tret identitari cultural i l'apoliticisme. Un valors que podríem qualificar propis de la renaixença, més encara quan els vorem manifestant-se als escrits literaris. Si més no, pel caràcter i paper que assumeix La Terreta, pel contingut quant a les seues voluntats i intencions, i per l'empresa cultural, literària i lingüística que suposa en un espai absolutament carent d'aquests fenòmens, podem advertir en aquesta publicació la manifestació de la renaixença valenciana al poble de Massanassa.

## 2.- ELS FUNDADORS DE LA TERRETA.

### 2.1.-LA REDACCIÓ.

Un dels fulls de la primera Terreta de 1917 ens ofereix la nòmina de fundadors oficials de La Terreta. Sis homes són els responsables:

José Olmos:

*El de mes formalitat  
de tota la redacció,  
com es el de mes edat  
cuat es veem en un fregat  
li entreguem la direcció.*

Home de prestigi i arrelament al poble, el major de tots els redactors, la seua tasca era sobre tot aportat criteri i seguretat, més que no col·laboració literària. Tot i això, hi publica a la primera Terreta un poema i en posteriors altres escrits d'opinió en prosa.

Juanito Cercós:

*disipul aventachat  
del nostre amic Codoñer  
per el treball publicat  
vora el públic chustisier  
com es un cuento acabat  
pa lo qu'un chiquet pot fer*

El més jove de tots, alumne del mestre Ramón Codoñer, la totalitat de les seues col·laboracions són en prosa, majoritàriament contes breus.

Vicente Nàcher:

*un mestre molt chovenet  
y de mobles venedor;  
de talla es prou chicotet  
però en tocant a escritor  
s'estirará y no poquet.*

Mestre d'escola i comerciant de mobles, publica també en la primera Terreta de l'any 17 un poema molt propi del seu talant progressista. Sembla que fon el més vinculat a la política activa, tot i que no apareixen escrits polítics seus. De fet, no hi apareixen moltes més col·laboracions.

Carlos Barrera:

*Comersiant de gran escala,  
poeta cuant ho vol ser  
y no te la musa mala;  
pa usarlo en dies de gala  
te 7 titul de bachiller.*

El comerciant més pròsper de tots, un dels més del poble. Els seus anuncis i col·laboració econòmica sembla imprescindible en les primeres Terretes. Com a col·laborador no hi apareix massa, només com a poeta, amb composicions únicament d'amor, i molt sentides.

Carmelo Baixauli:

*Un poeta afortunat  
cuan te la musa de cara;  
un cuentiste consumat;  
si alguna brusa ha portat  
IV ha sobrat micha vara.*

El col·laborador més prolífic i un personatge fonamental en l'existència de La Terreta durant el període que ens ocupa. Com a autor, escriu quasi únicament poesia, amb moltes temàtiques i formes, toca pràcticament tots els apartats en que es pot dividir la producció poètica publicada a La Terreta en aquest període. És, sobre tot, un versificador tot-terreny, l'encarregat d'una tasca fonamental per a la subsistència de la publicació: els poemes-anunci. Un comerciant pagava un anunci i a canvi Carmelo Baixauli composava un poema, algunes voltes bastant extens, cantant les excel·lències de la botiga o el botiguer o el producte en qüestió. Així esdevé l'autor de prop d'un terç dels poemes publicats a La Terreta durant aquest període.

Ramón Codoñer:

*Un mestre de profesió  
que té molta ilustració  
aunque encara es chovenet;  
a ell se deu la fundasió  
del nostre periodiquet.*

En efecte, el responsable i fundador últim de La Terreta. Mestre d'escola, nebot de l'il·lustre poeta i mestre Andreu Codoñer, és l'autor més

important de La Terreta, amb una obra amb projecció i reconeixement fora del poble i el personatge més vital de la renaixença a Massanassa.

Dins d'aquest període, després dels primers anys, un parell de noms més mereixerien consideració per afegir-hi força i col·laboracions en moments difícils, quan alguns dels fundadors es trobava fora del poble, fent de mestre. Són J. Rodrigo Alomar i Lorenzo Lluch. Però bàsicament aquests sis foren els fundadors i responsables de La Terreta durant l'etapa que ens ocupa. Mestres i comerciants, amb formació, de talant liberal, majoritàriament republicans després, en general joves i amb una situació econòmica modesta però suficient. I sobre tot, amb un esperit de massanassers fortament arrelat i un gust per la cultura i la literatura en la nostra llengua.

## 2.2.- RAMÓN CODOÑER PONS

Ramón Codoñer naix en el número 39 del carrer de València, a Massanassa, el 12 de juliol de 1896. Des de menut destaca als estudis. El seu mestre, Don Francisco Hidalgo, adverteix els seus pares de la vàlua del xiquet i els recomana que el porten a estudiar a València. Els pares, llauradors, no volen prescindir de ma d'obra, però el mestre insisteix i finalment Codoñer ingressa en la Escuela Normal el 1910 i va cada dia a peu, vora la via, fins a València. L'any 1914 acaba la carrera de mestre i un any després funda una escola privada al poble "Plaça Vella" que funciona fins 1919, quan guanya una oposició de mestre a l'escola de Xest, on farà classes molts anys. L'any 1912 comença les seues col·laboracions literàries al setmanari *La Traca*, on hi publica poemes i contes. Després, a *El Cuento del Dumenche* publica un parell de contes: en 1915, *Trist desenllaç*, sobre la terrible barrancà que patí Massanassa l'any 1909; en 1917, any de fundació de La Terreta, apareix *L'última barraca*, basat en l'incendi que va acabar amb la darrera barraca que quedava a Massanassa. Aquest conte i un poema antològic inclòs a La Terreta (*Cant a la barraca*, 1922), demostren la importància que li donava Codoñer a eixe símbol de la primera renaixença

valenciana de caire llorentí. El mateix any 17, funda La Terreta al seu poble, Massanassa, una publicació, recordem-ho, que dura fins avui. Amb la seua segona dona tingué una filla, Carmen Codoñer Merino, que fon catedràtica en la Universitat de Salamanca. Després de la guerra civil, a causa de la seua filiació republicana, es separat del servei de mestre durant vint anys i finalment fou novament incorporat a la seua plaça. L'any 1948 publica un llibre d'epigrames, *All i pebre*. Des de 1953 fins l'any 1971 col·labora fidelment a la revista fallera *Pensat i Fet*, amb poemes de caire festiu. L'any 1966 participa als Jocs Florals de València i un poema seu obté el guardó en la secció de Bon Humor. L'any 1972 el poble de Xest li reté un homenatge per la seua tasca pedagògica i l'any 1975 Massanassa també ho va fer en consideració i agraïment per la fundació de La Terreta. Va col·laborar cada any i fins a l'últim dia a la Terreta, amb els seus poemes. Als últims versos que hi va publicar feia broma sobre si La Terreta el sobreviuria:

*Jo no sé els anys que li queden  
de vida, però si aplega  
a allargar-li la mà al segle  
vaig a tindre un greu problema:  
que no la podré llegir  
per canvisme de vivenda.  
(La Terreta, 1982)*

El 12 de gener de l'any 1983, amb 86 anys, faltava Ramón Codoñer. Tal com vorem als poemes, Codoñer és el poeta més reeixit de tots els d'aquesta selecció, el de més qualitat dels participants al projecte de la Terreta i l'home de lletres massanasser més important de principi de segle. Formalment mostrà predilecció pels sonets, tot i que feu tot tipus de composicions. De temes, l'interessà sobre tot el poble de Massanassa com a entitat i comunitat, centre dels seus poemes, i també conreà temes costumistes i d'amor, sempre amb un punt més de qualitat. Posteriorment, i en una etapa de producció que no escau a aquest treball, s'hi dedicà als epigrames, seguint el camí de son oncle, el seu espill i mestre, Andreu

Codoñer. Cada volta més, va anar centrant-se en la poesia més festiva i humorística. Des de ben al principi va escriure prosa, contes breus d'un full i mig aproximadament, de temes costumistes. És un exemple prototípic de poeta-escriptor de caire popular i amb una visió llorentina, protagonista de la renaixença al seu poble i mereixeria, per la seua importància, un treball particular que a l'gun dia haurem d'acometre.

### 2.3.- ANDREU CODOÑER

Nascut a Benetússer l'any 1819 i criat a Massanassa, Andreu Codoñer no participa en absolut directament de la fundació de La Terreta, però és l'oncle del fundador Ramón Codoñer i *patriarca dels Codoñer* (La Terreta, 1922), i els seus epigrames apareixen a les primeres terretes com a exemple de mestratge i única tradició culta immediata en la nostra llengua. Estudia les Escuelas Pías i és alumne de poeta Juan Arolas. Als setze anys llig compulsivament *La Risa*, el periòdic de Breton de los Herreros i Bernat i Baldo vi, entre d'altres, i d'aquest últim es declara deixeble. Obté el títol de mestre als vint-i-cinc anys i exerceix durant anys a Quatretonda. Fon amic del també poeta Joan Baptiste Burguet, amb qui va manetenir relació epistolar interessant, feta de llargs poemes, una mostra dels quals s'inclou a La Terreta de l'any 22. Fabulista i epigramista, va publicar l'any 1891 recull de 107 fàbules morals, amb el nom de *El amante de los maestros*, en castellà. L'any 1894 pública una col·lecció de 103 epigrames: *Una velà en broma*. Col·laborava en diversos periòdics, *El Rubí*, *El Cervantes* i *La Primera Enseñanza*, de València; *El Maestrazgo*, de Castelló i *El Parte Diario* d'Alacant. Fon també Soci corresponsal de la Societat d'Amadors de les Glòries Valencianes y son AntichReine.

En morir, Quatretonda li va dedicar una plaça i el poble de Massanassa l'any 1926 li va retre un homenatge en inagurar un carrer amb el seu nom, amb el seu nebot, Ramón Codoñer, com a mestre de la cerimònia. Així ho recull *El Mercantil Valenciano* del 27 de juny de 1926:

*De grandioso puede calificarse el acto de rotula-*

*ción de una calle a don Andrés Codoñer en el vecino pueblo de Massanassa. El vecindario en masa se asoció al acto, demostrando que sabé honrar a sus paisanos,(..)Antes de descubrir la lápida, se dirigieron autoridades, invitados y publico en general a laplaza de la Constitución, donde había una tribuna levantada para que desde allí los oradores hicieran uso de la palabra. Don Ramón Codoñer; maestro nacional y cuito poeta, hizo uso de la palabra representando a la familia del excelente pedagogo, dando las gracias visiblemente emocionado por las mani/estaciones de afecto que se dedicaban a su tío.*

L'home de la renaixença a Massanassa, Ramón Codoñer, retent homenatge públic, juntament amb el poble i les autoritats, al mestre i única referència i tradició poètica en la nostra llengua al poble de Massanassa, Andreu Codofler, que és anomenat en La Terreta de l'any 1922, amb motiu de la publicació d'un poema seu, com apatriarca dels Codoñer. Una escena prototípica de la renaixença, i del pas del testimoni d'una generació a altra.

## 3.- MARQUES DE LA RENAIXENÇA A LA POESIA DE LA TERRETA (1917-1939)

### 3.1.- LLORENTE I EL PAISATGISME SENTIMENTAL

La primera renaixença valenciana és, sobre tot, Llorente. El poeta valencià, amb l'horta, les barraques, el barranc dels alagadins i la floreta sens nom. És a dir, allò que hom diu *el pasatgisme sentimental*. Primer fon Enric Duran i Tortajada ("Nota prefacial", *La poesia valenciana en 1930*) parlava de la poesia llorentina com a *reflexe de la naturalesa*. Després, Joan Fuster (*Antologia de la poesia valenciana, 1900-1950*) parlava de "pur descripcionisme" que intentava "acollir un accent emotiu singular..tenyit per vivències d'ordre psicològic", en un "fons d'idealisme romàntic"...L'home valencià", segueix Fuster, "se sentirà sempre inclinat a una poesia d'arrels, domèstica, perfecció satisfeta a les glòries del paisatge, sobre tot de les contrades centrals del país." Fuster en dirà "pairalisme", i hi afegeix "..l'horta i les altres terres valencianes han estat vistes, no exactament

com un paisatge, sinó com un patrimoni..”. A partir d'ací, hi apareix el terme “patrimonialisme”, amb un contingut religiós, aportat per Antonio López Quiles, com assenyala Roca (*Teodor Llorente, el darrer patriarca*), que també comenta com Llorente “exalçà i mitificà l'espiritualisme cristià, el bon seny, les austeritats de la vida humil i el quefer diari amb la seua poètica; els conferí multitud de virtuts i aconseguí l'elevació moral d'una determinada organització social que excel·lia per la seua senzillesa, i la immortalitat del seu paisatge..”

Aquesta estètica i aquests valors són els que trobarem, aplicats a la seua realitat i al poble de Massanassa, en una part important dels poemes de La Terreta, aquells que tenen com a tema central el propi poble. És el poble idealitzat dels poemes de Codoñer *Massanassa* (1917), *Al meu poble* (1919), o el de Baixauli *A Massanassa* (1928), i parcialment també en molts altres de la mateixa temàtica. Particularment, Codoñer exerceix de Llorente a *Cant a la barraca* (1922), on plora la pèrdua d'aquest símbol. Aquí també inclouríem la sèrie de poemes que, referits al poble, parlen de les festes majors amb una clara vocació idealitzant, com ho són els de Baixauli (*Als forasters*, 1919) o Codoñer (*El dia de festa*, 1920). Els poemes dedicats al Cristo, com a símbol del poble i centre de la festa, també hi atendien a aquests paràmetres, talment com tot el grup de poemes costumistes, on es fa descripció i referència de tots el tòpics locals.

### 3.2.- LLOMBART ELS EPIGRAMES

#### L'HUMOR I LA LLENGUA.

L'altre gran personatge de la renaixença valenciana que trobarem als poemes de La

Terreta és Constantí Llombart, en especial per la introducció de l'epigrama com a composició poètica en la renaixença valenciana. L'any 1872 publica *Niu d'abelles*, recull d'epigrames en català per autors d'arreu del domini lingüístic. L'any 1878 publica *Sent i un epigrama* i a l'introducció, Llombart hi dedica “cuatre mots sobre els epigrames”:

Cheneralment se creu qu'esta classe de composició es sumament fàcil de fer, à consecuençia, sinse ducte, d'haberse figurat alguns qu'no es compon d'atra cosa que de quatre versos més o manco correcte, més o manco espontaneos, en los quals el poeta o expresa casi sempre un pensament lliure, però tan excessivament lliure, que ni tan sols el doble sentit de la paraula, el vela. Asò, pues, no es aixina; l'epigrama no deu may confitmdirse en la indesensia. I descriu la composició: un beu pensament, una idea ó frase de doble significasió, una agudea ó un equivoco, expesat sensilla y grasiosament, a fi de ferlo agradable hasta à aquells mateixos de qui, en sa més o manco intesionada sàтира, els visis, defectes o males costums, es ridiculisen ó sensuren. Sense dubte, els poetes massanassers coneixien la producció epigramàtica de Llombart i l'emulaven amb goig, particularment Andreu Codofler, poeta no participant directe de La Terreta, però de gran influència, que conreà l'epigrama amb gran dedicació, com ho trobem justament a la primera de les Terretes, amb els seus *epigrammes* (1917). Després també tobarem alguna altra mostra de Baixauli i algun altre anònim.

D'altra banda, l'humor, “l'humorà”, la bufa, l'esperit satíric i burlesc dins un àmbit festiu i joganer, es toba ben present en la producció poètica que ens ocupa. Hi trobem *Cançons* (1918), *Aleluyes* (1918) o *Cantars* (1921) plens d'un humor costumista típic d'una part de la renaixença, la més popular, amb la que la poesia de La Terreta també connecta. Així mateix, el model de llengua dels poemes que estudiem és pre-normatiu, també els posteriors a l'any 32, i d'arrel absolutament popular, col·loquial, més proper al model emprat per Llombart que no al model més culte de Llorente. Ací hi trobarem de tot, popularismes, vulgarismes, barbarismes i, sobre tot, molts castellanismes.

## 4.- ELS POEMES DE LA TERRETA (1917-1939); CLASSIFICACIÓ I CARACTERITZACIÓ.

### 4.1.- LA SELECCIÓ

Els poemes inclosos en aquesta classificació són una selecció dels poemes publicats en la nostra llengua als números disponibles actualment

de La Terreta des de la seua fundació fins 1939, límit de la nostra assignatura. Els deu números disponibles compresos dins aquest període que conserva l'Arxiu Municipal són els corresponents als anys 1917, 1918, 1919, 1920, 1921, 1922, 1928, 1931, 1934 i 1939. Falten, doncs tretze números, els corresponents als anys 1923, 1924, 1925, 1926, 1927, 1929, 1930, 1932, 1933, 1935, 1936, 1937 i 1938. No podem saber, doncs, quines sorpreses hi trobaríem en aquelles pàgines. No obstant, en analitzar el corpus disponible i observar l'evolució de la producció, tot indica que el material disponible pot ésser suficient per a dibuixar, si més no, unes pautes generals com les que hem apuntat.

Cal dir que és tracta d'una selecció perquè no inclou dues classes de poemes: d'una banda, els poemes- anunci. Quasi sempre venen de la mà de Carmelo Baixauli i, tot i que poden resultar divertits, no aporten res de rellevant quan a estil o a lligams amb trets estilístics de la renaixença. Tenen una gran dependència de la seua naturalesa utilitarista. Si de cas, resulten tan locals que caldria sotmetre-los a anàlisi particular, que no considerem prioritària en aquest treball; d'altra banda, cada any apareix a La Terreta un poema especial dedicat als festers, on es recullen tots els seus noms i es forcen rimes impossibles sense dir gran cosa. Són anecdòtics i no els hem considerat d'interès prioritari. La resta de poemes, la pràctica totalitat, estan tots. Un total de 68 poemes d'una trentena aproximada de poetes, que hem classificat set grans grups distints: Massanassa, Costumisme, Cristo, Humor, Epigrames, Amor i Altres. De cada grup, apuntem certes característiques bàsiques comunes quant a formes, temes i llenguatge, tot destacant-ne els més representatius.

#### 4.2.- MASSANASSA.

És, sense dubte, el tema més recurrent, intens i important de tots els que es tracten als poemes que ens ocupen. El tractament, plenament inserit en el paisatgisme sentimental de la renaixença, ens presenta tot un seguit de poemes que parlen

del poble de Massanassa com a idea, és a dir, des de la idealització del seu espai, el seu esperit i la seua gent. El poema que anava al primer full, a la portada, acompanyant el "saludo" inicial i la pròpia capçalera de la primera Terreta de l'any 1917 és ja tot un símptoma i una guia de lectura per a la resta. Es tracta d'un sonet del fundador, Ramón Codoñer:

*Penseu en un poblet noble i tranquil,  
asentat en un pla fèrtil y hermos,  
saturat drun ambient pur i aulorós  
y cubert per un sèl blanvenc y humil...;  
y de blanques barraquetes, com chesmil,  
sembreu-li el terme fructífero y frondós;  
un arroyo murmurant y cariños  
qu'acarisie sos cmpets, de perechil...*  
(Codoñer, 1917)

El poble, en ordre, l'ambient pur, el cel, perfecte, les barraquetes, impassibles, i després, el terme, el camp fructífer i fins i tot "carinos". És, talment, la primera renaixença valenciana. Els deutes amb Llorente són obvis. Així comença La Terreta. Més encara, la mitificació. José Baixauli, en *A Massanassa* (1928), poetitza com Déu, tot mirant-se l'Horta de València troba que li falta alguna cosa: "un brillant falta ahí com a contera" i a continuació construeix Massanassa a partir d'una "gota de rosí" El mestre Codoñer aporta també altres visions del poble, més elaborades. Al poema *Als chiquets de Masanasa* (1922) aposta pel futur d'esperança i de progrés, de la mà dels "fills" d'un poble que es presenta com a "mare carinosa". O el poble com a comunitat, com a societat, a *El poble* (1931):

*el poble es, lo que dit en atres termes,  
se coneix baix lo nom de societat*

Després dirà "forsa misteriosa", "poder que tot ho arrolla", "noble fiera" o "chuche sabi". Aquestes visions pairals comporten un alt nivell d'autocomplaença que porta a poemes que proposen, entre humor i atac d'autocomplaença, l'autarquia, com a *Lo que pot ser Masanasa* (1920), que fa un repàs de tots els serveis que



calen i que el poble té per a sobreviure com un “estat independent”. Hi ha també qui es refereix al poble en termes de progrés, en una visió un poquet distinta, com Vicente Nacher a *¡Avant!* I després hi incloem tota una sèrie de poemes dedicats a la festa, que son poemes igualment enaltidors del propi poble idealitzat, perquè les festes majors d'eixe moment representen el moment més important, tant socialment com culturalment. Massanassa celebra les seues festes majors en Sant Joan, però la festa es fa en honor al Crist de la Vida, vertader referent del poble, tot i que el patró oficial és Sant Pere. La festa és el poble en perfecció, és la manifestació més enaltida i ideal del propi poble. Ho trobem a *En la festa del poble* (1931) de Rodrigo Alomar:

*Brindarem per la festa, ¿per qué millor?  
La festa es alegria pea I “esperit;  
fraternal humorisme qu 'es filtra'l cor.  
Te'l sua atabisme del goig cumplit  
y la visió hechisera d'hermosaflòr.*

I la festa, com a símptoma de cultura, i la cultura com a factor constructor del poble. Ho diu Baixauli a *Al meu poble* (1919):

*“pues ya queres de pobles cults  
conservar les seues festes”*

i dirà més endavant:

*“pues conservar festivals  
es de pòbles de cultura”*

Les festes, a més, es solen mostrar com a motiu d'orgull i exhibició per als “forastes” Fins i tot se'n fan descripcions exhaustives, com a *Les festes del meu poble* (1922). Ara bé, el poble, però sempre des del més esticte apoliticisme. Vicent Alonso, a *Fora la política* (1918) hi dedica tot el poema al tema, proposa foragitar la política del poble i de l'administració:

*Tots, veïns de Masanasa,  
asó ham de procurar.  
Pera podero lograr  
achuntemse tots en masa.*

I també Rodrigo Alomar a *En la festa del meu poble* (1931):

*Perquè'n asèrt llabore l'Achuntament  
desprovist de polítics y de pasions;*

#### 4.3.- COSTUMISME

Ací apleguem un autèntic catàleg d'anècdotes i tòpics en la tradició més costumista i folclòrica de la renaixença. Des d'una paella a un passeig o una carrera, tot és motiu poètic. Dues composicions desaquen poderosament. D'una banda, una col·laboració més d'Andreu Codoñer. En la Terreta de 1922 es rescata per part de la redacció i com homenatge al meste una mostra de la correspondència poètica que va mantenir amb el seu amic i poeta Joan Baptiste Burguet. Es tracta d'una composició especial, feta de quartetes amb rima asonant la major part de vegades i consonant en altres, amb versos de set sil·labes Un autèntica manifestació de ritme, musicalitat i humor, un exercici de domini del llenguatge i de la versificació i la rima. A més, els poemes estan plens de contingut. Parlen d'una mena de crisi que està succeint al camp, una plaga que provoca fam i misèria. La redacció de la Terreta mostra la seua predilecció i bon gust per les millors i més reeixides composicions d'Andreu Codoñer, a més desconegudes, perquè eixe material, cartes privades, prové, sense dubte, de l'arxiu familiar de Ramón Codoñer, que afirma tenir-ne moltes més, recomana la seua publicació i no dubta en qualificar-les de “joia de la lliteratura valenciana”, en un comentari previ. L'altra fita d'aquesta part és sense dubte el *Cant a la barraca* (1922) de Ramón Codoñer. L'any 1883 Teodor Llorente escriu “La Barraca”, “el súmmum del pairalisme” (Roca, *Teodor Llorente, el darrer patriarca*), on canta les virtuts d'aquest símbol de l'Horta valenciana i de la poesia Uorentina. Trenta nou anys després, un poeta d'un poble de l'Horta es plany de la seua desaparició. Codoñer ja havia escrit un conte sobre la desaparició per incendi de l'última barraca al poble *La última barraca*, 1917) Ara fa una refle-

xió sobe l'oblit de la gent envers aquesta construcció. Fa una descripció tot idealitzant-la, la humilitat, la façana, l'hort, l'emparrat... Finalment, demana que al moment de la seua mort, el porten a l'ombra de l'emparrat, per tal de finir la vida allà on la va començar, tancant així un cercle perfecte d'ordre vital al bell mig del qual s'hi situa la noble barraca valenciana:

*Que me posen despuès allí en l'aixida  
y baix del emparrat es lo que pense  
desiche que la sombra benehida  
el últim favor jay! ella en dispense...  
baix d'ella viu la llum, y aquesta vida  
deu finir, si pot ser, allí on comense.*

Codoñer, prototípic home de renaixença en els seus temes i composicions, s'adscriu ací al que fon el símbol de tota una estètica i una ètica.

#### 4.4.-EPIGRAMES

La secció d'epigrames és una altra ocasió per tal de descobrir l'enginy literari del patriarca dels Codoñer, Andreu Codoñer. Havia publicat l'any 1894 una col·lecció de 103 epigrames amb el títol de Una velà en broma. És d'aquesta col·lecció d'on els redactors de la Terreta, amb el nebot Ramón Codonyer al capdavant, hi treuen una xicoteta mostra que apareix a la primera Terreta que es publica, l'any 1917. Com a homenatge i com a punt de referència en començar una empresa, una afirmació, en definitiva, de la tradició. Codoñer oncle mostra una gran aptitud per a fer, com deia Llombart, "un breu pensament, una idea ó frase de doble significació, una agudea ó un equivoco". Mostra del seu domini d'aquest gènere:

*Este mestre, tan puntós.  
Ni ensena à pobres ni à rics.  
Pep, no sigues mentiràs.  
Si ell sabera quien es Dios,  
¿Heu preguntaria als chics?*

Dels pares de La Terreta, Carmelo Baixauli és l'únic que segueix aquesta tradició, amb alguns

moments memorables, com els recollits al llibret de 1922:

*Una chica boniqueta  
fa uns dies solia dir  
despuès que la va llechir  
qu 'està bona la Terreta.  
Mes com es bona femella  
y mos fa moure el humos,  
contestem els redactors  
que la qu 'està bona es ella.*

#### 4.5.-CRIST

Ho diuen uns versos anònims de la Terreta de l'any 31:

*Cuant el còlera atacaba  
d'una manera brutal  
sent una plaga social  
el poble's desmoronaba.  
¡Piedatper Déu!, exclamaba  
la chent en llanto y amor,  
rogant al sinor retor  
traure al Cristo de la Vida,  
pa remediarla enseguida.  
¡Y així fon calmà el dolor!*

Efectivament, és una llegenda que sempre ha circulat pel poble. Sembla que allò passà a

finals de segle XIX. El cas és que des d'aleshores, el Santíssim Crist de la Vida és la veritable referència del poble i un dels símbols, també per als no creients. Ramón

Codoñer li dedica un sonet al llibret de l'any 18, i especialment significatiu és el poema al cristo, de Baixauli, que es publica l'any 39, l'únic poema en valencià de la primera

Terreta després d'acabada la guerra, al mes d'abril. Un poema bell i dramàtic.

#### 4.6.-HUMOR

L'humor, ingredient present en certa mesura en altres composicions, es fan en aquestes el component bàsic. Cançons i aleluyes acompleixen amb un tret propi de renaixença popular, un humor de base costumista i satíric amb els vicis i els defectes.

#### 4.7.- AMOR

No és la temàtica amorosa la més recurrent al recull de poemes que estudiem, però el feix que hi ha mostra una qualitat gens menyspreable, atenent a la resta de materials. Una vegada més, Ramón Codoñer demostra el seu talent i fa poemes particularment construïts, pel que fa a les imatges. En *Ofrena lírica* (1928) enumera les belleses de la natura (altra volta, la natura, el paisatge), els raigs de sol, de lluna, de les estrelles, l'olor de l'aire de muntanya, les ones de la mar, la remor de l'aigua i l'extensió del camp i vol fundir-les en "algo gran" per tal de fer-li un present a la seua estimada. A *Pumes del cor* (1928) recorda un amor, sembla que frustrat per un desgany, relacionat amb enveges.

#### 4.8.- ALTRES

Tractem de emmarcar ací uns quants poemes amb temàtica absolutament particular i, per això, molt interessant. Primer, Ramón Codoñer fent una reflexió sobre la creació literària, sobre la construcció d'un sonet, a *Un soneto* (1919). Després, l'única mostra de poesia plítica de tot el recull, *Un Bolchevique* (1920) amb caire revolucionari. Igualment particular, el poema de Lorenzo Lluç, *Realtats* (1931), poesia social de denúncia, i finalment, Ramón Codoñer ens presenta una reflexió sobre el pas del temps, a *El temps* (1934)

#### 5.- CONCLUSIONS

El fenomen de La Terreta representa l'aventura literària i cultural en la nostra llengua més important de principis de segle i continua sent l'única llum de creació, de manera ininterrompuda, fins ben entrats als anys 60. Però sobre tot, l'aventura de La Terreta és la manifestació de la renaixença en Massanassa, per concepte, intenció, formes, contingut i temes. Tardana, si es vol, però l'única mostra de renaixença d'un poble que, si no hagués sigut per aquest prodigi, hauria passat tot l'inici de segle i prou més en la més absoluta invisibilitat literària i cultural. Als versos de La Terreta hi ha Llorente, hi ha

Llombart, hi ha les bases del que fon el moviment de renaixença de la nostra llengua i cultura a finals del segle XIX i inicis del XX. En clau d'estudi local, Andreu Codoñer, Ramón Codoñer, i la resta de col·laboradors poetes són una referència fonamental, històrica, per a una llengua i una cultura en un poble com Massanassa. Es tracta, a més, d'autors amb obra publicada i amb consideració i reconeixement en el seu moment més enllà de l'estrictament local. El poemes de La Terreta, el poemes de La Terreta, són, a més, l'única tradició culta en la nostra llengua en la nit dels temps d'un poble com Massanassa. Per tant, s'imposa conèixer-la, estudiar-la, publicar-la, reivindicar-la, de la manera més natural. Si més no, això és el que sembla que aconsellaria un criteri acadèmic i també un criteri de massanasser compromès amb la cultura del seu poble.

## MASSANASSA

- . Massanassa, Ramón Codoñer, 1917
- .Entre foraster de l'horta, José Olmos, 1917
- . Avant, Vicente Nàcher, 1917
- .Aleluyes, 1918 .Fora la política, Vicent Alonso, 1918
- .La cabalgata, Membrillo, 1919
- .Als forasters, Carmelo Bixauli, 1919
- .Al meu poble, 1919 .El dia de la festa, Ramón Codoñer, 1920
- .Visca la fesa i el cristo
- .Lo que pot ser Masanasa, Carmelo Baixauli, 1920
- .Als xiquets de Masanasa, Ramón Codoñer, 1922
- .Les festes del meu poble, E.A.Sch.L., 1922
- .Ya ha vengut San Chuan, Membrillo, 1922
- .A Masanasa, José Baixauli, 1928
- .Els regals de les xiques, 1928
- .Película deia festa, J. Rodrigo Alomar, 1928
- .Elochi de la Font Nova, J. Rodrigo Alomar, 1928
- .D'así la més bonica, Paquita Bou, 1928
- .El poble, Ramón Codoñer, 1931
- .En la festa del poble, J. Rodrigo Alomar, 1931
- .Mentres selebren la festa, Carmelo Baixauli, 1931
- .Vixca la festa del Cristo, Lolita Raga, 1931
- .Eixe algo especial, M. Ródenes, 1931

## COSTUMBRISME

- .Cantars, 1917 .Cauen gotetes, Hernández Casajuana, 1917
- .Cuartetes, R.T., 1917 .Odisea d'un mosquit, Carlos Barrera, 1918
- .A Masanasa, Protea, 1919
- .La paella de hui, Ramón Codoñer, 1921
- .Cuestió del dia, Chuan Batiste Burguet, 1922
- .Cuestió pendent, Andreu Codoñer, 1922
- .Cant a la barraca, Ramón Codoñer, 1922
- .Tonteries, XXX, 1922
- .Recort de ma rondalla, Lorenzo Lluch, 1928
- .Cansonetes variaes, Carmelo Baixauli, 1928
- .Un pasech aprofitat, 1931
- .Carrera improvisà, Carmelo Baixauli, 1931
- .Cansons, Carmelo Baixauli, 1934

## ALTRES

- . Soneto, Ramón Codoñer, 1919
- .Un bolcheviqui, 1920
- .Realitats, Lorenzo Lluch, 1931
- .La festa del poble, Ramón Codoñer, 1934
- .El temps, Ramón Codoñer, 1934

## HUMOR

- .Nasario de Nasaret, 1917 .Cansons de El lliberal, 1918 .Cansons del Mut, Mut!, 1918
- .Aleluyes, 1918 .Cantars, Lorenzo Lluch, 1921
- .Semana de grasía, 1928 .Fuga de vocals, Lorenzo Lluch, 1928

### AMOR

- .Ulls negres
- . A tu
- .Tu ho vulgues, Carlos Barrera, 1917
- .A la meua chiqueta, Carlos Barrera, 1919
- Per a la ehica aquella, Ramón Codoñer, 1919
- .Ofrena lírica, Ramón Codoñer, 1928
- .Cant d'amor, Lorenzo Lluch, 1928
- .Pumes del cor, Ramón Codoñer, 1928

### CRISTO

- .Al cristo de la vida, Ramón Codoñer, 1918
- .Al santísim Cristó de la vida, Vila, 1928
- .Al Cristó de Masanasa, 1931
- .Désima al cristo, 1934
- .Al cristo de la vida, Carmelo Baixauli, 1934

### EPIGRAMES

- .Epigrames, Andreu Codoñer, 1917
- .Epigrama, 1919
- Epigrames, Carmelo Baixauli, 1921. Epigrama, Andreu Codoñer, 1922

### BIBLIOGRAFIA

- .“La Terreta” 1917-1939
- .“El mercantil Valenciano, 27 de juny de 1926
- . Duran i Tortajada, Enric(1930):La poesia valenciana en 1930, L'estel, València
- .Fuster, Joan (1980): Antologia de la poesia valenciana, Eliseu Climent, València
- .Llombart, Constantí(1878): Abelles i abellerols, Llibreria de Manuel Vilar, València
- . Roca Ricart, Rafael (2004): Teodor Llorente, el darrer patriarca, Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana-Bromera, València

# Un olé para mis niñas del Luis vives

## Pequeños recuerdos de una época feliz

El año pasado, durante las fiestas de San Juan, mis antiguas alumnas me obsequiaron con un encuentro maravilloso. Fue el regalo más impactante de cuantos he recibido. Habían pasado 50 años desde que, por última vez, estuve con mis niñas. Me invitaron a encontrarme con ellas y, a las seis de la tarde, me esperaban en el jardín de una horchatería. De lejos, vi puesta, una mesa larga y allí estaban ellas. Las piernas se me aflojaron cuando se acercaron, no reconocía a ninguna. Una por una me saludaron diciéndome su nombre y así nos fuimos recordando.

Pronto se creó un clima de simpatía que, por unos momentos, nos hizo retroceder 50 años para rememorar los felices momentos, que pasamos todas juntas.

Cada una contaba alguna anécdota que habíamos vivido en aquel querido parvulario. El tiempo pasó rápido. Un formidable chaparrón puso su nota discordante y, además de remojarnos, nos impidió gozar de la cabalgata, a la que yo, mientras estuve en Massanassa, nunca falté, pero jamás la vi, porque siempre me guardaban un sitio en una carroza, permitiendo que me considerasen y gozase como una participante más.

Entre las anécdotas que se contaron recordé muchas. Por ejemplo, una en la que era obligatorio hablar castellano dentro de clase, hacíamos lo que podíamos, pero ellas sin hablar no se quedaban, lo que no sabían se lo inventaban y el resultado fue, que yo aprendí una serie de palabras nuevas, que no figuraban en el diccionario.

La primera que aprendí me la dijo una niña al verme en una foto: señorita, esta es usted, la he “conegudo” enseguida.

Otro día se me acercó un grupito para regalarme una flor de papel, se disculparon por el mal aspecto de la misma: la verdad es que estaba bastante sucia y arrugada, así que me dijeron: la hemos

“trobado en lo barranco”. Yo las reñí porque les tenía dicho que no se acercasen al barranco, pero una niña trató de tranquilizarme diciéndome: hemos ido con el “mio germano”.

Como en clase ocurría de todo, una de las más pequeñas se quejó a sus padres porque la señorita le llamaba “llandosa”. Claro, solo escribía un renglón cada día y pasaba la mañana viniendo a preguntarme si estaba bien. Su compañera, también se quejó porque le corregía y la hacía repetir el 3. Total, solo porque lo ponía al revés.

Tenía un bombón de niña, defensora de otro bombón, que solo escribía cuando yo se lo recordaba, menos mal que su amiga la animaba diciéndole: no te apures “xiqueta” porque hay “mes dies que llonganises”.

Cuando una tarde, escribía en la pizarra una palabrita y su correspondiente dibujo, oí un fuerte chasquido y, rápidamente, me volví. Una niña le había dado un bofetón a su compañera por decirle que tenía novio y no era verdad. Traté de poner paz, pero no hubo manera. La que había recibido la bofetada, me preguntó si yo tenía novio y si también daba algún bofetón. A mi me dio risa y a toda la clase también, aprovechando el momento de buen humor, que reinaba, las invité a abrazarse y así acabó felizmente la pelea.



La gente menuda, organiza situaciones muy graciosas, a la vez que divertidas, que las dejaré para otra ocasión porque sería muy largo de contar.

Acabo contando la anécdota que protagonizó, el tío Paco, nuestro buen Paco, el conserje. A mi me regalaban alguna calabaza y en el horno de enfrente de la escuela me la asaban. Más tarde, dos niñas me la recogían.

Paco, vino una tarde, muy nervioso y enfadado para decirme que él recogería la calabaza, porque las niñas cuando preguntaban de mi parte, la gente se que se encontraba en el horno, se reía y él no quería que se riese nadie de mi.

Le pregunté que era lo que tanta gracia les hacía y, tuve que contener la risa, para que Paco no se enfadase, porque su respuesta fue muy graciosa: Es que les xiquetes pregunten ..... ¿Está la calabaza de la mestra?

Un saludo para los integrantes de “La Terreta”, junto con el deseo de dedicar unas líneas a mis antiguos alumnos y alumnas, por la feliz acogida que me dispensaron durante las fiestas del año pasado.

Hasta siempre.

Massanassa Junio 2006

# Els arbres

Crec que era un 28 de març, venia amb el cotxe escoltant a Serrat cantant a aquell gran poeta de Oriola, mort per defender la República, Miguel Hernández, “para la libertad, sangro, lucho y pervivo, para la libertad, mi cuerpo y mis manos, en un abrazo carnal generoso y cautivo, doy a los cirujanos”, quan els vaig vore, allí estaben, habien tornat, despres de mes de 80 anys, els arbres habien tornat al camínou, i em vaig emocionar, fins i tot quasi em pose a plorar, (sera la primavera), en memoria del pare, del ávi, de tots aquells que hi ha no estan entre nosáltres, d'aquell poble menut i estimat que els va coneixer.

Hem perdut moltes coses que ens feia ser poble, hi ha quasi som un barri més de Valencia, L'alqueria de Castillo, els sequers, l'horta on anaba de menut per mitga arroba de garrofes, o una garba d'herva seca pel meu cavall, aquell hostel inaugurat al 1911 amb el nom de posada de la Amparo; pero em recuperat el campanar, i ara els arbres, aquells que plantaren al 1760 quan feren el camí, el camí nou, sustituint al camí vell de Rusafa, ara han tornat, i li donen un sentit de convivencia a aquest destaríf de cotxes i finques en que s'ha convertit el camínou.

Benvinguts siguen, cuidem-los i femlos creixer amb pau i tranquilitat, com si foren els nostres fills, com si foren de la familia, d'aquesta gran familia que som tots els que vivim i treballem a Massanassa, el nostre poble, el de tots.

## del Camí Nou





A mi abuelo y a 21 vecinos de Massanassa

# Recuperando memoria

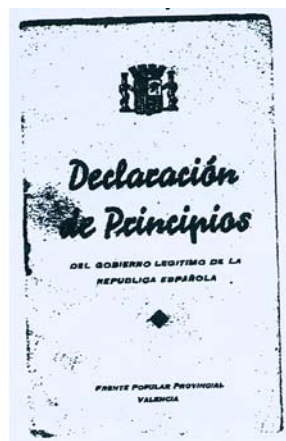
El pasado día 14 de abril se cumplieron 75 años de la proclamación de la II República en España, la República, sistema político en el cual la máxima representación de la nación la elige el pueblo en unas elecciones en forma de Presidente, vino como consecuencia de unas municipales, pues aunque hacía tiempo que el ambiente político estaba enraizado a nivel nacional, se pensó en unas elecciones municipales primero, para ver el ambiente y la situación en general, pero la victoria de las ciudades de España, y el deseo de cambio, hizo ver a su Majestad Don Alfonso XIII lo inútil de un enfrentamiento civil, por lo que optó por abandonar el país, siendo el Ayuntamiento de Eibar el primero en izar la enseña tricolor en el balcón a las nueve de la mañana del día 14.

En Massanassa, las elecciones transcurrieron entre enfrentamientos y alborotos que desembocaron en la rotura de las urnas electorales, por lo que en un primer momento se formó una junta municipal para gestionar el ayuntamiento, a la espera de lo que decidiera la autoridad competente, dado que este problema ocurrió en otros pueblos y junto a impugnaciones y recursos diversos, se volvieron a celebrar elecciones municipales el 30 de mayo de 1931, quedando elegidos en Massanassa ocho con-



cejales de Unión Republicana y cuatro independientes.

El emblema más representativo que nos queda del periodo republicano de nuestro pueblo es el edificio de las escuelas viejas, inaugurado el 14 de abril de 1935 y que alberga muy acertadamente el nuevo ayuntamiento, pues la memoria hace crecer en todos nosotros, un futuro lleno de cultura y libertad.



# El Barranc

*“Vora el barranc del carraixet han de passar tots els camíns que ens guien vers la llibertat poderosa del nostre poble”*  
V.A.E.

M'han demanat que escriga unes paraules sobre el nostre barranc, però la veritat és que són tres els barrancs que han omplert el llit actual, en primer lloc ens trobem amb aquell barranc d'aigües clares i netes, on es podien agafar peixos i anguiles a la caiguda del pont o baix de la penya, aquell barranc on segons la tradició pujaven els peixcadors de Cullera per rendir homenatge a la Mare de Deu al carrer que porta el seu nom, barranc plé de bancals de dacs i d'arroç, on jugaven a fer Arca els menuts del poble contra els de Catarroja, barranc on s'amagaven els veïns quan els avions feixistes deixaven caure les bombes a la guerra, quan la “Pava” venia tots a les ribes, la pujá de Romeu al camí vell de Picassent, la pujá de Sou al camí vell de Russafa.



Jo vaig conèixer un barranc plé de piteres, de figues paleres, de canyars, el meu parre m'ensenyava a fer barquets amb fulles de canyes, d'una planta que feia olor a anís, per cert, hi havia un home a Massanassa amb carret i una burreta que refregava la burra amb aquesta borsa i sempre sabies quan venia per l'olor a anís que feia la burra, un barranc plé de animals, de mosquits a l'estiu, d'alguna serp i d'altres animals que baixaven de les serres de bunyol i xiva, un barranc que ho arrosegava tot quan a l'octubre venien les barrancades, puntuals, amb eixe olor a terra, a vida, un barranc on anar a passetjar, a menjarse la mona en algún ribas, fer esparrregs, jugar en mil i un somnis de batalles, de guerrers.

Ara tenim un barranc de pedra i formigó, sense canyars ni piteres, sense que ningú alçara la veu han destruït el azut del pont construït en 1760, hi ha no hi ha aquelles brosetes d'anís, ni els pepinets eixos que disparaven les llavors com un fusell, ara tenim un barranc mort, sense vida, així de senzill.

Díuen la gent que enten de tot aço que ara no tenim perill de riudes, jo pense que el barranc amb una neteja tots els anys en tenia prou, però no, tenien que omplir-lo de formigó, això és més modern, tot és més bonic, bé, el dia que a Xiva y Bunyol en caiguen una barbaritat d'aigua hi ha parlarem, perquè l'aigua busca la seua propietat i com diuen per ahí, “vora riu no faces níu”



# Y habitó entre nosotros

## A David Rosaleny

Cuan significativo fue tu peregrinaje por el camino de la vida.

Fuiste peregrino a través de los mares rojos modernos. Con tu acertada dirección, tan eficiente, conseguías el poder de transmitir y contagiar a todo el mundo lo que llevabas por dentro. Y nosotros, marionetas humanas, nos dejábamos llevar y así descubrir toda la otra cara de la vida, dejando atrás la vergüenza o el miedo al ridículo.

Tú, pequeño gran hombre, hiciste que el mundo de la magia se hiciera real y en cada papel, bajo tu batuta, interpretáramos el personaje de turno. Ensayo tras ensayo hasta llegar a hacerlos nuestros y disfrutarlos intensamente.

Nos inculcaste algo poco corriente en este tiempo de prisas que nos tocó vivir, dones poco usuales, tales como sencillez, bondad, paciencia, sabiduría, calma y amor. Todo lo que llevabas en tu alma. Fue la esencia del más delicado perfume que tú, gota a gota, derramabas a toda persona que te conocía. Aroma que la más potente lavadora no borraría el intenso perfume que se posó en nosotros porque caló muy hondo y es inamovible. Nadie ni nada nos lo arrebatará.

El espectáculo seguirá, tengo la certeza. Pero nosotros, el grupo "Tramoia" ya no lo viviremos igual.

Tú, pequeño gran hombre, con tu impulso, pasión y humanidad nos tocaste con el polvo mágico de Campanilla e hiciste que nos sintiésemos actrices de la más alta valía que no tenían que imitar sino ser creativos y libres de los prejuicios que tanto abundan

¡Qué más puedo decir!

Yo, a título personal te digo, y tú lo sabes, que te adopté como hijo, decisión

que tome tras el día a día que convivíamos en y después de las sesiones de teatro. Este parentesco quiero que continúe hasta que tenga un minuto de vida. Ésta es la herencia que dejaré a mi hijo predilecto, sin lágrimas y con alegría, como tú hubieras querido.

¿Sabes David? Por un momento voy a dejar volar mi imaginación y estoy en escena.

Puja el teló i dic en veu alta:

-Soc una magnatària del poble de Massanassa i vull i decrete que es faça un parc enmig del poble, amb plantes i arbres variats, coloms, pardalets i molts xiquets que jugaran sense parar en altres, brollarà d'una figura, un home xicotet però gran per dins. L'aigua serà cristalina i pura com tu eres i mai et secarà, sempre estarás ahí per a tota persona que vulga beure, sense distincions de reaces, tots tindran ocasions.

Gràcies done a la vida per haver pogut tindre l'honor d'haver-te conegut, David.



## Qué día

Por los años cuarenta, en España estaba de moda el estraperlo, las cartillas de racionamiento, los pasaportes de diferentes tipos y las colas para adquirir el aceite, el pan, el azúcar y otros alimentos de primera necesidad, además de otras cosas.

En cierta ocasión, en que estab en Alboraya, pasando unos días con mi hermana Amalia, y mi madrina, se me ocurrió ir a Masanasa, el pueblo donde nació, del que conservo buenas amistades y vecinos y una amiga de la infancia a la que quería y sigo queriendo mucho. Aunque hace años que cada una vive por un lado.

Salí a buena hora de Alboraya, con la idea de volver a la hora de comer, y llegué al pueblo a media mañana; estuve casa de Vicenta y cuando me pareció una hora prudente me despedí de ellos, y al marchar, la Sra. Casañ, me regalo un saquito de cuatro o cinco quilos de arroz, detalle que agradecí mucho, porque en esa época era artículo de lujo.

Me acompañaron hasta la parada del tranvía, y marché hasta Valencia. Cuando me sente en el vagón, observé la cantidad de gente que íbamos en él, sobre todo el mucho equipaje, sacos de cáñamo, maletas de madera, en su mayoría, animales, conejos y gallinas bajo los asientos, y en los pasillos pañuelos de hierbas que reventaban de llenos.

En fin, parecía que veníamos de hacer un largo viaje, sin embargo era un trayecto relativamente corto, entre unos pueblos y otros.

Unos kilómetros antes de entrar a Valencia, el tranvía empezó a aminorar la marcha, y como si todo el mundo se hubiera puesto de acuerdo, empezaron a abrir las ventanillas, y a lanzar fuera parte del equipaje que llevaban, mientras llamaban y hablaban a gritos, con los que lo recogían.

Llegó un momento, que no se si fue a consecuencia de un paso a nivel, el caso es, que el tranvía paró unos minutos y se bajó todo el mundo, total que cuando me di cuenta, era el único viajero, exceptuando el cobrador y el conductor del vehículo.

Al llegar a la plaza de San Agustín, yo iba tranquilamente sentada y el cobrador dijo en voz alta, como una cantinela “final de trayecto”. Bajé del vagón, justo al lado de la puerta abierta, de una especie de sotanillo, del que salió un hombre de mediana edad con gafas, que dirigiéndose a mi me dijo:

-¿De dónde viene usted?

- De Masanasa

- De Masanasa, -repitió- ¿y qué lleva en ese saquito?

Entonces fui yo la que repitió

-¿en el saquito?, pues llevo un poco de arroz que me han regalado.

-Y, ¿usted no sabe, que está prohibido traficar con alimentos de primera necesidad?

-Perdone yo no sabía nada de esto, le aseguro que me lo han regalado.

-¿No se ha dado cuenta, que se ha quedado sola en el vagón, vacío de gente, antes de entrar a Valencia?

-Si que me ha llamado la atención, pero no sabía que lo hacían porque huían del control; creí que habían llegado a su destino todos.

-¿Todos? bueno, como es la primera vez que la veo, y parece una inocente, váyase y no lo haga más, porque si la veo otra vez, le requisaré la mercancía y tenga cuidado, que si la ven los guardias con el arroz le llamarán la atención.

Al oír aquello de los guardias, me entró tanto miedo, que no sabía por donde irme. Aún no había andando veinte pasos cuando vi

venir hacia mi dos guardias, giré rápida y me fui hacia una farmacia que vi cerca; esta farmacia tenia una campanita (para anunciar la entrada de los clientes) encima de la puerta, y no se si es que la empujé con demasiada fuerza el caso es que sono un campanillazo, tan fuerte, que me retumbó en la cabeza e hizo salir al dueño con rapidez de la trasbotica.

Era un señor muy mayor, que llevaba en la cabeza, un gorro de lana color verde terminado en una borla, como los que se usaban antes para dormir.

Extrañado por el ruido, pregunto amablemente:

-¿Qué desea?

-Nada. -contesté- es que voy huyendo de la policia.

-¿Cómo dice?- preguntó mirando inquieto hacia la puerta- ¿quiere una cafeaspirina?.

Y antes de poder contestar tenía delante de mi ñ medicamento.

Pagué y me disculpé tartamudeando, cuando salí, el hombre asustado echó un pequeño pestillo que había tras la puerta.

No quería coger ningún vehículo, para ir a Alboraya y cada vez que veía algún guardia civil, municipal o de uniforme que fuera, me iba en dirección contraria. Asi que para llegar al puente de madera, que había sobre el rio Turia, que conducía a la estación de trenes electricos, me recorrí varias veces todas las calles próximas al Miguelete.

Cuando llegué al final del puente, pensé en el peligro de cruzar otra vez por delante del fielato, que había delante de la estación.

Era ya la tarde, y sentada junto al puente decidí - cuando vaya un grupo de gente hacia la estación, me uniré a ellos y pasaré,- pero no se me ocurría, que cuando llegaban frente al fielato se disgregaban, y a mi, me tocaba volverme hacia atras lo cual tuve que hacer cuatro o cinco veces.

Observé, que cuando llegaban los trenes a la estación, la gente salía en grandes grupos, pero si iban hacia ella, no pasaban de dos o tres personas.

Al fin, vi acercarse cuatro o cinco jóvenes con carteras y me uní a ellos disimuladamente, nadie se fijó en mi, pero yo miré de reojo el fielato, y vi dentro dos hombres que hablaban animadamente.

Cuando me vi en el andén, di gracias a Dios por estar allí, pues estaba anocheciendo, y empezaban a lucir las farolas.

Mi madrina y mi hermana, estaban muy preocupadas por mi tardanza, y cuando les dije el motivo de no querer pasar ante el control Emilia me dijo: -pues podrías haber pasado tranquila, porque registran a la gente que entra en Valencia, pero no a la que sale.

Detalle que no sabía.

# Recordando

En el año 1.925 existía en Massanassa un Café llamado la PEÑA este era regentado por D. VICENTE CÁTALA CREHUA, (el tío Visantico, el Pintor) y allí los domingos por las tardes se organizaba un baile amenizado por la Orquestina Campestre, la que estaba formada por JOSÉ RAGA CASAN (El Peno) quien tocaba la flauta, JOSÉ ALONSO BAYONA (El Ganso) que tocaba, la viola, la batería y la trompeta y JOSÉ MILLA CÁTALA que tocaba el acordeón, el emblema de la orquestina era un círculo blanco con las letras de la orquestina y en el centro la cabeza de un negrito, copiado de las botellas de ron. La primera vez que aparece el nombre de Orquestina Cátala, figura al dorso de la foto que se adjunta que dice Orquestina Cátala Recuerdo de nuestro viaje por Alustante año 1933, en la cual ya se integran

## a la orquesta CATALA

VICENTE MILLA CÁTALA y VICENTE CÁTALA CREHUA, posteriormente en el año 1.944 en los comienzos de la Piscina Hervás se observa el conjunto de músicos que más tiempo estuvieron actuando juntos, cada uno tenía su apodo particular el cual reseñaremos junto con su oficio, Vicente Alfonso (Bolita) (electricista), tocaba el Saxo y el clarinete Vte. Milla Cátala (Caudillo) (Carga y Descarga) tocaba el Saxo y Clarinete Augusto (El maquinero)



Piscina Hervás 1944

(Reparación maquinas de coser) tocaba la trompeta posteriormente seria sustituido por Eduardo Ballester (tripa) (ebanista) tocaba la trompeta, Eliseo Pelégri (Tapicero) tocaba el trompón de Baras, José Milla Cátala (Bala) (carga y descarga) tocaba el acordeón, Miguel Cátala Moreno (Papi) tocaba la batería y cantaba como los ángeles, Arturo Puchalt (El tío) tocaba el Contrabajo y era albañil, los cuales actuaron en conjunto durante muchos años.

La Orquesta Cátala, fue un Conjunto de Músicos que se adelantó a su tiempo en cuarenta años, no existió una Orquesta más acompañada ni de armonía, que fuera capaz de divertir al público como lo hacía, lo mismo interpretaba un chotis, una jota, hacía un pasacalle o cantaba una misa grecorromana; fueron muchos los músicos que pasaron por dicha Orquesta para reforzar a la misma en sus pasacalles, y otras actuaciones. No había cantante que se pudiera comparar con el cantador moreno, todavía se recuerda en Bronchales las serenatas del Hotel Ballester, Ni la forma de cantar del Tío Vicente (Sola) cuando cantaba con su inglés particular de Walt Strit o de Belfast, o cuando cantaba esas canciones tan famosas como eran EL TRAVIA DE CATARROCHA, EL BORRACHET, LA MANTA AL COLL, LA NOVIA, SE VA EL CAIMÁN, ETC. y otras muchas que fueron recopiladas en un disco, gracias al patrocinio del Ayuntamiento de

Massanassa y a la Diputación de Cultura y hoy sirven para avisar al pueblo de los bandos que tiene que hacer el Ayuntamiento.



Alustante 1933

Fueron muchos los pueblos en que amenizaron las fiestas de los mismos siendo estos: Alcocer de Guadalajara y Santa María Deval (cuenca), El Trovar, Checa, Orea, Alustante, Alcoroches Bronchales, Monerde Albarracin, Santa Eulalia del Campo, Villarquemado, Celadas, Teruel, Casinos, Peñalen, Villanueva de Alcorcen, Villalba de la Sierra, Villalba del Rey, Tendilla, Humanes, Segorbe, Orihuela, del Tremedal, Peralejos de las Truchas, Molina de Aragón, Betetta, Huelamo, Tragacete, Teruel.-

Algunos de estos pueblos fueron hasta 30 años seguidos para amenizar las fiestas como Bronchales que al cumplir los 25 años, les dedicaron una calle con el nombre de CALLE DE LA



ORQUESTA CÁTALA, y en el pueblo de Checa se dio la circunstancia que el primer año que dicha Orquesta no iba a amenizar las fiestas después de más de 30 años, el pueblo en pleno a la Cabeza del mismo figuraba el Alcalde con su Ayuntamiento, homenajeo a Don VICENTE MELLA CÁTALA, otorgándole el Título de Director Perpetuo de Dicha Orquesta.

La Orquesta tuvo muchas anécdotas, durante sus años de correrías por esos pueblos, podemos contar algunas:

Se presentaron en un pueblo donde tenían que amenizar las fiestas, un día antes del señalado y les dijeron que no les podían dar de comer por no tenerlo preparado. Cogieron los instrumentos y empezaron el pasacalle pidiendo comida, a los pocos minutos habían recogido bastante comida para los tres días que iban a quedarse, esto ocurría en el año 1940.

En otro pueblo, un pirotécnico muy conocido les regalo una traca, para que estos la tirasen por la noche cuando terminasen de tocar, así lo hicieron, y la gente se arremolino para verlo, este pirotécnico era aficionado a cargar un poco más de lo

normal las bolas y al encender la traca, a pesar de ser de colores, hizo tanto ruido que la guardia civil salió con sus armas, pues creían que los maquis habían asaltado el pueblo.

En el pueblo de Alfafar, donde estaban amenizando las fiestas de la calle, se presentó un señor con una escopeta de caza apuntándoles y diciéndoles que terminasen la fiesta

En Tragacete tuvieron un accidente de autobús y al día siguiente cojeando y cubiertos de vendas y esparadrapos hicieron el pasacalle, pero antes tuvieron que pasar por el herrero del pueblo para que les arreglase los instrumentos, y así habría muchas anécdotas más.

Estuvieron muchos años actuando en el Oliveral, y cuando terminaban de actuar, cogían el Triciclo y las Bicicletas, y se iban a amenizar por la noche en la sala que existía delante de la gasolinera junto al puente de Picassent, los más mayores recordarán el estado de las carreteras en aquella época, también actuaron en el parador So Nelo y amenizaron las fiesta Josefinas en falla del Convento de Jerusalén y en la falla del Ángel Guimera Arrancapinos; también actuaron en la



Televisión en el Programa Belfast, actuaron también en casi todas las fiestas que se celebraban en los pueblos de los alrededores de Massanassa,

Tenían sus normas en las actuaciones siempre terminaban con el pasodoble Valencia, llevaban el nombre de Valencia y el de Massanassa a todos los lugares que estuvieron, con dignidad y entusiasmo. Massanassa nunca tuvo un embajador tan importante como fue ORQUESTA CÁTALA.

La Orquesta Cántala en todos los lugares que estuvo siempre repartió, alegrías, bienestar y lo que hoy denominarían juerga para sana, quien no recuerda la canción

Diuen que el rasionamemet  
 Que donen esta semana  
 És un olí fet d'unguent  
 I tret d'un kilo de llana.  
 Sevá el caimán, seva el caimán.....

Canción que fue prohibida durante bastante tiempo.

Como el tiempo no pasa en balde, algunos de los que formaban la Orquesta se habían hecho mayores y otros habían fallecido estos fueron renovados por otros más jóvenes, pero siempre

bajo la dirección de Vicente Milla (el Caudillo) y así estuvieron actuando hasta el día 19 de marzo de 1.984 actuando en Massanassa. En la falla el Chocolater hizo VICENTE MILLACATALA (El Caudillo) su última actuación musical después de 52 años de vida musical.

Desde que se retiró se dedicó a escribir libretas con anécdotas y datos y falleció el 23 de julio de 1.992; en la misa de cuerpo presente que se hizo, en la homilía, lo definió muy bien el cura oficiante al decirle,

“VICENTE HOY TE HABRÁS PRESENTADO ANTE EL SEÑOR Y ESTE TE HABRÁ DICHO, COGE EL SAXOFÓN Y ALÉGRANOS UN POCO, PUES TU NACISTE PARA ALEGRAR A LAS PERSONAS DEL MUNDO” nunca se le definió mejor.

Esta es a grandes rasgos la historia de esta Orquesta que tanta resonancia tuvo en su época y yo me pregunto seremos capaces de dejar pasar esta HISTORIA DE MASSANASSA sin dejar recuerdo de ello. ¡Estamos a tiempo! De nosotros depende y de ustedes.



# Carta relato



Recordando viejos amigos José Ruiz (Facundo) un hombre que amaba el ciclismo que yo recuerde era para muchos de nosotros como un padre nos reuníamos y nos decía a los que íbamos primero nos daba los consejos y además decía el que no haga caso que no vuelva otra vez detrás de mí y en línea y si en aquel domingo corrían algunos de los aficionados del pueblo nos repartíamos entre el recorrido para poder darles agua o incluso algo de comida luego de la carrera nos juntábamos y de regreso todos para casa en las mismas condiciones pero se ponía Facundo a dar a los pedales con un ritmo más fuerte así que el final estaban todos satisfechos de la salida con la bicicleta cada uno llevaba la bicicleta que como todos en aquellos tiempos podíamos comprarnos yo Plácido Casañ tenía el taller de bicicletas y a muchos amigos venían a reparar y como en aquellos tiempos el dinero escaseaba pagaban las reparaciones según podían, por aquellos tiempos salíamos muchos domingos y la excursión era almorzar en la venta Cabrera llevábamos el bocadillo y nos hacíamos un porrón de cerveza y gaseosa y esa era la velada luego regreso hacia casa por aquellos tiempos corrían los siguientes amigos y vecinos del pueblo Manolo (el verd), Pepe Pons (Ropilla), Boro Madrigal (El grauero), Rafel Casañ (Carota), Paquillo (El Maña) José Alonso (Borrega), Salvador Cases (el del che), Pepet (el de la alqueria de soria), Paco (fotra), Bartolomé Casañ (Tomeuet), Vicente Mico (mionet), Manolo Muñoz (enfren del antic achuntament), Jose Casañ (el reyet), Paco (Rabosa), Paco Baixauli (el coto), Plácido Casañ (el bicicliste),

## de la vida de los años 1958 en el pueblo de Massanassa

Pepe Sacares (sacareset), Pascual y Paco Baixauli (fotra), también salían en la bicicleta Manolo (el espardeñer padre e hijo), si por algún motivo me he dejado alguno es involuntariamente por los recuerdos que pueden fallar no por dejar de nombrarlos, también salía alguna vez Paco Costa (el solo). Y empezábamos hacer carreras de bicicletas en el cami del sementerí los domingos salíamos allí a hacer unas carreras que más que carreras eran desafíos unos contra otros pero lo pasábamos muy bien, aquí en esta foto están con las personas que busqué para que ayudaran sin ningún interés solo por la afición y ellos mismos desinteresadamente en esta fotografía están las personas que colaboraron de izquierda a derecha sentados con el nº1 Vicente Micó (Pare de mio), nº2 Paquito Vazques (tromponet), nº3 José Zacaes (sacareset), nº4 Paco Penella (el colomnaire), nº5 Antonio Baixauli (danone), nº6 Genaro Gimeno (el del licors), nº7 Paco Costa (el solo), nº8 José Ruiz (facundo), nº9 la filla de Facundo (la chicoteta Pili), nº10 Plácido Casañ (el biciclista y tenía el taller en la plaza del Caudillo nº1 promotor de las carreras), en aquel entonces tenía 15 años y a los 16 me hice árbitro o juez de ciclismo, nº11 Antonio Soto (el manao), estos nombres les estoy muy agradecido que gracias a su colaboración pudimos hacer muchos domingos dichas carreras que yo picaba a los amigos ponía un tubular, unos pedales, calapiés, cadena, etc., desinteresadamente empezamos así luego allí en el camino del cementerio estas personas pasaban el pañuelo pidiendo la voluntad para los chicos que corrían y lo que se recogía se repartía en

3 premios y aparte los accesorios que ponía yo así estuvimos varios domingos que por cierto cada vez se llenaba dicho camino, la meta estaba delante del saquer de Vicent (manuc) y Masia se daba la vuelta y en la pista de silla que se estaba haciendo y aun era de tierra, aun se estaba iniciando su construcción y se daba la vuelta sobre el puente del barranco salía mucha gente a ver a los chavales después de mucho tiempo se hicieron 2 carreras dentro de la población donde fue un rotundo éxito la meta se instaló enfrente del secadero el recorrido se daba a continuación, casetes de baix, condes de trigona, calvo sotelo, general mola, así unas 20 vueltas en una carrera de estas vino mucha gente a correr a Alfajar, Catarroja y Sedaví y otros y un amigo de Sedaví, Pitoño, que para el último pusimos un pollo y el amigo Pitoño vino ya a cosa hecha a llevarse el pollo, fue una de las anécdotas de dichas carreras, colaboraron los establecimientos del pueblo que en aquellos tiempos había, también fue un rotundo éxito para los corredores y para nosotros, en aquel tiempo nos hicimos yo, Plácido Casañ y Paco Costa jueces arbitros de ciclismo y entre Paco y yo controlamos la carrera sin ningún problema, otra de las anécdotas que nos pasó es que como muchos por el día trabajaban salíamos a entrenarnos por las dichas calles que antes mencionábamos

y ahí nos pasábamos 2 horas dando vueltas y la gente sin decir nada se ponía en las esquinas para evitar que los pocos vehículos que pasaban en aquellos tiempos se cruzara nadie más, todos los días en la Plaza del Caudillo donde yo vivía todos los días era un vivero de juventud, allí en mi casa con los rodillos de entrenarse que estaban compuestos de material de madera y hablando de ciclismo y de ilusiones en las carreras, a continuación de celebrarse las carreras tomamos la decisión de hacer una peña ciclista y fuimos a la federación que estaba situada en la calle Las Comedias en la planta baja que tenía la tienda Luis Puch que en aquel entonces era el presidente de la Región de Valencia de ciclismo, y decidimos en hacer presidente de la peña a Paco Costa y los demás de la junta éramos los de la fotografía, luego pasó el tiempo y se fue desapareciendo, como todo viene y todo pasa se terminó el ciclismo y luego vinieron las mobyletes, peugeot, torrot, velosolex villof, Cofersa, y mosquitos, etc., y como todo en la vida se renueva. Desde aquí quiero rendirles un homenaje a estas a estas personas que colaboraron desinteresadamente y desde donde estén quiero darles las gracias a todos que por destino de la vida ya quedamos pocos en la fotografía que vivamos, muchas gracias amigos y hasta siempre gracias.

# Les carderes de

## Massanassa

Hem perdonareu amics lectors si m'atrevisc a escriure aquesta xicoteta vivència d'una etapa de la meua infància, allà pel anys seixanta. Però crec que valdrà la pena contar-vos-la, ja que amb ella es vora identificada gent del nostre poble que durant molts anys feren del “card” el seu mig de vida.

És la història d'unes dones que amb molt d'esforç, combatent el fred de la matinada, treballaven durament portant a vendre al mercat d'Abastos el producte que els seus homes conreaven laboriosament i que gràcies a ell fou l'única font d'ingressos que entraven en la casa. Estes dones eren conegudes ací i a d'altres pobles de l'horta valenciana pel popular nom de “LES CARDERES DE MASSANASSA”.

Tot comença un diumenge de vesprada d'hivern, quan, aborrit de no saber que fer, vaig agafar l'àlbum de fotos familiars i observant una de tantes fotografies, vaig quedar-me enyoradís contemplant-la. Fou aleshores quan em va vindre a la memòria un temps passat, molt bonic i entranyable.

La fotografia en qüestió no representava cap esdeveniment familiar, ni cap celebració festiva. Era tant sols una instantànea d'un dia de treball, vespres de Nadal, al mercat d'Abastos. Vaig sentir la necessitat de reivindicar i fer memòria d'unes dones i uns homes que durant molts anys foren senyes d'identitat del nostre poble, així com els iniciadors de la singular associació que es dona entre un producte i el seu lloc d'orige. en aquest cas, el card amb Massanassa. Binomi que encara hui en dia es manté vigent i funciona perfectament.

És el card una verdura típica de l'hivern, molt apreciada i consumida pels pobles que componien l'antiga Corona d'Aragó, així com d'altres països, com França, essent els mercats de Saragossa i Barcelona els de més tradició. El seu cicle finalitza a finals de Març, per això els llauradors quan comencen a sentir els primers masclets de les falles intenten tindrè'ls collits perquè no s'espiguen i ja no valguen

per a la venda. En aquella època el card es conreava d'una manera artesanal. Era sembrat en quantitats xicotetes i quant ja tenia una altura considerable es despencava i s'envoltava amb rastoll un per un, fent quatre lligasses durant un període de quinze dies, amb el que aconseguien fer-lo blanc i tendre. El rastoll es falcava amb terra per mantindre la planta sempre en vertical i així aconseguir bones penques i rectes. Aquestes parets de terra pareixien murs d'obra: eren autèntiques obres arquitectòniques i en açò recorde que el tio Borrul era un especialista. Quan venia la collida, aquests es segaven pel socó i es portaven prop d'un partididor o de bassetes d'aigua fetes en el mateix rec del camp. Allí es rentaven un per un i es feien feixos d'uns vuitanta o cent quilos de pes, per posteriorment carregar-los al carro per a transportar-los al mercat. Durant molts anys aquesta feina la feu Pepico “el de Perales” que amb una força de gegant, s'ajupia i en dos temps es carregava el feix al muscle tot gotejant d'aigua, mullant-se tot el cos a pesar d'estar en ple hivern.

Situat al ras estava l'antic mercat, ubicat en el que és avui l'edifici d'hisenda pública, darrere de Sant Agustí. D'ací li vé el nom popular de “Plaçeta”. Però fou a primers de la dècada dels cinquanta quan es va construir el nou mercat d'Abastos, més consolidat i comercial, on esatven les parades dels asentadors i la tira de vendre.

La meua tia “Pepica la fotra” anà a vendre cards des de molt jove, començant en la Placeta i passant després al nou Abastos. I és aquest mercat el que vaig conèixer jo, sobretot en l'època de Nadal quan era doblada la venda. En aquestes dates feien falta braços per abastir el ritme de les encomandes, per tant tota la família havia d'ajudar i es tirava mà dels xiquets i xiquetes de casa ja que els homes havien de collir.

Ma tia Pepica posava, de banda de nit, tres pedres davant la porta de casa que era el senyal per tal que el sereno la despertaria a les tres de la matinada. En

aquell temps era aquest home l'encarregat de cridar a la finestra de l'habitació que donava al carrer i advertir als qui dormien que havia arribat l'hora d'alçar-se. Abans de començar les feines típiques del mercat, ma tia donava de menjar a dos bacones i a quinze porcs de recrió, per vendre'ls una vegada engreixats. Així la nit anterior ja tenia arremullats dos poals amb morret, salindre i sego gros, pallol mesclat que tenia dalt la cambra. A més, li afegia una mesura d'oli llinós. Tot aquest menjar el deixava caure sobre les piquetes dels menjadors mentre els grunyits i la cridòria dels animals emfanbrats s'estenia per tot el corral.

Era mentre feia aquesta feina quan jo solia arribar a casa de ma tia i sentat en un racó del corral, combatent com podia el fred, em quedava mirant-la trajinant amunt i avall amb un davantal de tres butxaques, "manguitos" posats i la toca de llana tirada als muscles. Es aquesta imatge la que duc gravada a la memòria.

Una vegada eixiem de casa. L'agafava pel braç deixant caure el cap damunt del seu cos, amb els ulls tancats per fer-me la il·lusió que continuava dormint. Encara no giràvem el primer cantó, ja ens esperaven puntuals Remediets "la perales" i la tia Albertina. Amb les cistelles al braç i ben abrigades començaven el camí cap a la ciutat. L'autobús ens deixava a la plaça d'Espanya i pujant cap amunt pel carrer de Conca, segons ens apropàvem a l'edifici del mercat, s'anava trencat el silenci de la nit fent-se patent el murmur de la gent i el soroll de carros i vehicles.

Ja dins del mercat cada venedora tenia ubicada la seva parada on anaven venent el producte al preu que corria. En festes els compradors habituals encomanaven els cards el dia abans, per així guanyar temps al matí. Les carderes treien els cards del feix un darrere l'altre i els xiquets els portaven a pesar a la bàscula pública. Després es feien en un xicotet envoltori amb una lligasa de rastoll i un poc de verd, deixant-lo a un costat fins que venia el client a replegar-lo. Una vegada cobraven, anaven dipositant els diners en les butxaques del davantal. Així transcurria el matí, amb l'alegria de la bona venda i el reclam de "Moreno vols cards" quant hi havien sobres.

Ja a les nou, tothom deixava lliure el mercat havent netejat abans el seu lloc de venda i guardades les sobres del dia. Una vegada al carrer començàvem el camí de tornada a casa, amb els diners de la venda, la cistella, l'estora del feix amb la corda i el capsingle. Aquesta era la figura típica de les carderes de Massanassa per els carrers de València.

Així passaren els anys fins que els canvis socials obligaren a ubicar el mercat a l'extrarradi de la ciutat. Aquest nou sistema va fer que desapareguera la forma de venda al públic, tan directa i familiar. I són les grans cadenes comercials les que han acabat absorbit tota esta cultura i forma de viure.



Per tant, hem de ser nosaltres, els qui coneguerem tot aquell món, els seus transmissors, amb l'intent de salvar de l'oblit un temps llunyà i passat, però present i viu en les nostres memòries. Serà recordant, bé per escrits o oralment, a les noves generacions que a Massanassa, en altres temps hi hagué un col·lectiu d'homes i dones que amb el seu esforç i treball feren més enriquidora la nostra forma de ser poble. L'administració local deuria de pendre el compromís de reconèixer a aquelles persones, amb una escultura en qualsevol plaça del municipi, o bé un mural de ceràmica en un penal de paret, i on quedarien immortalitzades per sempre unes dones que amb el sobrenom de "les Carderes" foren les millors representants de Massanassa.

# Recordando

En esta sociedad en la que vivimos me paro a pensar la forma que tienen de divertirse parte de los jóvenes de hoy, y la verdad es que me horroriza ver las cosas que por los medios de comunicación nos enseñan y dicen.

Desde muy jóvenes en los Institutos, en vez de ser compañeros y amigos ya empiezan a meterse con algún compañero o compañera y le hacen la existencia en el centro desagradable.

No conformándose con esto, en la calle le dan una paliza, mientras los otros lo graban el móvil. Y lo más grave es cuando se atreven con los pobres mendigos que duermen donde pueden. Son capaces de quemarlos vivos y grabarlos también. Es horroroso.

Y la moda de los botellones, esas concentraciones de miles de jóvenes que se pasan la noche bebiendo. Esto, aunque no quieran hacer mal, no pueden salir bien.

Todos hemos sido jóvenes, sin TV, ni coches, ni ordenadores... y por mi parte recuerdo mi infancia y juventud con mucho cariño. Cuando venía la Pascua de Resurrección tenías los "rogles" de chi-



cos y chicas. El domingo de ramos nos hacían serenata por la noche, o nos mandaban un ramo de flores. Teníamos las excursiones parroquiales, después de la procesión del Encuentro. Los autobuses salían de la plaza de la Iglesia y nos íbamos todo el día de excursión.

Durante el año íbamos al cine y al salir a merendar a la Cafetería Villar y después a pasear por el Paseo.





En verano nos íbamos a la playa de las Arenas en autobús. Y cuando se acercaban estas fechas, ¡qué ilusión organizando para salir a la cabalgata, la ofrenda... La cabalgata tenía fama en los pueblos de alrededor por su ingenio. Era muy bonita. Es una pena que hoy en día salgan en remolques de tractor, bebiendo y haciendo el gamberro. Esto no lo tenía que permitir el Ayuntamiento.

Había también baile en la plaza, con concurso de parejas, de baile, de mantón. Recuerdo que un año ganaron como mejor pareja mi amiga Lola (la Evarista) y Pepe, el peluquero.

También es verdad que hoy en día tenemos jóvenes estudiantes y responsables. Que dichos jóvenes no se den por aludidos.

Recordando las cabalgatas de años pasados, presento estas fotografías.

Y desde estas líneas deseo a mi querido pueblo felices fiestas.





# Un barquet fet amb un full de canya

(o com ser  
sempre un  
xiquet,...  
encara que et  
facis gran)

Ara ja puc. L'any passat els records, els sentiments, la nostàlgia, eren massa forts i no deixaven que el raonament pogués transmetre a aquestes lletres allò que jo realment volia expressar.

El 15 d'agost de 2004 va faltar el meu pare, Rafael Morellà Català. I amb ell van marxar molts records, carícies, històries, alegries, ... .

Ara, el cel ha guanyat un somriure amb la seua presència. És dur escriure l'epitafi del teu Pare. I encara més, rellegir-lo quan vas a visitar-lo al cementiri.

Però no vull fer hometatge a la seua persona com a Pare. Això és quelcom molt personal i íntim.

Vull en el seu nom reconèixer a tots els homes i dones que com ell han marxat i que van ser la generació que desenvolupa la seua vida al segle XX.

Van viure més de la meitat dels seus anys a un règim sense llibertats. On pensar era perillós i opinar lliurement impossible. Un tems que van deixar a les fosques a milers de ciutadans i ciutadanes, persones comdenades a viure la seua vida al ritme de la por i la resignació.

Els d'esquerres, per motius evidents i per tots coneguts: eren traïdors a la Pàtria ( segons els guanyadors ). Van ser represialats, exterminats o comdenats al silenci i la por. Fins i tot, a sentir-se culpables d'allò del que mai tingueren cap culpa: defensar la llibertat i la legalitat Republicana.

I els de dretes, llevat dels que més enllà de idelologies s'aprofitaren del règim per manar i a poder ser enriquir-se , per que la dictadura no entén de llibertats. Ni tan sols per als seus.

Són ells, tots ells, els que van viure setanta, vuitanta, noranta anys, dins d'un segle on els canvis transformaren a la societat.

I també al nostre Poble.

Amb ells van marxar de Massanassa les hortes que envoltaven els carrers. Les oliveres testics dels temps de secà. Els temps del Franch i del Sensit. De quan a certes partides es conreava blat i cibada. Èpoques on als marges més humits hi havien moreres, restes del passat productor de seda dels àrabs.

Amb els nostres pares també desapareixen costums i tradicions: les cases més representatives del Poble, els motors de l'horta, el pont de ferro, la penya del barranc. La séquia de Favara descoberta al que ara és el seu carrer i amb ella, el meravellós esquelet de céquies que donaven vida als nostres camps.

Ja no fa olor a terra mullada quan plou al meu carrer i ja no arriba als meus sentits l'olor a la primavera d'estiu, a l'atzahar que ens omplia amb les seues fragàncies.



1 - Agafa una fulla de canya, arranca-la de manera que el canutet quede sencer. Doblega-la com apareix a la fotografia.



2- Plega per complet la fulla i fes-li dos tallets laterals



3 - Enganxa'ls l'un dins l'altre. Faràs la proa de la barqueta.



4 - Ara per fer la popa, talla un tros de la punta de la canya. Mira la imatge.



5 - Doblega la fulla com apareix a la foto. Atenció, deixa-la enganxada per baix de la part que té el canutet de la canya.



6 - Repetix el mateix que a la proa: fes-li dos tallets de forma paral·lel·la.



7 - Enganxa'ls com ja has fet a la part de davant.



8- Ja tens feta la barqueta amb una fulla de canya. Deixa-la surar a l'aigua i voràs com navega sense problemes.

I ara, tampoc tinc al meu barranc , al que jo vaig conèixer de menut. Lloc d'aventures i fantasies. De secrets i silencis..... .de llibertats prohibides.

Jo també volia que arreglaren el barranc. Però, hagués pogut ser la rehabilitació més permissiva amb la natura. Sense tant de formigó. Amb un bon passeig per la mota amb arbres i bancs. Amb un recorregut marcat i descrit amb panells informatius fins a la zona de l'Albufera. Com a nexa d'unió entre Païports, Massanassa, Catarroja i l'Albufera. Amb accesos fàcils a la zona del Parc Natural i la marjal.

Conegueu les vies verdes ? Tenim amb elles un bon exemple de com hagues pogut quedar les motes del barranc per al seu ús com a zona de passeig exercici i turisme.

Us contaré un secret: tinc a casa dos piteres plantades en dos testos, restes de les meues excursions amb Amparo i María ( les meues filles ) amb l'objecte d' agafar plantes del barranc per guarnir el betlem de Nadal. Ho confese: a casa jo sempre li posaba al betlem unes poques herbes del barranc. Res de farina o herbes artificials: pitera, rabanícia, lleterola i brots de garrofera.

El meu Pare va marxar. I amb ell, per desgràcia moltes de les coses que ell va heretar

dels seus pares, i pares, i pares, i que ja no deixarem als nostres fills, nets i besnets.

Vivim millor sens dubte. Disfrutem de la llibertat que els va mancar als nostres Pares i Mares.

Però perdem identitat i tradicions. No es treballa el suficient per a traslladar a estudis i llibres alló que el nostre Poble va ser. Alló que els nostres avantpassats ens van deixar. Alló que van viure i sofrir a la República, guerra i Dictadura.

I la transmissió oral de costums, històries i dites, a poc a poc, ..... també es va perdent.

Amb el seu record i en homenatge a tota la seua generació ,us vull contar un joc que el meu Pare ens feia a mi i als meus germans i que jo he fet allà on he vist un xiquet,... una il.lusió... i un canyar.

Com fer una barqueta de canya amb la fulla d'una canya de canyar. D'aquelles que durant els segles han acompanyat als nostres avantpassats i que ara ja no hi són al meu estimat barranc.

En homenatge al meu Pare, Rafel Morellà Català i a tots els Pares i Mares de la seua generació.

Ell va ser sempre un gran xiquet, que amb el pas dels anys, es va convertir en un xiquet mot gran.

# El tramusser

Un tramusser celebrat,  
Que ja fa temps que morí  
Sempre duia el cornetí  
A estil d'esquellot , penjat.

Qui comprava una aguileta de cacau  
Content quedava:  
amb cinc centims s'empportava  
mercancia i tocateta  
i, com eixa era a triar,  
al amollar-li els diners,  
li deien "toque-ns pues  
tot el que sapia tocar".

El pobre home era una matraca  
Igual tocava un balset  
Que asustava un pardalet,  
Com feia el burro, el porc o l'aca.

I com si estigueren a l'Edén  
Quan la gent no li comprava,  
ell amb la corneta els cridava  
tocant-los el "ven i ven".

Al desganytar-se d'eixa manera  
Ell del públic es cansà,  
I en poc temps organitzà  
Una banda en Llaurí.

¡ Quina banda, caballers!  
Què afinació i melodia...  
Res, en dir-los que tenia  
Per mestre a un tramusser...

No tocaven res en net.  
Els quinze eren cabals:  
Cinc tambors, quatre tabals  
Tres bombos i un clarinet.



Solien tocar tan a compàs  
Que els elements feien connoure:  
En fer "xim-pum", feien ploure  
En cara que estiguera ras.

L'altre dia en Favareta  
Un "pasacalle" tocà  
I l'endemà s'enportà  
Tres bacones la rambleta.

En obrir la partitura  
I començar a tocar,  
Ja et podies amagar  
Que la pluja era segura.

Sempre tocaven plovent  
I les festes contractades  
Acabaven a tongades,  
Tots esvarant i caiguent

Hi hagué una seca molt forta  
 I, en enterar-se d'eixos secrets,  
 A la força els llauradoret  
 Els feien tocar per l'horta:  
 Els possaven unes lones,  
 I baix tocava la banda  
 I regaven sense tanda.  
 Sense "parà" ni lligonet  
 El contratador de festes s'afrontava  
 Que al seu llibre anotava  
 Funcions per l'estil a estes:

"El dia 1 s'ha de anar  
 a tocar per a Rabassa;  
 fins que no ompliguen la bassa  
 no han de parar de tocar."

" El dia 2 en Llaurí  
 s'ha de fer un concert molt dolç  
 i un solo de cornetí  
 per que amague un poc la pols  
 que hi ha un metre en el camí"

"Dia 3 a reu, al garroferal d'Andreu  
 tres musics a cada garrofera"

"Dia 4 contractats pel Màs dels Patos  
 aniràn tots els que son  
 a tocar un "rigoden" i un "bailable"  
 als moniatos"

Així succesivament,  
 Qui volia regar  
 Els podia contractar  
 I en l'acte estava plovent.

Qui no ha vist aquell quadre  
 Aquell dirà d'aquella manera  
 Tocaren per que tinguera  
 El temps el pestic tan fluix  
 Preguntaven els paraigüeros,  
 Que en nómina els volien  
 I els que darrere aplaudien  
 Tots eren caragoleros.

En assajar quatre notes  
 Era ploure a l'instant.  
 Vinga el llam  
 I vinga el trò  
 Hi plovién granotes.

Hi havia gran indignació  
 Al carrer on assajaven:  
 Allí les dones anaven  
 Amb tres pams de "macarró"  
 Alló era un castic, ¡refoll!,  
 Quan tocaven per l'horta  
 T'asomaves a la porta  
 I hi havia fang al genoll.

Per fi es cansà la gent  
 I apenes es nuvolava,  
 A força bruta els llevava  
 De la boca els instruments

I fou en el mes de Juny:  
 En un certamen la banda tocà,  
 I moriren d'una pedregà  
 Que en caién com el puny.

# Dos trossets

## de la meua vida

Que llarga fou la teua agonia  
i que curta la teua despedida  
amb el teu adeu te dugueres  
part de la nostra vida.

Jo encara et recorde  
i et veig cada dia  
no em resigne a olvidarte  
perque et pedria.

Vares deixar un vuit  
que portarem  
fin la nostra despedida  
i com que vius amb mi  
volgues que al arribar eixe dia  
agafada de la teua ma  
em feres de guia.

¡Quant extranye aquells anys!  
cuand l'avi vivia.

Tots jugaben al carrer  
mentres ell escoltaba "l'arradiet"  
amb aquella samarreta blanca  
i prenent el solet  
cuan caia la vesprada  
i la nit ja asomaba  
per el cantó del carrer  
feia la seua triunfal entrada  
nores i fills l'esperaben  
els nets l'admirabem.

¡¡¡Quant t'estimabem!!!  
pero un mal dia tu t'en anares  
i mai mes tornares  
s'acabaren els jocs al carrer  
ja no s'escoltaba "l'arradiet"  
no hi havien entrades  
ni hi havien esperades



i poc a poc s'olvidarem  
que mentres visque l'avi  
tots s'estimabem.

De tot alló no queda res  
sols cases i families disgregades  
com si fos tot l'any hivern  
"cada un en sa casa que plou i fa fred".

Alló no se si tornara  
pero lo que si se  
que tots i cada un de nosaltres  
encara hui t'estimem.

A Enric Soria i Euxeda

Per a tu Pataco que vares sembrar molts  
i bons sentiments per això encara vius  
entre els que así estem. Tu que vares ser  
un privilegiat que morires com vivires rodejat  
de la teua gent.

La vida volgues portarte  
junt a mi  
i la mort volgues portarte  
llunt de mi.

Tant com em dona la vida  
i la mort sense res em deixaria.

Encara t'extranye, i t'extranyare  
tota la vida.

Dons amb la teua partida  
te portares  
gran part de la meua alegria.

¿Com t'en anares? ¿Com me deixares?  
sense donarme la teua ultima despedida  
volguera enfadarme per olvidarte  
i lo unic que conseguix es enganyarme  
t'extranye nit i dia  
i t'extranyare tota la meua vida.

Que vuida i gelada  
vares deixar aquesta casa  
amb cada lloc, amb cada rinco  
on varem compartir la nostra vida.

Per això te busque amb l'anima mitj vuida  
hui sentada en esta cadira  
on tantes vegades buscares  
el creuar les nostres mirades  
t'escriu aquesta poesia.

Encara que no es una despedida  
dons el meu cor et portare tota  
la meua vida  
si es el reflexe de la meua amargura  
i la meua agonía.



¡¡¡Deu!!! lo que donaria (per tindret  
... la meu costat)  
la resta de la meua vida.

¿Per qué t'en anares sense una despedida?  
¿per que em deixares el record del teu  
cos sense vida?.

Deu, lo que t'estic plorant, i te plorare  
tota la vida. NAYTOR

Si existeix el cel segur que allí estaras,  
i com sempre fidel m'esperaras.

De la que probablement mes te vol

# Parir

“Maria ha tingut un fill”. Així, en un passat recent, com si tindre un fill fóra cosa d’un ara i au!... I no: el fill (o la filla, que la cosa no canvia) és per a sempre; culturalment és per a tota la vida i per a després de la vida. Tots som el fill d’algú..., per a sempre.

A cals pares, un dia parí la Susi, una gossa menuda que trobarem a la Fira de Xàtiva. Déiem que “havia tingut gossets”. Indiscutiblement bonics, com tota cosa acabada de nàixer. D’una gosseta naixen gossets; açò forma part de la Natura. Els gossets naixen i les gosses parixen. Aquestes són les accions, els dos verbs, complementaris: perquè un nasca cal que una parisca.

Ara bé, tindre un fill... açò ja no és cosa de la natura sinó de la cultura. És molt més que una acció: és emoció i sentiment, són actituds i educació... Un munt d’immaterialitats que solen acabar massa voltes –entre ràbies i plors– en la consulta dels psico (-leg, -analista, -terapeuta, etc.).

Un ésser marcat genèticament d’una determinada forma té aquells òrgans sexuals que el fan ser femella. Açò ho sabem tots. La seua maduresa física du la femella a estar en disposició de parir una criatura de la mateixa espècie, si s’ajunta físicament (bo, ara ja no cal: hi ha els laboratoris), amb un ésser de l’altre sexe i fa allò que la natura té previst que siga fet. En el nostre cas, l’anomenem ‘dona’, un ésser atractiu i complex, segons diuen ells (ens hi reconeixem nosaltres, les dones?).

Si a l’interior del cos femení es gesta una nou ésser, comencen a canviar moltes coses per a ella –no dic “en” ella sinó “per a” ella– en la societat i cultura on m’he educat. Per exemple: comença a ser tractada com una malalta pels familiars i per la medicina: analítiques i ecografies, dietes i consells, etc. que tapen la seua intuïció natural de com viure l’experiència magnífica que li regala la

Natura, i que ve repetint-se prodigiosament des que la Vida existix. I mai millor dit: des que la vida existix.

A partir d’ací, pot acabar dedicada (vocacionalment o no) a ser mare fins al dia de la seua mort, i a oblidar que és una dona i que un dia s’enamora (si és que fou així) d’un home en els braços del qual es perdé molts moments per retrobar-se amb el cap repenjat al pit d’ell.

Aquesta dedicació a base de sacrificis –dels quals pot arribar a gallejar orgullosa... i victimista– i de renúncies –amb les quals ser considerada “mare de l’any”– acabarà passant factura: tensions (el control sobre la descendència: on és i amb qui i què fa?) i malestar divers...

...I la criatura pot acabar sent malcriada i maleducada, resultar plena de complexos (mai arribem a ser allò que la mare vol que siguem) i de ràbia (de no dir i de no fer el que volem), asmàtica (tanta sobreprotecció acaba per ofegar: falta aire per respirar, manca de llibertat de pensament i d’actuació) i al·lèrgica. Al·lèrgica?! Sí: a la relació que han establert amb el monyicot la mare i... el pare, que una mare així fa parella amb un pare així: és una família.

“Ai, ser mare és molt pesat!”, diuen elles. Perquè vosté vol. El que és pesat, trobe jo, és saber separar-se a poc a poc de la criatura, igual que a poc a poc li canviés l’alimentació: deixes de donar-li la llet que t’ix del pit i el monyicot comença a menjar coses que no ixen del teu cos (ai...!). Les “supermares” que no saben separar-se dels fills tampoc no saben deixar de donar-los llet i passem la nostra vida enganxats a la mamella d’algú: quan ja no en tenen elles, de llet, les mares humanes busquen la d’altres mares, les vaques. O de qui siga. I d’ací al negoci de la cirurgia estètica per a fer més grans les mamelles de les xiques –per a “satisfacció” d’elles i d’ells–, hi ha un pas.



Els animallets ignoren tot açò. En nosaltres, els humans, hi ha una garbera d'idees, de conceptes, sobre el que és 'ser mare', sobretot el que és 'ser una bona mare'. La millor de totes... "Per una mare, el que faça falta!" I allà tens el riu de gent fora de si que acudix, amb els ulls plens de llàgrimes i exaltada d'ànims, al trasllat de la Mare de Déu. Una figura vista així, com a 'mare', pels valencians i com a 'virgen' –pura i casta, sense tracte sexual– pels castellans: "Vaig a visitar lamaedeu", "Voy a visitar a la Virgen". Ací ho teniu.

La figura i el que representa alcen fervor i tot tipus de clams. I no tan sols al voltant de la Séu. A totes les llars, la mare és intocable –em ve al cap la mamma de les màfies–, objecte de culte i de veneració. Ella, lliurada en cos i ànima a una tasca de la qual mai no es considerarà suficientment recompensada (i tant!: hi ha dedicat tota la vida amb renúncies que mai podran compensar-se). Una càrrega que, en el fons, trobe que no desitgen dur. Però les mares no es permeten reconèixer-ho: és pecat...

"Mare no hay más que la que pare". Segur? Parir i ser mare no és el mateix, i més ara, amb les adopcions. Pots exercir de mare i ser estèril, o haver decidit no prestar-te a concebre cap nou ésser en el teu cos.

Ser mare és una actitud d'amor, una intenció de lliurar-te sense demanar res a canvi, sense recordar a l'ésser que ajudares a vindre en aquest món les pors de l'embaràs i el patiment del part i les hores a la vora del seu llitet en temps de malaltia i el que no et comprares perquè així poguera estudiar.

Ser mare és confiar en el fill i respectar les seues decisions; és ajudar-lo a créixer, a reconèixer les qualitats que té i a traure-les a la llums per fer-les créixer; és estar disposada a separar-te d'ell, a deixar-lo anar perquè madure i aprenga a ser feliç pel seu compte. I també -ai!- despedir-se d'ell quan mor.

Ser mare implica que la teua alegria no són els teus fills. Perquè, si la teua alegria són ells i només ells, açò vol dir que no tens molt a oferir-los i vius repenjada d'ells, a la seua ombra. I se sentiran de

per vida obligats a proporcionar-te aquesta alegria que tu xuples d'ells. I quan no faran el que tu vols –el que has previst i decidit per a ells, perquè trobes que és el millor, sense haver-los consultat–, aniran pel món sense tu, et marciràs, demanaràs compte de tot el que has donat. I aquella criatura que un dia ajudares a nàixer tothora se sentirà en deute amb tu –un deute que mai podrà pagar–, i serà infeliç perquè sentirà que la seua vida no li pertany, sentirà que te la deu, de tant com li has dit que si no fóra per tu, que un dia li donares la vida (es pot donar la vida?, i la mort?), i sentirà que mai no podrà pagar-la perquè... com és paga la vida?

I la vida és l'única cosa que cada un de nosaltres té de veritat.

De ben segur que algú (sobretot "alguna") dirà: "Com es nota que esta xica no té fills...!". És cert: no en tinc. I admire molt i molt aquelles dones que, en un pur acte d'amor, acceptaren l'embaràs que els venia, o que s'havien procurat, sabedores que són un mitjà, un canal a través del qual es manifesta la força de l'Univers. Perquè "fer", elles no fan el nou ésser, en tot cas el que fan és el fill.

Admire les dones que es prestaren a covar dins seu, com Natura té previst, l'embrió d'un nou ésser. I ho decidiren no per matar la solitud inevitable, ni per donar sentit a una relació de parella que ja no en té, ni tampoc per proporcionar a la família de cada banda un hereu de propietats i fortunes amassades amb l'esforç del treball, o amb els patiments per l'estalvi –de benestars o del que siga– o amb l'ull hàbil per als negocis. No.

Em referisc a aquelles dones que diuen sí a l'embaràs des del més profund de la seua vida, des de la vida mateix; que diuen sí a l'embaràs des de l'alegria d'estar vives i de ser qui són. Així de senzill i de bell: prestar el teu cos per deixar que la vida continue i es renove..., i no témer la reproducció d'una part de tu..., i no esbalair-te pel que eixirà de dins teu..., ni inquietar-te per quins valors transmetràs a aquell nou ésser ni pel que trobarà ací, perquè estàs segura que de tu eixirà el millor que tens... Admire aquelles a qui no les

descoratja aquesta malavida, entre éssers esporuguits que lluiten entre si per ben poca cosa. Admire aquelles a qui no els aturen les crisis familiars ni personals, ni la manca d'enteniment, de cordialitat i de bon humor que tant prosperen.

Algunes dones no ens hi hem atrevit quan teníem el cos jove. Hi havia massa guerra a dins –i a fora– com per transmetre-la a ningú. Després, amb els anys, quan et permets sentir la dolçor, la bondat, la gratitud i el perdó, sí que se't passa pel cor i pel cap, però no per l'entreuix,

que és per on ha de passar al final... i al principi. El cos, aleshores, és ja madur i... parir... no, ja no pariràs.

Tanmateix –sigues home o dona–, mare sí que t'hi pots sentir quan ets en pau i comprensiva, quan practiques la maternitat amb qui se t'acosta a la recerca de l'autèntic amor de la mare: aquest donar sense esperar res a canvi que ajuda l'altre a donar també a canvi de res.

I qui de nosaltres no fa alguna volta de mare de sa mare

A.J.M.

## Una joven promesa ya consolidada

*Albert Rodríguez Martí es un joven Masanassero nacido en 1987. A los 11 años comienza con sus estudios de guitarra en el conservatorio "José Iturbi".*

*Ofrece su primer recital con 12 años de edad en representación del "Grado Elemental" de Valencia en la sala Club Diario Levante. Tras realizar distintos masters class con diferentes profesores, durante 2002 y 2003 recibe clases en Madrid de la mano de la profesora y concertista de guitarra Ana Jenaro.*

*Siempre apoyado por su familia y en especial por su abuelo que durante tanto tiempo le acompañó a sus clases del conservatorio. Albert comienza a ofrecer recitales por diferentes puntos de la geografía española y parte de Europa.*

*Cuenta en su haber 7 premios recibidos en diferentes concursos a nivel nacional, recibiendo el honor de plasmar su firma en el "libro de oro de la sociedad de amigos de la guitarra de Valencia". Siendo Massanassa un pueblo de grandes músicos y muy volcado con la música, sólo nos queda decir desde estas*

*páginas ánimo Albert y a por los próximos premios que seguro vas a conseguir, porque tú lo vales.*

*Felicidades y disfrútalo con los tuyos.*



# Aquella barca tan grande

*Dedicada a mis padres Pepe y María*

Era mas grande de nombre,  
pues era Virgen María  
y el que la tripulaba.  
como cien hombres valía.  
Los que bien le conocieron,  
sabían lo noble que era,  
pues pasó toda su vida.  
haciendo el bien a mansalva  
aunque no lo agradecieran  
aquellos que avalaba.  
Solo Dios que sabe, de su honradez  
y su le, por sus creencias probada\*.,

pienso que estarán con El, donde van  
los hombres justos que no pueden  
temer nada.  
No crean que es amor filial,  
pues aquí no añado nada  
que no sea la verdad, pues Dios  
me lia dado unos padres.  
que quisieron que pensara,  
y que al Cristo de la \ ida,  
le diera siempre las gracias.  
por mis hijos, por mis nietos  
por verme siempre apoyada  
por favores recibidos, con toda mi gratitud  
¡Gracias Santo Cristo, gracias!

## Y los sueños

Cierta noche yo soñé  
cosas que jamás quisiera,  
y cuando me levanté  
quise ver si eran de veras.

A la plaza yo me fui  
muy junto al  
AYUNTAMIENTO,  
y en la misma plaza vi  
más de un bloque de  
cemento.

una balsa, siete chorros  
y en la pared un mural  
de madera alabeada,  
ni un azulejo hay;  
vaya gusto tan extraño  
que tuvo el diseñador,  
no es que me meta con  
nadie,  
peor lo hubiera hecho yo.

Si te quieres relajar  
o quieres leer un rato,  
asiento has de llevar  
pues no hay un solo banco;  
los que hay de piedra son,  
sin comodidad alguna,  
con un respaldo fatal  
que te quiebran la columna,

Es la plaza espaciosa,  
con sitio para maniobrar,  
pero hacen falta “EUROS”  
para poder remozar,  
o quizá la “PRIMITIVA”  
seria la solución,  
por tanto mucha paciencia  
y a cantar el !ALIRÓN;  
En cualquier plaza verás  
del pueblo que nos ocupa,  
asientos donde tu vas  
pues de esto no hay duda,  
pero en esta plaza no,  
donde está el  
AYUNTAMIENTO,  
busca que no encontrarías

# De cielos y otros cielos Oración

He aquí la esclava del Señor, hágase en mí según tu palabra. (Lucas 1, 26:38)

Tarde gris, morados y densos nubarrones a poniente.

Parirás tus hijos con dolor. Tu deseo será el de tu marido y él tendrá autoridad sobre ti. (Génesis 3, 16)

Bendito seas Dios, Rey del Universo porque Tú no me has hecho mujer. (rezo del judío ortodoxo)

La mujer es lo más corruptor y lo más corruptible que hay en el mundo. (habla Confucio)

La mujer es mala. Cada vez que se le presenta la ocasión toda mujer pecará. (Ha sido ahora la voz de Sidhartha)

La mujer debe aprender a estar en calma y en plena sumisión... (Timoteo 2:11)

Los hombres son superiores a las mujeres a causa de las cualidades por medio de las cuales Alá ha elevado a éstos por encima de aquellas... (verso 38 del cap. las mujeres del Corán, en traducción española de J. García-Bravo)

Vosotras, las mujeres, sois la puerta del Diablo: sois las transgresoras del árbol prohibido... (san Agustín)

...Qué hicieron las víctimas, que más de una vez provocan con su lengua... (Gonzalo Gironés, Aleluya hoja parroquial, 2006)

En el cielo siguen, impertérritos, los mismos

nubarrones de otros tiempos.

Hágase en mí según tu voluntad...Madre, ¿De verdad hemos de resignarnos al peso de los tiempos?, ¿A la voluntad del Dios?, ¿A la de todos los dioses?, ¿A la de todos aquellos que hablan en su nombre?

¿Qué he hecho? Esclava me siento.

Compañera te doy, que no esclava. Sí, también podemos pensar que hay buena fe en los libros sagrados. Lo sagrado es tuyo y mío, de los tiempos; y de los tiempos de los tiempos. Pero, aún hoy: ¿Quién gobierna esa daga? ¿Quién sostiene, invisible, ese puño en alto? ¿A qué dictados obedece la boca que maldice?

¿A caso es en tu nombre, ¡Madre!?

¿Te ofendes? La ofensa también está en quien la siente. Y ya sé, no es en tu nombre: es en nombre de Dios Padre, poder y gloria por los siglos de los siglos, amén. Compañera te doy, que no esclava. Pero, sólo a ÉL dar le es dado, potestad de potestades.

Siento miedo. Alguna nube se disipa, pero la tormenta sigue.

Poder, fuerza, posesión... en ti me amparo.

Otorgar, poseer, perder...

En la noche de los tiempos, clamo a astros, rayos, cascadas, fuerzas de la naturaleza todas. Ya tengo conciencia, de poseer; ya tengo miedo, a perder.

Mi mente os reclama; dioses protectores, mi miedo amansáis y sólo después, en aquella lejana, recién estrenada historia, a todos en uno os invoco: Dios Padre Todopoderoso, creador y hacedor.

Madre, ¡¿Dónde estás, que ya no te oigo!?! Patriarcas ha dado la historia que acallaron tu voz. Tú y sólo Tú, Madre: A ti te reconozco.

Preclara mente pensante, ciencia de la razón: Sabios somos de lo mucho que nos queda por saber.

Saber, sé: Me hiciste mujer, digo yo; me hiciste hombre, dice él. Igualmente tuyos somos: MADRE EVOLUCIÓN. Fuerza otorgaste, fuerza y tesón que a sobrevivir responden; pero, también, las fuerzas, fuerzas son.

Algunas nubes se disipan, y otras amasan más fragor.

Crecimos y nos multiplicamos: Muchos

muros construimos que, a veces, son y, a veces, ni son más que espuria imaginación.

Humanidad te percibo: Más reunida que nunca, más instigante también.

Madre Cultura, hija te siento de Madre Evolución.

Barbas, fuerza, potestad, grandeza sublime la del Dios de Miguel Ángel ¡Basta! Horas son hoy que a la mujer roce tu dedo hacedor. Tiempos habrán de venir que tú le sustituyas, Madre Evolución –a ese Patriarca Dios-, y tiempos han de venir que mente humana entienda y sienta: Entierre la sinrazón. Mujer y hombre somos, sí: Vida, existencia, ardor. Todo y nada, sí. Y, hagamos ya justicia: No dejaste dicho Tú, Madre Evolución, de sometimientos, potestades, posesiones, ejercicios del poder, humillaciones o rencor. Por los siglos de los siglos, por tanto, a voluntades, dioses y poderes amordacemos en tu honor: Madre, Verdad, Evolución. Amén.

# Taller

# d'Espectura

Com més fem, més aclarirem. Seguim participant, l'escola d'adults mitjançant el Taller d'espectura, en l'acte que cada any arreplega els col·lectius de Massanassa entestats a donar un significat a les jornades commemoratives, com ara el dia de la Dona, 8 de març. El nostre exercici de reflexió sobre l'origen i pervivència del fet de la discriminació entre identitats humanes: masculina i femenina, ens ha abocat a aprofundir en un aspecte concret de la història de la humanitat que se'ns ha revelat de cabdal importància: el paper de la cultura i especialment la generada per les diferents tradicions religioses pel que fa al sosteniment dels conflictes entre dones i hòmens i de la condició de les dones com d'éssers humans de segona. Us oferim el nostre particular passatge per punts clau de les religions i altres tradicions que actuen en la base de les nostres creences fins i tot d'ara mateix. Potser reconeguem com llunyanes moltes d'aquestes veus, però, ben al contrari, el que hem reconegut és com de vives es mantenen estes tradicions, sobre tot en els nostres cer-

vells moderns i, en especial, en aquells que des de l'exercici de la violència es deixen dur per tants i tants déus amb potestats infinites de poder, encara que siga sobre la mateixa dona i prou. Front a aquestes tradicions masclistes reivindiquen la Mare Evolució que, eixa sí, no distingeix de categories ni d'odis ni de rancúnies; tant sols de formes possibles existència. Des del punt de vista del gènere o som dones o som hòmens, la qual cosa no vol dir més que això, i punt.



VI Concurs Literari Narrativa Breu Escola d'Adults

Ante ella Yolanda. Su cría de ocho años la mira desafiante. Tal bravata en un rostro tan angelical es para alarmar. Un golpe de perplejidad requiere drástica atención. Partiendo ¿de?... para llegar ¿a?...

A Natalia, la madre, no le resulta cómodo criar a su hija por la senda partida del matrimonio. Son tres años de separación y sigue un equilibrio ecuánime. Dos son las fisuras. El dinero y la niña; la niña y el dinero. Ante ella Yolanda. Su cría de ocho años que la mira desafiante. Tal bravata en un rostro tan angelical es para tomar medidas. Mostrar firmeza al timón del junco que navega a sotavento de una realidad que se impone, guste o no. Le da la réplica. En la expresión de sus caras se acentúa la contrariedad del momento. En Yolanda por no doblegar la voluntad de su madre y, a más, porque acaba de apagar la tele y se queda sin los dibujos animados de la mañana. En ella, la madre, por considerar que es el momento de cortar el chantaje que supone el constante envite a ganar falsamente el favoritismo de la hija.

-Sigue desayunando.

Yolanda retira los antebrazos que tenía apoyados en la mesa pero sigue desafiante con la mirada. Su madre también. El juego está en la insistencia. Yolanda tiene un cuerpo un pelín rechoncho. Tiene buen apetito y le piran los dulces. Si no obedece se perderá el desayuno y luego le penará. Su madre está comiendo sus cereales y cuando los termine ambas saldrán de casa en pos de sus "obligaciones" sin más contemplaciones. Su madre la sigue retando con la acritud de la no condescendencia. ¿Por qué? se pregunta Yolanda. Natalia ante su Yolanda se ve obligada a imponer y respetar unas normas de convivencia y orden. A la edad de Yolanda también era caprichosa. A ella le nació y su padre consentía una y otra vez. Por ese motivo entre padre y madre había sus roces. Entonces ella se veía triunfadora sobre su madre y hermana. El amparador de sus desorbitados caprichos los mantuvo hasta el día de su boda. Para entonces, ya estaba viciada a su santa voluntad. Que pasaría a ser un pesado lastre que ella interpretaba como enorme egoísmo ajeno hacia ella.

-¡Desayuna!- repite la madre.

Para Yolanda ese imperativo engola su creencia de tener a salvo el orgullo por aquello de ser víctima

# Caprichos

de la dominación materna, por lo que cede. Pero no se rinde. Desde que su padre no está con ellas su madre se muestra amargada. Lo afirma la abuela Natalia.

Quienes así opinan de Natalia no andan desaviados. No hay caminante en la vida que no requiera un aprendizaje. A ser posible en la adolescencia. Etapa en la que cualquier orientación se incrusta dominante. Sempiterna.

-¡Las hay más rápidas!...

Yolanda todavía no sabe la verdadera historia de su madre. Esa que tan mal resultado le ha dado. Empezando por sobre llevar el equívoco amor de su progenitor y, después, su inaceptable y envilecido robo a su hermana. Esta tenía novio y ilusionada esperaba casarse con él. A Natalia se le antojó el mismo deseo. Lo consiguió. El padre fue una veleta al censurar la infamia de su ojito derecho. La madre se desvió para dejar las cosas en su primer inicio. La enorme brecha entre las hermanas no tenía remedio. La robada su fue a vivir con una tía abuela y la ladrona a vivir con el marido.

-¡Papá dice!...

-¡A la mierda lo que dice tu padre!...

Natalia tuvo que aceptar la petición de divorcio que le planteó el marido. Se quedó con la niña y el piso. Con una carretada de años para pagar la hipoteca. Buscar un trabajo para el que estaba muy mal preparada. ¿Ayudas? Su padre en el paro. La hermana volvió con los suyos, pero tan pronto Natalia ponía los pies en casa de los padres salía disparada. Incluso con albornoz a la plena calle. Dos son sus fisuras. El dinero y la hija; la hija y el dinero.

-¡Andando!...

Las miradas se enfrentan. El día ha empezado.

-¡Quiero más a papá!...

-¡Quédate con él!...

Natalia ante la puerta del ascensor, siempre ocupado, deja escapar:

-No te jode. ¡Un móvil a los ocho años!...

# Luna o la cometa

(de la escritura)

2º premio del 1r. Ciclo  
en el Concurso literario  
de F.P.A. 2005

Apreciado pueblo, como cada año espero con ansia para compartir mis pequeñas anécdotas. En esta ocasión fue toda una sorpresa.

El año pasado asistí a las clases de adultos y se recibió una invitación para participar en un concurso de literatura, al cual la profesora nos dijo que había que escribir un artículo. Cuando estuvo a punto lo envié y nos olvidamos.

Y cual no sería la sorpresa que el mío obtuvo el segundo premio. ¿No sé por qué? Pero ahí está. Pero a mí me llenó de gozo. Espero que os guste.

Luna o la cometa (de la escritura)

Como una cometa se lanza al vuelo, doy rienda suelta a mi imaginación. Mi mano dirige el hilo de esa cometa que es la escritura.

Se había dormido en los asientos del metro matutino. Apretado en el regazo el almuerzo de atún con tomate que con esmero le había preparado su abuela. Una voz suave y un toque en el hombro le decía: chica, chica, despierta, ya llegaste a tu destino. Era el revisor. Luna, medio aturdida, pedía disculpas. Rápida cogió la mochila. Dejó el bocado dentro y se bajó del tren. De prisa, se iba haciendo camino entre la gente con ojos soñolientos. Se dirigía al trabajo. Empujó la pesada puerta de hierro macizo, tras ella se encontraba sor Gimena que al verla le dijo, Luna se te pegaron las sábanas, ya son y diez. ¡Vale, vale!, ¡para un día que me duermo! Se dirigió al ropero, cambió sus ropas por el uniforme.

Seguidamente cogió el cesto con las vendas, tijeras y utensilios de cura. Entró en la sala de cuidados paliativos y saludó, ¡buenos días! ¡buenos días! Se paró en la primera cama, ¿qué tal estás hoy, Gloria, cariño?, tú si que eres cariño.

La anciana cuenta que no ha podido pegar ojo, las piernas, el dolor. Tus piernas se han desvanecido, la operación ¿te acuerdas? La sensación aún está ahí, en tu cabeza. Verás, dentro de unos días estarás mejor. Dentro de unas semanas pediré un carro último modelo, será tus piernas de última generación y, daremos vueltas y vueltas por el jardín. ¡Gracias, cielo!

En la segunda cama un joven de a penas veinte años, en coma profundo tras el accidente con su moto. Se sacó un pequeño libro del bolsillo y empezó a susurrarle poemas de Shakespeare. Cuerpo inerte, cara ligeramente iluminada, esbozo de sonrisa en su boca, un hilillo de saliva escurriéndose por su barbilla que ella con esmero, de vez en cuando, le limpiaba.

Día tras día ese era su trabajo. El salario corto, de auxiliar de clínica. La pensión de la abuela ayuda. Una sin la otra sería pasar flaquezas. Termina su jornada y mañana será otro día. Nadie como Luna para entender los extremos de la vida, esas puntas a fuerza de su empeño se vuelven vainicas.

Imagino e imagino, pongo en escritura, así comparto lo que siento. Esa es mi escuela de adultos, el lugar donde gratuitamente puedo sacar a la luz las historias tantos años para mí guardadas; y soy yo quien tiro del hilo y hago volar la cometa, de la escritura.



# Pongamos por ejemplo

Mei Yaochen, poeta chino de la dinastía Song, escribía:

*Cuando nace un niño, todos se alegran;  
cuando nace una niña, todos se avergüenzan;  
cuando nace un niño, se anuncia a los vecinos;  
cuando nace una niña, los semblantes se tensan.*

La joven Kam-ling entona en su cítara:  
La esposa de Su se siente abandonada,  
la esposa de Yang se siente repudiada,  
la esposa de Gui se siente desconocida,  
la esposa de Chen se siente humillada,  
la esposa de Gao se siente despreciada,  
la esposa de Li se siente olvidada,  
la esposa de Bai se siente destrozada...  
Sólo yo me siento feliz,  
¿acaso por no estar casada?

En la pagoda, Sau-ling se suelta la larga y negrísima trenza en fulgurante cascada. Se prosterna ante Buda —el maestro incommovible, imperturbable— y deja a sus pies este pergamino:

“El género humano vaga al viento dispersándose en torbellinos. Así va mi confusión. La vida es cual sueño que no encuentra serenidad ¿Cuándo se secarán las lágrimas? Lejos el uno del otro, caminos paralelos. Los pensamientos giran trastornados. Los cabellos blanquean ¡Qué fragosa es la vida! Juntos en la bonanza y desventura, en la dicha y la congoja. Os serví. No duró más que un instante ¡Qué triste es ser mujer! Los años deslucen la belleza. Éramos cuerpo y sombra. El tiempo se alarga en la noche. Hay frío y escarcha en mi corazón”.

Mi angustia es cual gusano de luz que me sigue en la oscuridad. Canto sola, hablo sola, danzo sola, río sola, lloro sola ¿Qué edad tengo? Ni yo misma lo sé. No tengo Norte, ni Sur, ni Este, ni Oeste. Hoy debería ser un día sublime ¿Soy la única que está triste?



# Cuentos para Lucía

## del amor entre lobos

- “Papá: cuéntame el cuento del cocodrilo verde”. Lucía se preparaba, una noche más, para escuchar una historia conocida, con cambios seguros en el desarrollo de la misma, pero con desenlace ineludiblemente satisfactorio. Una historia conocida, y diferente cada noche, y ansiada cada día: la historia. A pesar de sus escasos diez años, hacía tiempo que había empezado a construir una importante parte de su mundo a partir de las secuencias que su padre le iba dibujando en su joven, aunque ilimitada, imaginación. Descubría a su padre cada día, en cada momento, con cada uno de sus gestos, de sus silencios, de sus escasas risas. Intuitivamente, se sabía los más recónditos entresijos de sus sentimientos. No lo había aprendido. Era algo instintivo. Ni tan siquiera sabía qué nombre poner a lo que sentía: sólo sabía que lo sabía.

- “No, pequeña Lucía. Esta noche te contaré el cuento de un lobo”. Los ojos de la niña destellaron fugaz pero intensamente. Durante unas fracciones de segundo, alguien capaz de hacerlo habría podido ver toda la fantasía inimaginable pergeñada en sus brillantes pupilas. Se trataba de algo nuevo. Iban a romper la rutina feliz y confortable del cotidiano cocodrilo. ¡Ah! Benditos cambios, susurraba su corazón en un lenguaje completamente desconocido para su tierna consciencia. Sin saber por qué, sentíase el centro del universo, al menos del universo de su padre. Se acomodó en la cama. Con expectante calma, se dispuso a adormecerse, mecida por las acariciantes palabras con las que su padre la deleitaba cada noche. Tras apagar la luz, y ponerse en el papel, comenzó susurrando su padre:

- “Érase un lobo. Un lobo grande, y arrogante, y desaliñado, y patán. Érase un lobo muy feroz. Un día conoció a una loba pequeña, preciosa. La conoció y se enamoró. Se enamoró y se desenamoró. Tantas lobas había a su alrededor que parecía una imprudencia renunciar a todo el conocimiento que podía adquirir. Decidió aprender de las muchas

lobas. Marchóse de la loba pequeña y preciosa. Abandonóla con grande dolor, aunque con más grande ansia por conocer. Desde entonces, su alma de lobo no consiguió la serenidad.

Pasaron los días, y los años, y las noches. Miles de noches. Y nunca la recobraba. Sólo su alma, la del lobo, reportaba sus recuerdos, los de la loba pequeña y preciosa. Un día, supo de ella, y la vio. Esa noche le escribió.

Querida loba. Querido amor. Son tantas las cosas que podría decirte en este momento, y tan pocas las que no te haya dicho ya, que temo ser reiterativo. Pero las repeticiones son la esencia de la vida, mucho más cuando observas que la vida se va, y quieres gritar en voz baja tu amor, y crees que te escuchan, y ves que la respuesta no es acorde a las llamadas, y te sigues muriendo. Cuando hablo contigo me siento vivo, y, cuando no lo hago, espero impaciente que pasen las horas para hacerlo de nuevo. Esto es una locura: nunca será lo suficientemente real como para que la realidad nos permita salir de la locura y, así, enloquecer de amor.

Te amo no menos que quien más haya amado nunca. Cierro los ojos para verte. Ahí estás. Con tu sonrisa, y tu tristeza, y mi tristeza. Sigo viendo tus ojos; y tu boca; y tus manos; y tu forma vacilante de andar cuando te acercabas a mí. Sólo me importaba lo que venía de ti. Y después el mundo. Nunca me he sentido tan ajeno al mundo. Y nunca me he sentido tan dichoso.

Querida loba. Querido amor. Necesito decirte tantas cosas. Es tanta la añoranza que experimento en estos momentos. Me rebelo contra la imposibilidad de ser completamente feliz. Me ilusiono pensando en un viejo aforismo árabe que dice que si una cosa ocurre una vez puede que no vuelva a

ocurrir; mas, si ocurre dos veces, es seguro que ocurrirá una tercera vez. Déjame que te cuente una historia que me contaron hace tiempo.

En un lejano país vivía, tiempo ha, un campesino a quien el destino permitió conocer a la mujer de su vida para, paradojas de ese destino, impedirles vivir la vida juntos. Tanto la quería, y tan poco le pudo ofrecer, que no pasaba día sin que sus pensamientos volasen a su encuentro.



Un día, un viejo trovador encontró restos de hojas escritas por el campesino para su amada. Los juntó. Les dio sentido. Y el amor cobró vida.

*Muy buenas, amor mío.*

*Me encantaría estar haciendo lo que ahora hago, sabiendo que muy cerca de mí se encuentra la mujer de mi vida. Cuando fantaseo con esa imposibilidad, siempre aparece la misma imagen. Me levantaría con mucha frecuencia para darte besos; me sentaría junto a ti; te cogería las manos, y te acariciaría, y te miraría, y te estrujaría entre mis brazos, y te diría cuánto necesito decirte que te quiero, y moriría de placer cada vez que te escuchara decir que me quieres.*

*Son las seis y media de esta tarde gris y casi lluviosa de domingo; de un domingo que a duras penas me deja llegar hasta el lunes; hasta ese día en el que de nuevo escucharé tu voz, y los significados de tus palabras alimentarán las baterías de este viejo corazón que se resiste a vivir sin ti. Me veo aquí, acompañado ya por una tarde lluviosa, fielmente gris,... como antes, como ayer, como siempre. Eres la mujer que me ha hecho sentir y reflejar*

*lo más bello que pueda dar mi alma. Mis más bellas palabras las has originado tú a través de mi conciencia. Te quiero de una forma febril, y decirte cuanto te digo consigue aliviar este increíble vértigo que me lleva a las más profundas profundidades del profundo infierno. Por ahí deambulo cuando no hablo contigo; entre las escolleras de los enormes precipicios.*

*Tu ausencia me destroza a la vez que me encorajina para seguir por el infierno. De pequeño me enseñaron que los buenos van al cielo y los malos al infierno. Les faltó por enseñarme que a los desdichados el infierno les viene a buscar, a los malos de fortuna el infierno les viene a ver, y se instala en ellos, y les estruja el alma, y les*

*pinta de negro el cielo, y su vida... y su muerte. El infierno no es más que el pensamiento y el corazón de quienes no saben cómo poner el cielo en su vida. Siempre a la espera de mi Beatriz; siempre infinitamente más desafortunado que Dante. Siempre buscando entre las rendijas del infierno esa brisa de alegría; casi siempre a ciegas, intuyendo las pisadas que construye mi atribulada mente, y mirándote entre mis fantasías más delirantes, sólo existe una idea en mí: te espero.*

*Y el caso es que, esperándote sin saber que te esperaba, apareciste. Y el caso es que, sin saber que eras tú, llegaste. Y te vi, y te enamoré, y me enamoraste. Y cuando llegaste a mi vida, lo mejor que podía pasar pasó. De ese modo, sin saberlo, pusimos en marcha la más fantástica de las historias de*

*amor que a mí me gustaría vivir. Si antes de nacer me hubiesen preguntado qué quería hacer en mi vida, habría respondido que ansiaba sentir lo que tú me haces sentir.*

*Y, cuando te escucho decir que me quieres, me falta el aire. Querría poderte besar a cada segundo de mi vida, y que, entre beso y beso, me susurraras al oído que añoras mis besos. Cuando no sabes dónde está la dicha, con esperanza esperas su llegada; mas, cuando, sabedor de lo que quieres y del lugar donde se encuentra, sabes también que no vendrá, te abandonas a la esquizofrenia, y dibujas tus necesidades, y las tomas, y te deleitas con ellas, y sufres tu vacío.*

*Lo bueno de la fantasía es que la construyes según tus preferencias, y, aunque no llegues a materializar la experiencia física del amor, cada vez entiendo más y mejor que el placer físico no siempre es la más sublime forma de placer. Mis sueños están llenos de ti, o mejor diría que tú construyes mis sueños, y me guías en ese mundo de irrealidades tan tangibles. Te espero. Te he esperado siempre. Te esperaré siempre, en esta vida o en las otras.*

Esto escribió el viejo trovador. Ésta es la historia de un amor parecido al que siento yo por ti, loba pequeña y preciosa. Sé que nunca te volveré a tener. Pero también sé, como tú, que nunca dos lobos se querrán tanto como nosotros.

Querida loba. Querido amor. Al final, siempre queda la tristeza. Casi nada parece relevante. Sólo la soledad me mira de soslayo y se ríe, y se ríe al ver que tiene un adepto incondicional. Nunca he sentido tan metálico el sonido y el sabor de la tristeza. Cuando se está tan solo como yo me siento, y se experimenta tanto vacío como yo siento, se piensa sólo en vivir hacia atrás, de espaldas y retrocediendo, mirando al frente sólo para saber que no puedes avanzar, y llegas a dudar de todo, hasta de ti mismo. Soy sospechoso para mí mismo por no ser capaz de darme felicidad.

No sé cómo es posible mantener la entereza cuando la frialdad de los pensamientos se las tiene que ver con un corazón que, hartado de ausencias, necesita ser saciado. La fiebre que corroe mi alma

me lleva de victoria en victoria hacia el desastre final. No puedo imaginar el amor sin pensarte, sin oír tus silencios estrepitosos, sin sentir cómo te debates entre las certezas que no te convencen y las dudas que te reafirman en tus pasiones. Te quiero. Y lo hago con toda la calma que permite mi desasosiego. Y me desespero con todo el vértigo que escapa a mi entereza.

El lobo se derrumbó. Dejó de escribir. Levantó la cabeza y pudo apreciar que ya no quedaba nadie: todos habían abandonado la zona. La noche se cernía sobre la llanura...y sobre su vida. Mientras, algunas nubes jugaban a componer gestos, ora como ojos y cejas de un cielo crispado, ora como mofletes bondadosos de un cielo apacible. La luna, casquivana por esencia, sin capacidad de reflexión y con muy poco juicio, parecía incitarle a quién sabe qué. Se acurrucó en el suelo, sintiéndose más solo que nunca, y, lo que era peor: sabiendo que nunca sabría cómo dejar de estarlo. Era muy viejo, y desconfiado, y escéptico. Y estaba cansado. Igual de cansado que nosotros, hija, por lo que tendremos que pensar en dormir”.

La niña permaneció en silencio. Su pensamiento, en turbulenta agitación, trataba de esconderse entre la neblina de su desconocimiento, aferrándose a las cotidianas aventuras del cocodrilo verde. Era tanta la información nueva que estaba recibiendo, que no sabía cómo ni dónde ubicarla en su mente delicada, incipiente y sutil. Sin saber por qué, se escuchó a sí misma diciendo:

- “me tienes a mí, papá,.....siempre.”



# II Concurs literari

## I.E.S. Massanassa

### 1r CICLE ESO

#### 1r PREMI MICRORRELAT:

##### AUTOR:

**MARC SÁNCHEZ BENITO, 1r ESO B**

**TEXT: Antes de dormir**

Antes de irse a dormir, Lorenzo Búster se lavaba los dientes. Ese día había acabado hecho a pedazos y al verse en el espejo se asustó. Estaba hecho de pedazos de colores. Inmediatamente echó a correr y se fue del hotel Gaudí.

#### 1r PREMI DE POESIA

##### A) AUTOR:

**MARC SÁNCHEZ BENITO, 1r ESO B**

**TEXT: L'alegria**

Qui abraça el sol, viu l'amor.  
Qui canta a la lluna, aconsegueix la pau.  
Qui balla amb un estel, riu d'alegria.  
Qui té un amic, té l'esperança.  
Qui pensa, frueix la vida.  
Qui viu, parla, somia, perdona...

##### B) AUTOR:

**DAVID SALES CLIMENT, 2n ESO B**

**TEXT: La noche y el conde**

Cuando la noche cae  
y las estrellas salen  
me gusta disfrutar  
en medio de mi calles.  
Cuando la noche es oscura  
y la luna se esconde  
sale por la calle  
aquel viejo conde.

Los ojos los tiene tristes,  
el corazón cansado  
por salir siempre de noche  
y no tener nadie a su lado.  
Como la noche, como la noche,  
como la noche tiene sus ojos  
tristes y oscuros por estar siempre solo.

### 2n CICLE ESO

#### 1r PREMI MICRORRELAT:

##### AUTORA:

**MARINA MARTÍNEZ SANCHIS, 4t ESO A**

**TEXT: El prado**

Andaba por el prado, le apetecía correr, pero no lo hacía, sabía que no debía hacerlo. Andaba con paso firme, pero no acelerado, era un peligroso camino, pero no le preocupaba, no tenía miedo a morir. Por eso seguía andando, tranquilamente, sin preocuparse por el siguiente paso. Quizá no habría ninguno más.

#### 1r PREMI DE POESIA

##### A) AUTORA:

**MARINA MARTÍNEZ SANCHIS, 4t ESO A**

**TEXT: El bolígrafo**

El bolígrafo suele ser alargado,  
suele estar vivo por dentro,  
como una mariposa,  
pero sin alas.

Es como la vida,  
empieza de nuevo  
y acaba desgastado.

Pero no todos se desgastan,  
algunos, aunque se les consume la sangre,  
siguen en un perfecto estado.

Aquellos más baratos son los más fuertes,  
porque tienen que demostrar a los demás su  
fortaleza;  
por mucho que los desprecien,  
por mucho que los maltraten,  
aunque acaben con ellos;  
ellos ayudan.

Y en último momento  
dan un suspiro y  
se despiden.  
Pero renacen, como el fénix,  
de sus cenizas.

**B) AUTORA:**  
**SANDRA RAGA GALLEGO, 3r ESO A**

**TEXT: L'estiu a la mar**

Suau, l'aigua ens posava dins la mar,  
l'estiu tragué de la mar el caragol,  
i la mar era amb veu de sirenes,  
blau i tendre bressol.

I sols varem ser nus a les dos  
on trobarem moments de sal,  
antics records, cor endins.

La platja ens ofería l'arribada  
enlluernada de la mare de la llum,  
i ens feia riure amb la seua resplendor.

Seca la vida en lla,  
era l'aigua petita, l'aigua gran  
a la mida dels ulls, desfeta al sí  
de les seues mans.

Portava set de terres seques  
on el sol crema l'ànima fins l'os,

a la tendror més líquida, a l'encontre  
de l'amor.

**1r PREMI NARRATIVA**

**A) AUTOR:**

**ESTHER VALERO NAVARRO, 4t ESO A**

**TEXT: Miedo**

Como todas las noches, ahí estaba sentado  
entre las cuatro paredes anaranjadas que rodean  
su colorida habitación. Pensando. A la derecha  
una cama, de repente cae tendido sobre ella  
boca arriba, mientras observa el techo blanco  
de escayola.

A la izquierda de la cama un simple escritorio,  
una pequeña estantería y un armario. El sigue  
tumbado en la cama con los ojos como dos platos  
y la piel blanca como la nieve.

De repente una luz negra abre el techo observado,  
y se adentra en su cuerpo, haciéndole ver  
ese agradable color anaranjado, en negro. Es el  
miedo, que por unos instantes lo deja inmovilizado.

¿Pero miedo a que? Os preguntaréis. Eso solo lo  
sé yo... y hoy os lo voy a decir.

Es miedo al mañana, es miedo a los demás, es  
miedo a lo que hay detrás de una puerta, es  
miedo al propio miedo y es miedo hasta a esas  
cuatro paredes que lo rodean y que ahora son  
negras...

Al cabo de un rato suena su despertador y todo  
vuelve a su normalidad; esas paredes ya tienen  
su color habitual, y su vista empieza a ver con  
más claridad. Se viste, desayuna, abre la puerta  
y sale a la calle, esperando no chocarse con el al  
girar la primera esquina de la calle...

**B) AUTOR:**

**Mª JOSÉ ALAPONT MUÑOZ, 3r ESO A**

**TEXT: El secret de Gaudí**

Tot era normal. El vent bufava suau i trans-  
mitia calor, que bé s'estava!. La brisa i l'escal-  
for que el vent et proporcionava quan et toca-  
va suaument als teus braços feia que et senti-

res com en un lloc meravellós, però no tot era això hi havia altres coses que em preocupaven...

Era estiu i s'acostaven les vacances tothom volia acabar prompte tots els exàmens d'estiu i ningú, es salvava d'estar angoixat.

Però el que tothom volia era que arribara el dimecres, el dia que ens anàvem d'excursió a Barcelona, més concretament, al Parc Güell. Allí anàvem a estudiar la vida de Antonio Gaudí, a Barcelona. Hi estaríem una setmana, ens esperava un hotel quasi al costat del parc.

Tot va transcórrer amb normalitat, vam arribar a Barcelona amb una hora de retard, ja que ells s'havien perdut a l'àrea de servici. Tot era meravellós, teníem una habitació per a xiques i una altra per a xics. Hi havíem anat deu, ja que no tots volien anar.

Les xiques ens van arreglar de seguida i ens vam distribuir tots els llits. Sandra, Mireia, Alba, Alba Marina i jo hi estàvem a punt per a la nostra travessia pel parc. Vam eixir de seguida i amb les nostres motxilles per a recórrer tots els llocs. Ens van interrompre el pas: eren els xics. Com deis Sandra: "Els xics són uns immadurs". Els vam frenar els peus i ells tot enfadats se'n van anar per altre lloc i com era d'esperar no els vam deixar anar amb nosaltres. Ells es van dedicar tot el dia a anar al lloc més important per a ells: "les tendes de còmics". Ens vam tenir que ficar molt dures, Alba Marina quasi se'n va amb ells. Ens vam recórrer de caps a peus tot el parc, Sandra estava al·lucjada i maleint-se per no haver-hi anat l'any past amb nosaltres quan vam anar a la neu.

S'hi trobàvem esgotades i només volíem anar a menjar. Quan estàvem al menjador van aparèixer els xics. Amb cara d'al·lucinat ens van dir: -Aquesta vesprada anem al parc?- tots deien a l'uníson. Vam sospirar i els vam "guiar" per la vesprada.

La travessia no ens va deixar un record satisfactori. Ens vam avorrir com a ostres totes excepte Sandra que encara hi el desfruitava.

Encara que, gràcies o per culpa d'ells, no sé ben bé quina es la paraula ens vam perdre. Sam, Andreu, Xavi, Quico i Ferran es negaven a acceptar la culpa i nosaltres ens vam enfadar i vam exclamar: -Tot ha segut per la vostra cula! I ara us haureu d'apanyar vosaltres a soles- vam dir totes ruboritzades.- Doncs nosaltres també ens n'anem i ja vorem qui arriba avanç de segur que us perdeu!-. Ens vam separar, però no sé perquè vaig exclamar: Mireu hi ha una espècie de comporta!-. Tots es van acostar i van poder apreciar que el que jo deia era cert. Em vaig avançar i vaig forçar la comporta, es va obrir. Notava que el cor anava cada vegada més ràpid i em sentia aterrida i pàl·lida mentre tots caminàvem amb molta cura de no tocar ni de xafar res.

Vam seguir una llum que s'hi reflectia lluny de nosaltres. Aleshores tots estàvem més segur que mai que allí hi havia alguna cosa. Quan vam aplegar no ens ho podíem creure, darrere d'aquella comporta hi havia ni més ni menys que una altra part del parc que ningú excepte nosaltres havia vist. Suposàvem que ningú hi sabia l'existència i vam avançar. Aquella part del parc era encara més bonica que la que havíem vist, hi havia més arbres i més escultures estranyes. El drac que havíem vist en la part "coneguda" estava per tots els llocs. Era inevitable pensar que Gaudí ho havia construït per algun motiu que sens dubte nosaltres el havíem de descobrir.

Vam passejar una bona estona observant la vegetació i el paisatge que s'alçava d'una inigualable Barcelona. Vam apuntar totes les idees que ens venien al cap i demanarem a Alba Marina que ens fera un dibuix de tot el paisatge. Ens adonarem que se'ns havia fet tard quan es va posar el sol i tots atemorits vam buscar desesperadament l'eixida.

Sandra va descobrir que aquesta zona donava a la part de darrere del nostre hotel, ja que es divisava. Vam tornar per on havíem entrat i ràpidament vam tancar la porta. Vam eixir corrents i vam arribar a l'hotel molt esgotats, el professors en van pegar un sermó i eixe dia vam dormir més bé que mai. Els dies següents vam fer el mateix, arribar al parc entrar en la zona desconeguda i anar inspeccionant-la de dalt a baix.

Per fi, Mireia va descobrir en una font dedicada al drac un xicotet amagatall on s'hi guardava un tros de paper. Estava embolicat en un llaç roig, ens vam posar al voltant d'ella i ella el va obrir tranquil·lament. S'hi podia percebre un text, de prompte Sandra i jo vam exclamar: Es un text molt llarg i està dedicar a una dona!-vam exclamar.- Com ho sabeu?- van dir ells.

Els vam explicar que les xiques teníem un sext sentit. Tots van assentir i ens vam posar a llegir-ho:

*Estimat amor que un dia em vas voler.*

*No sé perquè us vau anar, sé que teníeu un bon motiu o no m'hauríeu abandonat. Si algun dia veniu a aquest lloc vull que sapiguen que l'he fet en honor vostre. He intentat esforçar-me el màxim que he pogut perquè vos us mereixeu tot i més. No sé on sou ara en aquest moment però estigueu on estigueu sempre us estimaré. Totes les obres que he fet són per a tu, ja que no tinc a ningú per a dedicar-li tot el meu esforç.*

*Les meues obres estan fetes per la naturalesa que ens proporciona les formes jo sols les he plasmades en els meus edificis, encara que la gent no ho aprecie. Encara me'n recorde del dia en que ens vam conèixer i del dia en que et vas anar amb el tramvia i mai més et vaig tornar a veure. Aquell dia tu estaves molt bonica, els teus cabells es reflectien amb el sol i donaven a conèixer un cabell molt suau com la seda. La*

*teua pell fina i blanca em, m'atreia a tocar-te i els teus ulls brillaven d'alegria. Hi ha fa deu anys que et vaig perdre i espere que ens retrobem altra vegada.*

*Sempre et recordaré*

*Gaudí*

Ens vam quedar petrificats i nosaltres quasi ploreem de tristesa, bé Sandra si que ho va fer. Ens vam quedar en silenci una bona estona i em vam preguntar: -Com va morir?-. Va morir atropellat per un tramvia el 10 de juny de 1926, en l'encreuament dels carrers Gran Via de les Corts Catalanes i Bailén- tots es van quedar molt sorpresos i Mireia va dir: - Justament al mateix lloc on va conèixer a la seua estimada. -Hem de descobrir qui era aquesta dona -ens vam proposar. Hi així ho vam fer, avanç no ens vam adonar, però en deixar la "carta" al seu lloc vam trobar una fotografia de Gaudí i la seua estimada!

Ella era realment bella tal com la va descriure ell a la seua carta, per darrere vam poder llegir: Per Joanna. Aquest era el seu nom, amb molta pena vam deixar-ho tot a l'amagatall i en vam anar a l'hotel. Demà ja ens n'anàvem i a tots ens haguera a agradat molt quedar-nos uns dies més, sobretot els xics que amb açò de Gaudí no havíem tingut temps per a visitar més botigues de còmics.

Abans d'anar-nos-en vam tornar al parc i en un arbre de la zona prohibida vam escriure els nostres noms. Sabíem que no ho devíem haver fet, però ens sentíem incapaços de no donar senyal de que ens vam trobar-hi. Amb molta pena i amb grans esperances de que qualsevol dia hi tornariem, vam abandonar el Parc Güell i vam pujar a l'autobús.

Encara que vam fer un pacte de no dir-li ho a ningú, jo almenys tenia l'esperança que molt prompte hi tornariem a estar-hi tots junts i amb el secret de Gaudí.